

844

H 844

Inregistrat la Tribunalul Cluj sub Nr. 42. Taxa postală plătită în numerar conf. aprob.

Dir. Gen. P. T. T. Nr. 29.745/939.

69. évfolyam.

Cluj-Kolozsvár, 1940. január 1.

1. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. M. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

<p>Előfizetési árak: Egész évre — — — 100 Lei. Tagoknak tagsági díjjal évi 60 Lei. Egy szám ára — — — 5 Lei.</p>	<p>Főszerkesztő: TELEKI ADAM gr.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Strada Regală 16. Telefon: 21-58. Póstatakarék csekszám 40181.</p>
--	---	--

A karácsonyi szent ünnepeken és Újév hajnalán mindnyájunkat hasson át az a tudat, hogy ősi hitünkhöz, nemzeti

létünkhöz végsőig ragaszkodva, a Krisztusi törvényeket követve, a testvéri szeretetet hirdetve, egyek vagyunk és egyek is maradunk!

Dr. Szász Pál.

Karácsony.

I.

*Harang csendül
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.*

*Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumban
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.*

*A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.*

*Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sugna, szállna
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.*

II.

*Bántja lelkem a nagy város
Durva zaja,
De jó volna ünnepelni
Oda haza.
De jó volna tiszta szívből
— Úgy mint régen —
Fohászkodni
De jó volna megnyugodni,*

*De jó volna mindent, mindent
Elfeledni,
De jó volna játszadozó
Gyermek lenni.
Igaz hittel, gyermek szívvel
A világgal
Kibékülni,
Szeretemben üdvözülni.*

III.

*Ha ez a szép rege
Igaz hitté válna,
Oh, de nagy boldogság
Szállna a világra.
Ez a gyarló ember
Ember lenne újra,
Talizmánja lenne
A szomorú útra.
Golgotha nem volna
Ez a földi élet.*

*Egy erő hatná át
A nagy mindenséget,
Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni! ...
Karácsonyi rege
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra.*

ADY ENDRE.

További célok.

Irta: Dr. SZÁSZ PÁL,
az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöke.

Újra megértünk két nagy ünnepet: 1939 karácsonyát és 1940 új esztendejét. Ezzel el is tünt mögöttünk egy év, melynek képe szétmorzsolódva, darabokra töredezve áll előttünk. Átéltük és így mind a j a n tudjuk, hogy

aligha nevezhető az egységes, folyamatos munka esztendejének. Gyorsan félbeszakított munkák, röptében elintézett fél munkák, — bizonytalanság, — sok aggodalom és sokasodó panasz jellemezték.

Csak egy a vigaszunk: velünk volt a Mindenható és Mindentudó Isten segítsége! A mindnyájunk által annyira szeretett, megbecsült, — áldott föld termett és meghozta gyümölcsét, amelyet hittel, munkával és a jövőbe vetett reménységgel szenteltünk meg.

Az elhangzott kívánalmak és panaszok nyomán sok utánajárás, tárgyalás, vesződé, meggyőzés, — eredményeket is hozott, de őszintén szólva a fáradozás gyakran hiábavalónak bizonyult! Ennek okát elsősorban a rendkívüli körülményekben kereshetjük. Európa fegyverben áll, az egész világ nyugtalan, — általános a bizonytalanság, amelyben azonban mindent el kell követnünk és minden áldozatot meg kell hoznunk, hogy elkerülhessük a sorvasztó, pusztító háborút és az abban való részvételt.

Az elmúlt év folyamán meg kellett azonban érnünk, hogy egyre több feladattal kell megbirkóznunk ahoz, hogy nagyobb s értékeőbb eredményekről szólhassunk. Az igazság itt is mindenek fölött áll: sokkal lényegesebb eredményeket érthetünk volna el, ha tökéletesebb a szervezetünk s az minden magyar gazdát felölel! A szervezet tartalmát mindég az egységes és egymásért áldozó szellem, kell hogy betöltse.

Ez a vezérlő gondolat érvényesült akkor is, amikor az E. M. G. E. kötelességszerűen kutatatta és egyben meg is találta a módját és lehetőségét annak, hogy az egyesület életébe bekapcsolja társadalmunknak valamelyik rendkívüli értékes elemét. Olyant, amelyik a földművelő népünk között élve nemcsak a sorsközösséget vállalja, — megosztva minden örömét és nyomorúságát, — hanem együtt is érez — gondolkozik s a nép életére megértő és áldozatkész életfelfogásával irányító befolyást is gyakorol. Előljár a kötelesség teljesítésében, — a hitet, a vallásosságot nemcsak önmagában műveli és ápolja, hanem első magvetője a keresztényi igazságoknak és a tudásnak. Izigvérig magyar, hű népéhez, multunkhoz, jellemünkhöz, s megérti azt a feladatot, amelyet a ma történelme részünkre parancsolólag megjelölt.

Hálásak vagyunk a Mindenhatónak, hogy társadalmunknak van ilyen különleges adottságokkal megáldott eleme a tanítói karban!

De hálásak vagyunk azoknak a tanító testvéreinknek is, akik hívó szavunkra habozás nélkül örömmel jelentkeztek, felismerték és megértették a feladatot, — de annak nemcsak jelentőségét és terheit látták meg, hanem szépségeit is.

Igy indult meg folyó év nyarán az első tanítói gazdasági tanfolyam az EMGE rendezésében.

Sajnos, ebben a kezdő évben az engedély megszerzése, a szükséges anyagi eszközök előteremtése sok időt vett igénybe, úgyannyira, hogy a tanfolyam, — az iskolai év megkezdésére való tekintettel, — csak két hétre szorítkozhatott. A tanfolyam Nagyenyeden, a Bethlenkollégiumban kapott méltó otthont. 70 tanító, köztük 30 r. kath., 30 ref., 7 unitárius és 3 luth. vettek részt. Tanítók, akik már ismerik az életet, akik már éveket töltöttek falun, — szemükben ragyogó örömmel, önérzetes kötelességvállalással ültek be a padokba és a tanárok lelkes megszállottsággal igyekeztek tudásuk legjavát adni. Az első két nap tanárok és tanítványok, azután megértő barátok, magyar testvérek.

Öröm volt nézni a komoly tanulmánygyást, a fokozódó érdeklődést, hallani azt a sok kérdést, amit az előadókhoz intéztek, mert mindenik kérdés komoly, tartalmas és céltudatos volt. És mikor elváltunk a tanfolyam végén, úgy éreztem, hogy az a baráti kézszorítás az EMGE és a magyar tanítói kar között egy életre szóló elkötelezést, barátságot jelent.

Azóta két vándortanár látogatja a tanfolyamon résztvevő tanítókat, mindeniknél egy hetet tölt, vendégként, barátként, tanácsadóként. Mindig örömmel várjuk és olvassuk tanáraink heti jelentéseit, — melyek elénkvarázsolnak egy-egy falut, annak szívét-lelkét, gazdagságát — szegénységét egyaránt, — de megmutatják az utat is, melyen járunk kell és meggyőzzenk arról, hogy munkánk nem hiába való, van még sok megértő testvérünk, akiknek meg kell mutatnunk szeretetünket, akiknek testvéri kezét kell nyújtánunk, hogy az EMGE-ben egységes táborba egyesüljön a magyar gazdatársadalom, amely egyformán tulajdonunk.

A jövő évben már 6 hetes lesz a tanítók gazdasági tanfolyama és újabb 70 tanítótestvérünkkel kerülünk szorosabb kapcsolatba. Így bővül az EMGE szélesebb vezérkara. Belépett abba a magyar tanítóság, akikre szeretettel, büszkeséggel és sok reménységgel gondolunk. Kérlek kedves gazdatestvéreim, szeressétek és becsüljétek meg tanítóitokat, akik ime örömmel vállalják a munkatöbbletet, hogy teljesebb legyen közösségünk, egységesebb életünk, akik gyermekeitek tanítása mellett, a gazdálkodó szülők tanácsadói és megértő munkatársai akarnak lenni.

Megelégedéssel állapítom meg, hogy a kormány mai programjába felvette a tanítók gazdasági kiképzését. Mi megelőztük a kormány tervezését, amikor a magunk egyszerű eszközeivel beindítottuk tanítóink gazdasági kiképzését.

Nagyobb lett tehát a kör, amely befogadja gazdáinkat, de azért soha sem lesz teljes, hiszen mindig lesznek új feladatok. Azt is tudnunk kell azonban, hogy még sok értékkel rendelkezünk, akik ezideig nem foglalták el az őket megillető helyeket. Nem azért, mintha nem akarták volna, hanem főleg amiatt, hogy nem adtunk rá módot. A jövő esztendő munka-

tervébe például fel van véve gazdaköri elnökeink különleges kiképzésének kérdése is. A gazdakörök ugyanis igen fontos és komoly szerepre hivatottak, de életképességük és eredményes munkájuk attól függ, hogy a vezetők tudják-e irányítani a falu gazdasági életét, s főleg, képesek-e dolgoztatni azokat a gazdatestvéreket, akik önként jelentkeztek a közösségi munkára. A gazdaköri elnökök kiképzésével az a célunk, hogy megkönnyítsük munkájukat, segítségükre legyünk, egységes munkarendszert vezessünk be a sajátságos helyi körülmények figyelembevételével. Biztosak vagyunk abban, hogy a gazdaköri elnökök ugyanolyan megértéssel és szeretettel fogadják majd jószándékainkat, mint amilyen szeretettel azt mi nyújtjuk feléjük.

Az ünnepeken épen úgy, mint a dolgozó hétköznapokon, lélekben valamennyien együtt vagyunk. Az ünnepek azonban a hit egységét árasztják magukból; az egy és oszthatatlan igazságért való örök vágyakozást, s a lankadatlan alkotó munkára való buzdítást.

Csombordi Gazdasági és Szőlészeti Iskola

45

Gyümölcsfaiskolájában

megtalálja az összes ismert fajtákat.

Alma, körte, kajszin- és őszibarack, szilva, cseresznye, meggy és diófacsémétünk fajtaazonosságáért szavatolunk.

Szőlőoltványiskolánk

a legjobb 1 éves elsőosztályú csemege- és borszőlőfajtákkal rendelkezik.

Gyümölcsfa és szőlőoltvány iskolánk

állami ellenőrzött, fertőtlenített és ólomzárolt árút szállít!

Gyümölcsfa és szőlőoltvány megrendelését

Colegiul Bethlen:

Scoala de Agricultură și Viticultură Aiud
címe küldje be! — Kérjen árjegyzéket!

Az E. M. G. E. évfordulójára.

Irta: Máriaffi Lajos, az E. M. G. E. alelnöke.

Mikor egy ilyen súlyos, gond és felelősségterhes év végéhez közeledünk, talán nem lesz haszontalan dolog, ha mi E. M. G. E. is számot vetünk önmagunkkal, amennyire egy ilyen rövid cikk keretében lehetséges, mert talán utat mutathat nekünk a jövő sürgős teendőit illetőleg.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy ennek az évnek eseményei teljes egészében igazolták azokat, akik nem törődve vádakkal és gánccokkal, amyszor emelték fel szavukat az utolsó évtized folyamán, hogy az E. G. É.-t, miután nem felel meg az új idők követelményeinek, újjá kell szervezni és új alapokra kell fektetni, hogy az egyetemes magyar gazdatársadalom érdekeit szolgálhassa és képviselhesse. Ez az újjászervezési munka hála az Isteni gondviselésnek, még az utolsó órában, 1936. tavaszán megindulhatott, úgy hogy a most kimuló 1939. esztendő már egy megújodott, az erdélyi magyar gazdatársadalom minden rétegét felölelő E. G. É.-t talált maga előtt. Hogy ennek a ténynek milyen nagy hordereje volt az erdélyi magyar gazdatársadalom, de rajta keresztül az egyetemes erdélyi magyarság szempontjából, elég csak néhány tényre rámutatnom.

Mikor az év elején az állam nagy alkotmányos átalakulása idején a kormány beakarta kapcsolni a magyarságot az új államrendszer keretébe, ősi egyházaink mellett csak egy magyar közület, az E. G. E. állott fenn, mint egy népünk szélesebb rétegeit magába foglaló szervezet. Így egyházaink mellett elsősorban reá nehezedett a felelősségteljes feladat, hogy a magyarságnak utat mutasson az új állam élet keretében való elhelyezkedésre és azon belül sajátos érdekeinek védelmére és képviseletére.

Mint tudjuk, a tárgyalások eredménye az ez év január 17-iki egyezmény volt, amelynek folyamánaképpen megalakult a Nemzeti Újjászülletési Front (N. U. F.) magyar alosztálya a magyarság politikai érdekeinek képviseletére. Ennek megbízásából azután az E. G. E. kiküldöttei kerültek be nagy száman a N. U. F. igazgatóságába és főtanácsába, hogy ott a különleges magyar érdekek szószólói legyenek. Ugyanakkor engedélyeztetett a Magyar Népközösség megalakulása és megszervezése is, amely hivatva

van a magyarság kulturális, gazdasági és szociális kérdéseivel foglalkozni, azokat felkarolni és megoldani.

Azután következett a tavasz folyamán az új alkotmányos rend értelmében a parlamentnek szakmai alapon való megszervezése, amikor megint csak az E. M. G. E. került az erdélyi magyarság részéről az események előterébe, mint az erdélyi magyarság egyetlen országos szakmai szervezete, amely annál is inkább hivatva volt beküldeni képviselőit az új parlamentbe, mert hiszen az erdélyi magyarságnak 80%-át földművelők képezik.

Mint utolsó tény említtem még fel, hogy az E. M. G. E. illusztris elnöke személyében az országos gazdasági főtanácsban is helyet foglal, ami bizonyítja, hogy az E. M. G. E. véleményére az ország legmagasabb gazdasági fórumában is súlyt helyeznek.

Amint látjuk ezekből a tényekből, az erdélyi magyar gazdatársadalom képviselői az E. M. G. E. révén mindenütt jelen vannak az állam különböző életmegnyilvánulásainál és hallathatják szavukat a különböző fórumokon a magyar gazdák érdekében, amit soha nem is mulasztanak el, ha annak szüksége felmerül, amint azt mindnyájan tapasztaltuk.

Hogy milyen szerepet tölt be az E. M. G. E. az erdélyi magyar gazdatársadalom belső életében a gazdatársadalom megszervezése, a magyar gazdaöntudat felébresztése és fokozása, nevelő és ismeretterjesztő munkája, a földművelés és állattenyésztés színvonalának emelése által, az ma már mindenki előtt ismeretes, aki nyitott szemekkel és fülekkel járja a magyar tájakat és falvakat. Ezt a szép, lélekemelő munkát azonban sajnos, korlátozzák a csekély anyagi lehetőségek.

Ha az E. M. G. E. működését vizsgáljuk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az erdélyi magyarság többi, nem földműves néprétegeire gyakorolt hatását sem, amelynek egyik következménye volt a magyar iparos társadalom megmozdulása egy hasonló országos iparos szervezet megteremtése érdekében. Továbbá azt sem, hogy az E. M. G. E. volt az első magyar közület, amely a fiatalabb nemzedéknek teret és alkalmat nyújtott a magyar közösségi munkába való bekapcsolódásra.

Csak az a néhány fenn felsorolt és röviden vázolt tény is eléggé bizonyítja az E. M. G. E. nagy fontossággal bíró szerepét, amelyet az erdélyi magyar közéletben a közelmúltban betöltött és feltétlenül hivatva van ezután is betölteni. De hogy ezt a szerepet betölthesse, amely mind több és több kívánalmat támaszt

vele szemben, a magyar gazdatársadalom sokkal nagyobb erőfeszítésére van szükség, mint azt eddig tette. Hogy az E. M. G. E. célkitűzéseit elérhesse, amelyek az erdélyi magyar gazdatársadalom érdekeinek hathatós képviselőiben és védelmében, továbbá a belső építő munka folytatásában és fejlesztésében áll, a magyar gazdatársadalom sokkal nagyobb tömegeinek beszerzésére van szükség, mint ahogy az eddig történt. Hogy a képviselőink szavának meg legyen a kellő súlya és hogy belső munkánk kiépítésének meg legyen a szükséges anyagi fedezete, nem tizezreknek, hanem százezreknek kell az E. M. G. E. zászlaja alá gyűlniök. Ma

már minden öntudatos magyar gazdának tudnia kell, hogy az E. M. G. E. soraiban van a helye, ha szolgálni akarja saját és magyar faja érdekeit és csak így és csakis így számíthat érdekeinek hathatós védelmére a mai nehéz időkben.

Vonjuk le tehát a tanulságot a fenn elmondottakból és tegyünk meg minden, hogy minél több magyar gazda lépjen be az E. M. G. E.-be, hogy ez annál hathatósabban és erőteljesebben fejthesse ki áldásos munkáját mindnyájunk és a jobb magyar jövő érdekében. Ennek reményében kívánok magyar gazdatestvéreimnek boldog új évet.

Gazdaöntudat.

Irta: TELEKI BÉLA gr. az E. M. G. E. alelnöke.

Új év! Milyen szép szó, — mennyi remény, mennyi várakozás, mennyi új teendő! Vajjon mit fogunk tudni megvalósítani mindebből? 1940. Az átszervezett E. M. G. E.-nek negyedik éve fog tavasszal lezárulni. Vajjon mit tudunk a négy év előtt kitűzött programmból megva-

lósítani? Kétségtelen, hogy volt komoly fejlődés, hogy sikerült az érdeklődést felkelteni, az egy táborba tömörítést megkezdeni. Ezt bizonyítja a taglétszám erősen felfelé ívelő szaporodása. De azt is mutatja ez a taglétszám, hogy még hány gazdatestvéreünk hiányzik még sorainkból. Milyen távol állunk még attól, hogy azt mondassuk: magyar gazdatársadalmunk meg van szervezve! Amíg pedig az nem lesz meg, egyletünk nem fogja azt a teljes erőt, sulyt és tekintélyt képviselni, ami jogosan megilleti és amit el kell érniük.

A másik fontos dolog, amit egyletünk fejlődését vizsgálva tárgyilagosan meg kell állapítanunk azt, hogy a fejlődés nagyobb arányu erkölcsiekben, mint anyagiakban. Pedig milyen elengedhetetlen egy egylet életében a lelkesedés, a jó szándék, amit tagjaink többségénél nagy örömmel tapasztalunk, — épp oly nélkülözhetetlen, különösen közgazdasági jellegű egyletnél az anyagi alap, az anyagi fejlődés és erősödés, hiszen ez biztosítja elsősorban a kitűzött célok megvalósítását, az egyleti munka lehetőségét. Hát bizony e téren aztán legtöbb a tennivalónk, s épen ezért kell, hogy tagjaink

lelkiismeretére hivatkozzunk. Az 1938. évi közgyűlésen szép szavak hangzottak el, hogy nem áll arányban a 60 lejes tagdíj tehetősebb tagjaink teherbírásával és áldozatkészségével és vagy általánosan, vagy arányosan emelni kell a tagdíjakat. Elnökünk azt javasolta, hogy a tagok lelkiismeretére és ügyszeretetére bizzuk, hogy ki mennyire akarja tagdíját felemelni és mennyit kíván ilyen címen felülfizetni. A közgyűlés ebben az értelemben is határozott.

Azóta néhány lelkes tagtársunk e téren gyönyörű példáját adta az öntudatos egyleti szellemnek, de valljuk be, elég ritkák voltak ezek a példák. Kevesen vannak, akik lelkiismeretükre hallgattak és megtették lelkiismereti kötelességüket. Pedig úgy-e, ez vitathatatlanul kötelességünk. Aki belátta, hogy az egylet soraiban a helye, hogy ezzel tartozik magyar gazdatársadalmunknak, az azt is meg tudja állapítani, hogy milyen anyagi mértékben köteles ahhoz hozzájárulni. Hogy pénz nélkül semmihez sem lehet hozzákezdeni, azt a közmondás is tudja és, hogy egy gazdasági egyletbe nem elég a lelkesedést bevinni, azt felesleges külön magyarázni.

Hogyan várjuk a gyengébb anyagi erőben lévő kisgazdatársunktól, hogy pontosan fizesse 60 lejes tagdíját, — amit pedig méltán elvárhatunk, — mikor tehetősebb gazdatársaink, kényelmes önzésből, nem vizsgálják, hogy mennyivel is volna illendő az egyleti teherviselésben résztvenni.

Szívveljék ezt meg, akik egyletünk öntudatos tagjai, legyen az 1940. esztendő a további fejlődés éve, amikor a gazdaöntudat a lelkesedésen túl egészen a zsebünkig is eljut.

Boldog és eredményesebb újévet!

Évvégi zárszámadás.

Irtá: CS. KÁROLY ISTVÁN kisgazda,
az E. M. G. E. alelnöke.

Néhány nap múlva elérünk a folyó gazdasági év végéhez. Elérkezett tehát a számadás ideje. Mi, az E. M. G. E. tagjai megtanultuk azt, hogy nem állhatunk meg s nem élhetünk meg az apáink által folytatott gazdálkodási

rendszer mellett. Okszerűen, kiszámítással és az évi gazdasági napló pontos vezetésével tudunk helyesen és tiszta látással gazdálkodni. Évi számadásunkat tehát pontosan, alaposan körültekintéssel készítsük el, hogy ilyen uton világos képet alkothassunk a jövőre nézve. Tanuljunk az évi mulasztásokból és tapasztalt hibáinkból.

Kisgazda Testvéreim!

Az a meggyőződés, de hinnem is kell, hogy a tanfolyamokon s lapunk tanításai nyomán, — itt-ott egy kis fogyatékossgal és apróbb hibákkal elkészíthetjük számadásainkat, s ahogy lehet, rendben is lesz. De a számadással kapcsolatban még egy lényegesebb dologról is említést kell tennem.

Szerintem a gazdasági naplóban külön lapra kellene rávezetni, hogy a folyó évben egyesületünkben, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesülettől mit vettünk be s a bevétel ellenében mit adtunk ki?

Valjuk be őszintán, hogy ennél a tételnél már szégyenkezniünk kell. Sok mindent kaptunk és ezért alig dolgoztunk valamit.

Kisgazda Testvérem, talán azt fogja kérdezni, mit is vett ő be ebből a kisgazdaságba, hisz kezeivel nem foghatja meg, nem látja. Ilyenkor forduljunk saját lelkiismeretünkhöz. Ez megmondja, mit is kaptunk mi Gazdatestvérek, de egyben felelősségre von, miért nem dolgoztunk a kívánalmak szerint.

Nézzünk csak vissza a múltba, s gondoljunk arra, vajjon nagyapáink és apáink ide-

jében volt-e házuknál más könyv, mint egy porlepte biblia és egy régi imakönyv... Ma már Istennek hála, könyvtárunk kiegészült, gazdanaplót vezetnek, az Erdélyi Gazdát olvassák, hallottunk és láttunk nemesített vetőmagbuzát, hallagattunk szakelőadásokat a helyes és idejében való aratásról, a jövedelmező jószágartatásról, gazdakörökbe tömörülünk, gazdanapokon jelentkezünk, vándortanárok látogatnak stb. stb.

Gazdatestvérek, ez az elmúlt év bevételei közé tartozik.

És még egyszer a kérdést: Vajjon mit tettünk mindezért?

A jövő évi költségvetésünkbe irányozzuk elő a múlt évi hátralékunkat, amint a gazdához illik, becsülettel fizessük meg hátralékos tartozásunkat; minden gazdatestvér fogja meg a kezét a még alvó és tétovázó testvérinek, vegyünk magunkhoz, hogy amikor a jövő év végén az Isten kegyelméből megállhatunk, más legyen a mi számadásuk eredménye. Ha minden E. M. G. E. tag egyenként csak három testvérünket öleli magához, jövő évre, már 80.000 beszervezett magyar gazda ünnepel együtt az E. M. G. E. karácsonyfája alatt.

Azt hiszem, ezt a kicsiny adósságot leróhatjuk, s le is fogjuk róni. Ezzel tartozunk vezetőinknek, akik fáradhatatlanul dolgoznak a mi boldogulásunkért.

Ez legyen a szent ünnepeken a mi ünnepélyes fogadalmunk!

Minden Gazdatestvéremnek munkakedvet, kitartást, jobb jövőt é boldog ujesztendőt kívánok!

**MEZŐGAZDASÁGI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
CLUJ, CALEA REG. FERDINAND**

FIÓKÜZLET:

Dej, Jibou, Beclean, Zălau, Cehul-Silvaniei

A lehetőség adva van.

Irta: Kádár István kisgazda, az E. M. G. E. alelnöke.

Amikor a gazdaságtársadalom feladatairól írok, — lehet, hogy ismétlésekbe bocsátkozom, — de az imádságot is sokszor ismétljük és talán még sem imádkozunk annyit, amennyit kellene.

Az 1848—49-es szabadságharc után az E. G. E. nehéz helyzetében az Isteni gondviselés adott egy gróf Mikó Imrét, aki lelket öltött az egyesületbe. Most, — a mai időben, a gazdák tömörülése még szükségesebb. Az Isteni Gondviselés ezuttal sem feledkezett meg rólunk s adott nekünk egy nagyvonalú vezérférfiut, — aki a mai kornak megfelelő felkészültségét és bámulatos munkakészségét az E. M. G. E. szolgálatába állította.

Most, ha mi gazdák nem értjük meg az idők szavát és nem sorakoznak a gazdakörökbe és azon át az E. M. G. E. zászlója alá, nagy bünt követünk el elsősorban magunk ellen, azután vezetőink ellen és végül talán Isten ellen is azáltal, hogy elzárjuk magunk elől a tisztességes boldogulás útját.

Sok olyan teendő van egy gazdakörben, amit a vezetőség csak úgy tud megoldani, — ha öntudatos tagok állanak a háta mögött, akik segítik és jóakaratu bírálatukkal írá-

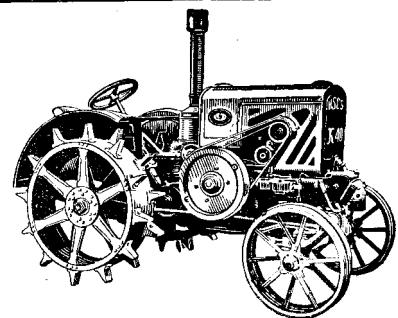
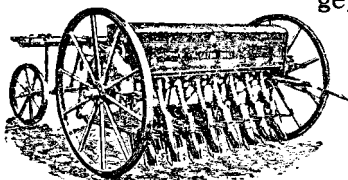
nyítják a vezetőség munkáját, ezért is felbecsülhetetlen értékűek a két hetes gazdasági tanfolyamok, mert a gazdasági tudás mellett nagy nevelő hatással van gazdatársainkra.

Ne higgyük azt, hogy a tagsággal, vagy az egyszerű belépéssel mi az E. M. G. E. ügyét szolgáljuk, hiszen jól tudjuk, hogy az E. M. G. E. ügye a mi ügyünk s a mi érdekünk, mert csak az Erdélyi Gazda egy évi olvasása nem 60 lejt ér. Ha minden jóra való gazda tagja lesz az E. M. G. E.-nek, akkor bizony sokkal jobban tudja szolgálni a tagok érdekeit és egy ilyen hatalmas — gazdatársadalmunkat felölelő munkáját sem politikai sem semmi változás nem tudja zavarni addig, míg a tagok összetartanak.

Amikor a főhatalomváltás után a dolgozni akaró gazdakör munkáját felülről oly bizalmatlanul nézték, még akkor is reméltem, hogy eljön az idő, amikor megfognak bennünket érteni. Örvendjünk annak, hogy megismertek bennünket, s rájöttek arra, hogy mi gazdasági kulturánkat akarjuk fejleszteni s azt viszont mindenki tudja, hogy egy jól szervezett értelmes gazdatársadalom az országnak is nagy előnyére van. A felülről megnyilatkozó bizalmat az Elnök Ur harcolta ki nekünk. A mi kötelességünk tehát ezt a kedvező helyzetet felhasználni és az erős fejlődésnek indult E. M. G. E.-t támogatásunkkal teljesen kiépíteni, hogy Erdély bérci között egy értelmes, jómódu gazdatársadalom élhessen hivatásának.

Hofherr-Schranz-Clayton-Schuttleworth Rt. Budapest.

„HSCS” nyersolajtraktorok,
„SUPERIOR” acélvázás cséplőgépek,
vetőgépek, valamint az összes egyéb mezőgazdasági
gépek legtökéletesebb kivitelben.

Kaphatók:

Turnătorie de Fier și Fabr. Mașini din Cluj S. A.
Secția: Mașini Agricole Cluj, Calea Regele Ferdinand 62.
Telefon: Nr. 12-17.

A gazdasági tudás katonái.

Irta: Telegdy László, az E. M. G. E. ügyv. alelnöke.

Közel egy éve már, hogy „megnehezült az idők járása“ az egész emberiség felett. Az egész világ megmagyarázhatatlan lelki válságban vergődik. A legsötétebb, legfenyegetőbb viharfelhők Európa égét borítják, vele együtt azt a kis, de nekünk annál drágább

földdarabot, Erdélyt is, amely egyik legszebb, legértékesebb drágaköve a Dunamedencének. A Mindenhatón kívül, senkisémm tudhatja, hogy e gomolygó, egyelőre távoli villámlások lángjától kísért felhők méhéből mi fog reánk szakadni. Áldásos, megtermékenyítő, megújulást hozó zápor-e, amely után ismét kisüt a nap és szebben, ragyogóbban fog sütni, mint a multban, vagy mindent elsöprő jégverés, amely után csak romok és kétségbeesett, önmagukkal meghasonlott emberi roncsok maradnak meg az emberi műveltség megcsúfolásaként?

Ilyen súlyos aggodalmaktól eltelve, szorongó szívvel állunk a szeretet ünnepének küszöbén. Annak az isteni szeretetnek ünnepe virrad reánk, amely egyedül hozhat szabadulást, megváltást, a gyűlöletől, a legsötétebb önzéstől megszállott emberiségnek.

Az E. M. G. E. és annak vezetői mindenkor, de a súlyos időkben még fokozottabban a krisztusi szeretet osztatlan szolgálatára kötelezték el magukat, ez vezet minden ténykedésüket, minden tervezésüket, minden gondolatukat. Az egyesület erejéhez mérten azért küzd, hogy szeretetét éreztesse minden megkülönböztetés nélkül a gondjaira bizott erdélyi magyar társadalommal, viszont azért is, hogy annak szeretetét és bizalmát elnyerje, mert csak így érheti el célját: az erdélyi magyar

gazdatársadalom egységes megszervezését, szeretettől áthatott összetartását és ezeknek nyomán jóléte biztosítását, nyugodtabb, szebb jövőjét.

Ezt a célt szolgálják a minden évben megrendezett téli gazdasági tanfolyamok is, amelyek amellett, hogy felkeltik gazdáinkban a jobb gazdálkodás, a mezőgazdasági tudás iránti vágyat és érdeklődést, elhintik közöttük az egymás iránti szeretet magját is, megvilágítván előttük az egyesülésben rejlő erő áldásos, eredményekben gazdag hatását. E tanfolyamok oszlopai, önfeláldozó, lelkes, bátor katonái eddig is az előadók voltak, azok az intelligens, tanult gazdatársaink, akik télvíz idején, fáradtságot nem ismerve, minden évben elhagyják az otthoni tűzhely melegét és fanatikus hittel végzik nehéz, de nemes munkájukat. Mi készíti, mi hajtja vajjon e derék munkatársainkat nagyértékű munkálkodásuk maradéktalan elvégzésére?

Nem a haszon, nem a dicsőség utáni szomj, nem a babérokra vágyás, sem a hiúság. A legtisztább, legmelegebb szeretet, a krisztusi szeretet, gazdatársaink megsegítésének, jobbá, meglegedettebbé tételének vágya az, ami serkenti őket arra, hogy áldozatot hozzanak fajtestvéreikért, a magyar gazdák haladásáért, felvilágosításáért, öntudatosításáért. Tisztelettel és hálás szívvel hajtja meg az E. M. G. E. vezetősége a korácsony és Új év küszöbén úgy a maga, mint az egész magyar gazdatársadalom nevében az elismerés zászlaját e nemes gondolkozású gazdatársaink előtt, akik a mai rendkívül nehéz körülmények között is Elnökségünk hívó szavára azonnal vállalták tanfolyamaink előadói tisztségét, biztosítva ezáltal a tanfolyamok sikerét, megmutatván azt, hogy súlyos időkben is igaz katonákhoz illően teljesítik kötelességüket. Amíg ember embertársáért ilyen igaz szeretettel, önzetlenséggel kész sikra szállani, nem szabad elveszitenünk a boldogabb jövőbe vetett hitünket, annak élnie kell, hevitve a szeretet ünnepétől, egy boldog újesztendő reményében.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triőrök

KLUSCH JANOS CLUJ, Calea Regela Carol II. Nr. 113. — Telefon: 23-45.

Magyar gazdák karácsonya.

Írta: KONOPI KÁLMÁN dr.

A karácsony a szeretet ünnepe. A szeretet és az öröm: édes testvérek. Csak együtt érzik jól magukat. Ezért van, hogy ahol az öröm árván, szeretet nélkül jelenik meg, nem érzi magát kiteljesedett biztonságban, amíg testvérét meg nem találja: amíg a szeretet érzésével hozzá nem tudja magát kötni az

élet egyénfeletti, önzésfeletti egészéhez.

A szeretet ünnepe az ajándékozás ünnepe. Akinek többje van, megosztja fölöslegét azokkal, akiket szeret, akikkel a lélek testfölötti birodalmában egynek érzi magát. Ajándékokkal igyekeznek egymásnak örömet okozni a rokonok, barátok, a közös munka együttesében egymás közel került emberek is.

De az ajándékozás lehetősége nem örökké nyitva álló kapu mindenki számára. Vannak nehéz időszakok, nehéz egyéni vagy társadalmi helyzetek, amelyekben a fölösleg megszűnik, amikor a szeretet érzése kénytelen lelki művoltának szerény megjelenési alakjában megmaradni és nem csillogtathatja meg az anyag világában az ajándékozás ünnepi színeit.

Hányszor szeretnénk Krózusok lenni, hogy méltó kifejezést adhassunk érzéseink már szinte tehernek érzett belső gazdagságának. De nem vagyunk Krózusok és képzeletünk álomképeivel kárpótoljuk magunkat azért, ami már nem lehet, ami még nem lehet, vagy ami talán sohasem is válik lehetségessé. Megkapó költői képpel fejezi ki ennek az állapotnak keservességét Ady Endre:

Királyném, bocsásd le a fátylad:
Ma este kegyosztók leszünk.

((Döcög, döcög az ócska konflis
És mi sápadtan reszketünk.))

Amde az ajándékozás elmaradásának nem mindig az a nagy távolság az oka, ami a képzelet és a valóság között fennáll. Van az úgy is, hogy néha nem tudjuk, hogyan kezdjünk hozzá, mit adjunk, hogyan adjuk oda. Hogy szép is legyen, jó is legyen, hasznos is legyen, amit adunk és hogy az egészek meg legyen a helyes formája, minden zavaró mellékkörülményt kizáró tökéletessége...

Valahogy mi gazdák is így vagyunk ezzel. Együttérzésünk, testületi szellemünk az utóbbi évek során szépen megerősödött. Teli vagyunk jóindulattal. Szeretnénk egymásért minél hamarabb és minél több életrevaló új intézményt létrehozni. Mert hiszen tudjuk, hogy amit egymásért teszünk,

azt saját magunkért, családjunkért, utódainkért tesszük. Azt is tudjuk, hogy sok mindenfélét tehetünk és ebben a tekintetben inkább a lehetőségek nagy száma hoz minket zavarba, amelyek között nehéz a válogatás. Viszont a megvalósítás anyagi lehetősége tekintetében még nem lett közöttünk tudatossá a sok kis elszigetelt erő összefogásából eredő meghatározódás. Egyéni szerény viszonyaink tudatában nehéznek, elérhetetlennek látunk minden nagyobb szabású megvalósulást.

De lássunk egy kézzelfogható példát. Vajjon mi, Románia nyugati határmegyéiben élő magyar gazdák, mivel ajándékozhatjuk meg egymást úgy, hogy testvéri érzésünknek ezzel méltó kifejezést adjunk?

A mi esetünkben nem nehéz a válogatás. Közös mindannyiunkban az a vágy, hogy haladjunk a korrallal. Fejlődjünk tudásban, mesterségbeli ügyességben, üzleti jártasságban. Gazdagodjunk ne csak az anyagiakban, hanem az élet teljesértékűségéhez nélkülözhetetlen lelki-erkölcsi javakban is.

Mesterségbeli haladásunkat régen nagyrészt a gyakorlati példák figyelése és követése útján valósítottuk meg. A jól kezelt uradalmak, mintagazdaságok ebben a tekintetben is eléggé meg nem becsülhető hivatást teljesítettek. De hol vannak ma ezek a gazdaságok? Szóroányosan maradt meg egykettő és fehér holló közöttük az, amelyik a gazdasági válság és egyéb nehézségek között is fenn tudja tartani régi színvonalát.

Segítségünkre jött az E. M. G. E., itt-ott a gazdasági kamarák, tanfolyamaikkal, előadásaikkal. Van kitűnő folyóiratunk: az Erdélyi Gazda. Sokat pótolnak ezek is. De a rövid, legtöbbszörre a gazdasági téli pihenő idején tartott tanfolyamok időben és módszereikben egy kissé távol vannak a munkák valóságától és nem mindenkit tudnak teljes meggyőző erővel rávezetni arra, hogy a tanultakat az életben meg is valósítsák. Erre a nyomtatott betű útján adott tanítás is csak csekélyebb méretekben képes.

Sokkal hathatósabb módja a gazdák képzésének egy rendszeres, gyakorlatias beállítású gazdasági iskola, amelyben télen elegendő idő áll rendelkezésre, hogy a hallgatók az elméleti ismereteket elsajátítsák, nyáron pedig a tanultakat az iskola kis, 30—40 holdas gazdaságában gyakorlatilag is keresztülvigyék. Ahol megismerhetik a legújabb nemesített növényfajtákat, a tisztavérű állatfajtákat, a növénytermelési művelési módokat, a használatartás, takarmányozás gyakorlati fogásait. A leghasznosabb gépeket és eszközöket. A kertészetet és gyümölcsstermelést. Az iskola mintaszövetkezetében a szövetkezeti ügyvitel gyakorlását. Az iskolával összefüggő közös otthonban az egészségi követelményeknek megfelelő életmódot. Az egész intézményt átható rend, tisztaság és jóízű szellemét.

Ilyen iskolája a magyarságnak négy van már a saját emberségéből Erdély belső területén. Alföldi megyéink magyar társadalmának nagy hátránya az, hogy aki fiát ilyen iskolába akarja járatni, több száz kilométer távolságra, más éghajlat és gazdálkodási viszonyok közé kénytelen elküldeni. Hátrány helyett szegyet irtam volna, ha nem tudnám, hogy eddig nem csak rajtunk mult minden. De közeledik kisebbségi életünknek az a szakasza, amelyben már csak rajtunk fog mulni és ami eddig csak baj volt és hiány, az akkor bizony szégyenné válna, ha meg nem csinálnók...

Hátra van még a felelet arra a kérdésre, amely sokak előtt a legnehezebben megoldhatóknak látszik: a mi b ő l? kérdésére.

Hanem ez a felelet megkapóan egyszerű és világos. Ha a nyugati megyékben minden magyar gazdakézen levő hold föld után 10 lejt (két és fél küló buza árát) össze tudunk hozni, akkor egy 80 tanuló számára beállított iskolát minden felszerelésével: birtokkal, épületekkel, tanári lakásokkal, állatokkal, gépekkel könnyűszerrel létrehozhatunk. Ugyanennek a hozzájárulásnak egy tizedrésze elegendő az iskola egyévi fenntartására.

De talán sokaknak elméjében fog felmerülni az az ellenvetés, hogy az iskolába egyszerre csak 80 növendék lesz felvehető, tehát az egy emberöltő alatt kikerülő okleveles gazdaispák száma nem lehet több 1200-nál. Magyar gazdacsalád pedig ennél sokkal, de sokkal több van. Hogy kívánhatjuk azoktól, akiknek gyermeke nem számíthat arra, hogy az iskola növendékei közé felveszi, hogy mégis, bár csekély hozzájárulással is, részt vegyen a költségekben?

Erre csakis az az egy felelet lehet, hogy mi helyt kialakult köztünk, gazdák között, az igazi keresztényi és szakmai együttérzéstől áthatott testületi szellem: legott egy test és egy lélekből álló eszmei egésznek kell, hogy társadalmunkat érezzük, amelyben a szűkebbkörű egyéni érdek alárendeli magát a nyilvánvaló közös érdekeknek.

Adja az ég, hogy a jövő esztendő meghozhassa a mindnyájunk által annyira nélkülözött és oly hő vágygal kívánt testi és lelki békeséget s hogy ennek a mi számunkra érlelődő gyümölcseképpen a jövő karácsony ünnepén az alföldi magyar gazdasági iskola létesítésének komoly elindításával ajándékozhatjuk meg egymást!

Huszezer olvasóhoz.

Irta: TELEKI ÁDÁM.

Karácsony szent ünnepén megpihennék a gazdák. Kipihenek az elmúlt nehéz és küzdelmes gazdasági év fáradalmait. Új erőt merítenek boldog családi körükben, ártatlan és gondtalan gyermekeik között. Ézer és ezer falusi házból száll a fohász Istenhez,

hogy ne hagyjon el minket, s a hála éneke csendül fel s száll hozzá a téli éjszakákon, hogy mellettünk áll és megerősíti lelkünket a megpróbáltatások ideje alatt.

Gazdatestvéreim! A karácsony szent ünnepén és az újév küszöbén az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és munkatársai nevében küldünk immár majdnem húszezer főnyi olvasóinknak karácsonyi üdvözlőt, azzal a meleg testvéri szeretettel, amelyet már majdnem négy esztendeje igyekszünk olmos betűkön, száraz szaktörvények sorain keresztül gazdatársaink szívébe eljuttatni.

Boldog öröm tölt el, amikor évközbeleni utazásaim alatt tapasztalom és látom azt, hogy gazdatestvéreink megéreztek azt a szeretetet, megértették azt, hogy a vezetők nemzeti kötelességet teljesítenek akkor, amikor a gazdasági tudás fáklyáját hordozzák a kisgazdák táborában. Megérik és megértik azt,

hogy ezzel az önzetlen magasabbrendű törekvéssel szemben az ő kötelességük gyermekeikkel és népükkel szemben az, hogy tanuljanak és dolgozzanak.

Az új esztendőben arra kérem Gazdatársaimat, hogy fogadják meg azt a sok jó tanácsot, amit vezetőiktől kapnak. Tömörüljenek mind többen és többen az EMGE. táborába, testvéri közösségébe.

A családi élet a legszebb, legmagasztosabb és legtökéletesebb életforma. Nyugalomát, boldogságát és megelégedettségét a magyar gazdatársadalom is csak az ő közösségében: gazdacsaládjában találhatja meg. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület lapja révén is ennek az életnek kiépítésére törekvünk. Meg akarja teremteni a gazdacsalád életének előfeltételeit is, s elsősorban a mindennapi kenyeret.

Higgyétek el Gazdatestvéreim, hogy céljaink valóraváltása nem is olyan nehéz! Mindössze azt kell tennünk, hogy egyesületünket erősítsük, továbbfejlesszük.

Az EMGE. vezetősége és a széles magyar gazdatársadalom közötti kapcsolatot az Erdélyi Gazda tartja fenn. Támogassák ezt a gazdák s ezáltal tegyék lehetővé, hogy a lap eljusson minden testvérünk hajlékába.

Az újév minden bizonnyal még erősebbé és ellenállóbbá teszi az együvé tartozás szellemét s ezáltal fontos lépést tettünk népünk boldogulásának útján.

Élet vagy pusztulás?

Irta: Demeter Béla.

1939-et nyugodtan nevezhetjük a komoly tanulságok esztendejének. Az E. M. G. E. vonalán két jelentőségteljes megállapítást tehetünk. Az elnökség mindenben igazolva látja kezdettől fogva szorgalmazott legfontosabb célkitűzését: a szervezkedést. Szóban és írásban egyaránt hirdette a tömörülés időszerezését. Azt is mondhatnánk, hogy előre látta, mi fog bekövetkezni. A rendi állam-

ban csak a szervezett foglalkozási ágak érvényesülhetnek, végezhetik békés munkájukat. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet megelőzte az idöket s amikor az állami élet legfőbb irányítói úgy találták, hogy magasabb szempontokból belső változásokra van szükség, s a közügyekben csak azoknak lehet szavuk, akik szervezeten dolgoznak, — készen állott.

Ez a körülmény egyben bizonyágtétel is. Az állami élet irányítói ugyanis ezen a tevékenységen keresztül ismerhették meg népünket. Meggyőződhatték a magyar gazdatársadalom becsületes szándékairól, megláthatták lankadatlan alkotókészségét s közösségi életének kétségbevonhatatlan eredményeit; tisztult keresztény erkölcsi alapon nyugvó létezését, sajátos népi vonáshoz való ragaszkodását, s a társadalomnak mindig felbecsülhetetlen értékeket termelő folyamatos munkásságát.

A második megállapítás tulajdonképpen az elsőből adódik. Az elmuló esztendőben kezdve a felügyelői jelentésektől, egészen a magánbeszélgetésekig, a gazdatársadalom egyre több kíváncsalmat juttatott kifejezésre. „Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletnek kötelessége volna ezzel foglalkozni, — azt megbeszélni s végül miért nem felel meg az összes követelményeknek? — hallottuk minduntalan. Vajjon minek nevezhetnénk azt a belső erjedést, a kérések sokaságát, az igények ugrásszerű előretörését? A magyar gazdatársadalom elvárja, hogy saját intézménye, saját népi szervezete teljesítse valamennyi szükségletét. Ez a helyes, egészséges fejlődési menet s őszintén szólva, — életképtelen, beteg, pusztulásra volna ítélve úgy az egyesület, valamint az egész gazdatársadalom, ha igénytelenül, önmagába esve, céltalanul betétörődne sorsába.

Az elnökség nem csinál titkot abból, hogy az E. M. G. E. mai formájában nem képes hivatását teljes egészében, hiánytalanul betölteni. Csak néhány példát hozunk fel.

Az évnek volt egy olyan szakasza, amikor naponta

átlag 12–30 gazda jogsérelmet hozott tudomásunkra. Négy-öt embernek nem lett volna más munkája, mint ezek pontos feldolgozása s a különböző helyeken való eredményeket kisűrgető lépések megtétele. De itt van a legelőtörvény, a mezőgazdasági törvény. Az állam bevezette az irányított mezőgazdálkodást. S ha el akarjuk kerülni a törvénybe való ütközést s a büntetéseket, úgy is kell dolgoznunk. Rövidesen sor kerül a mezőgazdasági évek beszerzésére. De ott vannak még a szervezettelen nagy magyar gazdatömegek is. Vagy talán beszéljünk az erdőügyekről? Ezen a téren is világosan bontakoznak ki a különböző teendők.

Rengeteg olyan kérdés van tehát, amihez az E. M. G. E. hozzá sem nyulhatott, de még talán ennél is több a gyomos terület, a felkutatásra váró érték, minek a közszolgálatra való beállítása immár nem tűr halasztást.

Az E. M. G. E. vezetősége azért vállalta az irányítást, a gazdaérdekek képviselését és fölöttük való örködést, — továbbá a vele járó súlyos felelősséget, hogy ezáltal népünk ügyét előbbrevigye, segítse, támogassa. Az élni-akárás ne csak unalomig hangoztatott szólam, hanem eselekvő valóság legyen. Miként válhatik azonban azzá? Ugy semmi esetre sem, hogy az E. M. G. E. zsenge korában az érett, megacélosodott és izmosodott férfiak munkáját vállalja. Mindig csak annyit, amennyire erejénél és tehetségénél fogva képes. Ha a magyar gazdatársadalom jogosan elvárja, hogy intézményének fejlődése magával hozza valamennyi kérdésének rendszeres foglalkozását és intézését, akkor tegye is azt lehetővé! A helyzetismeret birtokában nyugodtan állítható, hogy ez kizárólag a magyar gazdatársadalomtól függ. Meg kell dolgozni érte, nemesak beszélni, s jóindulatú tanácsokat adni, — amikre egyébként mindig szükség van, s amit az elnökség legnagyobb örömmel vesz, — hanem munkával. A sültgalamb napjainkban még mesékben sem állja meg a helyét! Beszéljünk nyíltan és egyenesen. Kérdezzük meg önmagunktól, vajjon áldozat-e az, hogyha a saját jófel-fogott ügyünkért, népünknek egy fontos életproblémájáért segítséget nyújtunk a szervezésnél és befizetjük azt az évi 60 lejt? Vagy talán erre nem jut az időnkéből? Fáradságot jelent-e, hogy ha az öntudatos szervezett magyar gazda szabad idejét arra használja el, hogy a közösségi életet továbbépítse? Oda menjen, ahoz és azokhoz, akik még tétován, maradáságukba sülyedve azt hiszik, hogy ezáltal többet terem a föld s nagyobb értéket kap az állatért? — esetleg érdekeit is meg tudja védeni? Az is lehetséges, hogy a gazdatársadalmunk egyik része tökéletesen meg van elégedve, nem hajítja nemesebb törekvés s azt mondja: jól van úgy, ahogy van. Nincs semmi baja, kívánsága. Nem törődik azzal, hogy gyermeke elpusztul az orvos vagy orvosság hiánya miatt, vagy, hogy jövője nincs alátámasztva.

Nem akarjuk elhinni, hogy ez így volna s így is maradna. Inkább arról szólhatunk, hogy vannak tájékozatlan — kérdéseket nem ismerő emberek, akiket azonban fel kell világosítani. És ha a hittel és meggyőződéssel telített szervező gazda azt látja, hogy a munkát rosszindulat nehezíti, tudja mi a kötelessége! Az ilyen embereket félre kell állítani, ki kell zárni a közösségből, — erkölcsi büntetést kell alkalmazni. Csak így teremthetjük meg azt a közösségi szellemet, amelynek szinte van olyan fontossága, mint a mindennapi kenyérnek.

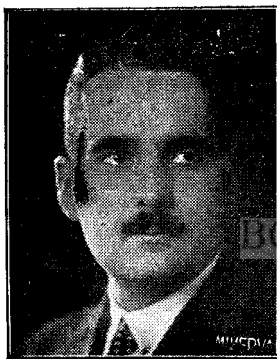
Talán jelentkezhetne most egy ember, aki azt kérdezné, mit is jelent az a gyakran hallott közösségi szellem? Nemrégiben az egyik vidéken gátszakadás történt.

A kiáramló víz, a megduzzadt szennyes hömpölygő áradat mindent elsöpört útból. A gazdák alig tudták sietve elhajtani állataikat. Ott maradtak a mezőn, a szabad ég alatt, kétségbe esve, tanáctalannul. Két E.M.G.E.-tag, két birtokos, az erdőgyaraki Bessenyei testvérek elvállalták 40 nagy számos-állatnak díjtalan kiteleltetését. A bajba jutott gazdának tehát az ő gazdatestvéreben, akit a közösségi szellem hatott át, — jött a segítségre. Felhozhatnánk még a példának a seregét, amikor két tanfolyamot hallgató gazdaifjú több mint 60 gazdát hozott be az E. M. G. E.-be?

A boldog új esztendőt mi kell tehát megteremtünk! Olyan lesz, amelynek megalkotjuk!

Közel évszázados mult tanulságai.

Írta: Mikó László.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közel évszázados multja sok életbölcességet, irányt mutató tanulságot rejt magában. Ha visszatekintünk az elmúlt időkre, jóleső meglepéssel állapíthatjuk meg azt a tényt, hogy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet sokszor változó, nehéz időkből, iüktető talajon, a sors által adott bámulatos szívósággal töltötte be feladatát, állott őrt a részére kijelölt helyen. Száz év alatt nagyot változott a világ és nagyot fordul a gazdasági élet kereke. Az alapítás idejében a gazdasági élet irányítása a nagy- és középbirtok kezében volt. Lehetek és voltak ennek a kornak hibái és erényei, okkal vagy ok nélkül problémát kereső embereknek bőséges anyaggal szolgál ez az idő, azonban bizonyos, hogy a mult század második felében és végén, az akkor csak gyermekcipőben próbálkozó kisgazdának, az akkori nagy- és középbirtok jelentette a tudás, a haladás forrását, iskoláját. A gazdasági egyletnek tehát abban az időben a nagybirtokososztály kezében kellett lennie, mert így teljesíthette hivatását.

Az idő haladt, a gazdasági élet kereke lendült, a kisgazda erősödött, míg később aztán a világháború és az agrárreform nyomán szét hullott a nagybirtok. — A mezőgazdasági élet irányítását szükségképpen az a társadalmi osztály kellett, hogy átvegye, amelyik a világégs-

ből legsértetlenebbül került ki, legtöbb értéket mentett és legkevesebbet veszített. Ez volt a kisgazda. A Gazdasági Egylet szükséges rugékonysággal vette tudomásul az őrségváltást. A néhány száz tagból néhány tizezer lett, a fejlődés gyorsabb iramot vett — az Egylet ma sok tizezer, jövőben sok százezer kisgazdáé, az ők érdekeit szolgálja. Ez az átalakulás természetesen hosszú évek alapos fejlődése. A mezőgazdasági élet és fejlődés nem ismer ugrás-szerű haladást, a falu egészséges levegőjében felnövő fiatal nemzedék nem dönget egyszerre száz kalapáccsal kaput és falat. A fiatal, friss ésszel tanulni akaró gazdaifjú apái nyomdokain halad, de fiatalos lelkesedéssel viszi tovább a pászmát, — ha pedig látja és érzi, hogy most már az ő erejére van szükség, komoly öntudattal viszi tovább az élet terheit. A magyar kisgazda bámulatos éleslátással tapossa ki az élet járható útjait. Talán éppen ezt vette észre az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet Elnöke, amikor kijelentette, hogy az Egylet nem kényszerít semmiféle programot rá a tagjaira. Az Egylet felszívja, észrevenni igyekszik azokat a szükségleteket, amelyek időről időre jelentkeznek és ezeket elégíti ki a lehetőségekhez képest. Így alakult ki az a gazdag munkakör, amelyet az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet betölteni igyekszik akkor, amikor fáradságot nem kimélő szívós munkával megy a fejlődésnek, haladásnak útján. Az E. M. G. E. munkájában ma összefogott kézzel halad minden rendű és rangú gazda, mindenki, akit az erdélyi földnek szeretete láthatatlan, de el nem szakítható szálakkal összefűz, mindenki, aki érzi és tudja, hogy ez a munka népünk jövőjének, boldogulásának záloga.

Január.

I. A gazda otthonában.

A haladó gazda az újév beálltával ekészíti az általa kezdeményezett gazdasági számadás leltárát. Azok a gazdák viszont, akik még nem vezetnek gazdasági számadást, sürgősen forduljanak az EMGE számtartási szakosztályához, ahonnan nyomban megküldik a szükséges nyomtatványokat. Ez azonban azzal a kötelezettséggel jár, hogy a számadások másolatát a gazdák, minden hónap elején pontosan beküldik a Központnak, ahol alaposan átvizsgálják és megadják a szükséges utmutatásokat. A számviteli másolatokat az EMGE a legteljesebb titokban kezeli s így senki sem tarthat attól, hogy gazdasága adatai a nagy nyilvánosság elé kerülnek.

Január 1-vel esedékessé vált az EMGE 1940. évi tagdíja. Postautaványon vagy csekklapon küldje be minden EMGE-tag az évi 60 lejtt. — *Olyan jelentéktelen összeg, aminek előteremtése senkinek sem okozhat gondot. Másrészt viszont, minden magyar gazda becsületbeli kötelessége, hogy támogassa az érdekeit, szolgáló intézményt és lapot.*

II. Szántóföldön.

Ha január folyamán a föld még nem fagyott meg, folytathatjuk a mélyszántást. A fagyos idő beálltával megkezdjük a trágya kihordását. Rakjunk a föld egyik sarkába 2—2.5 m. magas rakást a kihordott trágyából, u. n. szarvast. Semmiesetre se hagyjuk kupacokban. Fedjük le a szarvast a kihordás befejezése után, hogy a nitrogéntartalmu ammoniákgázok ne párologjanak el. Csak akkor szabad szétteríteni a trágyát, ha azonnal alászánthatjuk. A tél folyamán a kupacokban hagyott trágya kilugozódik, buja foltokat okoz, a megmaradt szalmás rész teljesen értéktelenné válik.

A tél folyamán a gyenge vetéseket felültrágyázhatjuk jó érett istállótrágyával. Amennyiben vastag hótakaró fedi a vetést, trágyaléval is megöntözhetjük a gyenge részeket.

III. Réten és legelőn.

A múlt hó folyamán befejeztük a rét és legelő őszi munkáit. Az őszi mélyszántáshoz hasonlóan meghasogattuk, illetve jó mélyen megboronáltuk a fűvel benőtt területet. Így tavasszal, az olvadó hóle maradéktalanul beszívárog a földre. Trágyaléval öntözhetjük a rétet és legelőt a hó folyamán. Elvégezzük a meszezést és kiszórjuk a nehezen oldódó műtrágyákat is (mész-nitrogént, tomászsálatot). Ne feledjük, hogy a hamu is kitűnő trágyája a növekedő fűnek.

IV. Állattenyésztés.

A jó telelés titka a helyes takarmányozás. Aki erjesztővermeket, illetve pajtaszilót épített és azt megtöltötte csöves csalamádéval, zabosbükknönyel, vagy más hasonló, nagy tömeget adó és lédus takarmánnyal, kevés gondja akad. Napon'ta 25—30 kg. erjesztett takarmányt etet fejenként a szarvasmarhákkal s ezzel kitűnő erőben tartja állatait.

A korai bárányozás s malacozásnál gondoskodjunk az anyaállatok bőséges takarmányozásáról. Igen gyakran nyalják a falat télen az állatok, vagy esznek földet itatáskor. Ez mézshóhiányra mutat, amit javíthatunk takarmánymész adagolásával. A fejlődő állatoknak foszforsavas takarmánymeszet adunk.

V. Kertben.

Ebben a hónapban szerezzük be a kerti magvakat is. Előkészítjük a kerti eszközöket a használatra.

A gyümölcsösben megszedjük az oltáshoz szükséges nemes galyakat és tavaszig száraz homokban raktározzuk el. Folytatjuk a fák hernyózását és tisztogatását. Megnyessük az egrest és ribizlit. Ez a legalkalmasabb idő a fák trágyázására is.

VI. Szőlő, bor.

Előkészítjük a földet a tavaszi ültetéshez. 80×80 cm-es gödröt ásunk a hiányok pótlására, majd beadjuk a Mezőgazdasági Kamarához a telepítés, illetve pótláshoz szükséges hatósági engedély iránti kérést.

Ha még nem végeztük el, derüs, szép napon lefejtjük az új bort. A rothadt szőlőből nyert bor barna törésre hajlamos. Ezért lefejtéskor feltétlenül keverjünk hozzá egy pasztilla borként (kálium metabiszulfidot). Beszerezhető a *Mezőgazdák Rt.* kolozsvári fiókjánál kg-ként 200 lejért.

VII. Vadászat.

A nyúl vadászata tovább tart. A prémes állatok bőrét egészen nyúzzuk le és ne vágjuk azt fel a hasánál. Huzzuk a prémet az állat alakját utánzó deszkára. Védjük a hasznos madarakat.

VIII. Gazdakörben.

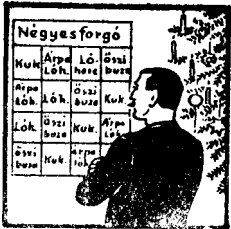
Erdélyszerte folynak a téli kéthetes gazdasági tanfolyamok. Ha községünkben nincs tanfolyam, látogassuk meg a legközelebb fekvőt. A gazdakörök minél több vitagyűlést rendezzenek.

A határozóna kivételével, a gyűlésekhez nem kell engedély. Csúpan előzőleg jelentsük be írásban a esendőségen. Amennyiben nem fogadnak el azt írásba kérjük és hozzuk az EMGE Központja tudomására.

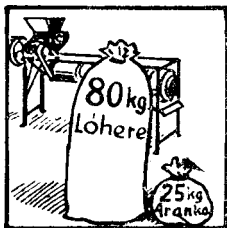
Kedves Gazdatestvéreim!

Új esztendő — új gondok nehezdednek vállainkra! E hónapban a látszólagos pihenés időszaka van és így egész évi munkatervünket és költségelőirányzatunkat meg kell csinálni, mert csak ezek birtokában csökkenthetünk az új gondokból. Elsősorban is számítást kell csinálni, hogy vetetlen területeinken mit fogunk a tavasz folyamán termelni? Itt a beosztást úgy végezzük el, hogy feltétlenül szerepeljen egy olyan növény, — melynek ára és átvétele már előre biztosítva van termelési szerződések révén, pl. cukorrépa, kender, szója. Ez igen fontos, mert a piac áringadozásától és a kereslet mértékétől egy bizonyos mértékben függetleníti a gazda

magát és egy biztos bevételt állíthat be költségelőirányzatába, — feltételezve, hogy nem éri elemi csapás. Nem győzöm elégszer ajánlani, hogy az olajos növények termelését is fokozni kell kigazda testvéreinknek! Akár len, akár mák, avagy napraforgó beállítása a vetési tervbe igen kifizető termelési eredményt nyújt a mai viszonyok mellett, mert a tengerentúli olajos növények például kókusz, szezám stb. behozatala ma körülményes és drága a bizonytalan tengeri szállítás miatt. Fokozni kell az évelő pillangós takarmánynövények nagyobb területen való termelését. Ez az állattenyésztés és így az állattartás számbeli növekedését vonja maga után, ami viszont nagyobb trágyahozamot jelent s így a föld termőerejének fokozását.

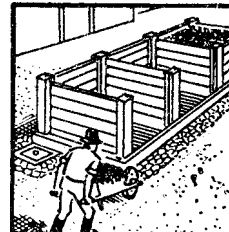

A vetésterv összedállítása után számba kell venni kedves gazdatestvéreim, hogy a vetéshez szükséges vetőmaggal rendelkezünk-e? A készletben levőt alaposan meg kell tisztítani nem kell sajnálni az időt a többszöri rostálástól esetleg trieurózestól. Szem előtt kell tartani azt a régi magyar közmondást: „Aki gatzet gyomot arat!” A lóhere és lucerna magot küldjük el a legközelebbi takarító telepre, amely

mágneses aranka tisztító géppel rendelkezik. Itt nem csak az arankától tudják kellően megtakarítani, de az utifü magjától is, amely, sajnos, az utóbbi években, különösen kigazdáink loheréseiben nagy mértékben található.

A hiányzó vetőmagról jó előre kell gondoskodni, mert a szállítás és az érdeklődés időt vesz igénybe és jöhet olyan idő, hogy február végén a szántóföld vethető állapotban van. Vetőmag vásárlás előtt tanácsos kikérni az E. M. G. E. központjának avagy az illetékes kerületi felügyelőnek tanácsát, aki esetleg tud közeli gazdatestvérnél eladásra szánt és az E. M. G. E. akciókból származó vetőmagot, amelynek terméshozama úgy minőségileg, mint mennyiségileg olyan, hogy termelőjének anyagi előnyt biztosít.

A jó istállótrágya csak jól kezelt, helyesen épített trágyatelepről kerül ki. — Használjuk fel a január munkacsendjét és kérjünk az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet kolozsvári központjától olcsón előállítható kigazda trágyatelep tervet és költségvetést. A tervben, illetve költségvetésben felvett anyagokat pedig most szerezzük be, illetve szállítsuk oda, ahol a trágyatelepet kívánjuk megépíteni. Azokat a munkákat, amelyek a téli napon is végezhetők a telep készítésénél végezzük el. Az egyszerű agyagdöngöletű trágyatelep teljesen elkészíthető, készítéséhez sem különös költség, sem drága anyag, sem mesterember nem kell, csak jókarat. Idő bőven akad rá január hónapjában.

Egyes vidékeken a borsó és lencse termelését nagyban veszélyezteti a zsizsik. Ha minden gazda fertőtlenített magot vetne és aratás után a tarlót sertésekkel járattá, akkor hamarosan megszabadulhatnánk a zsizsiktól, úgy a lencsében mint a borsóban. A borsóban és lencsében tanyázó zsizsiket szénké-

neggel pusztíthatjuk el. A fertőtlenítésre olyan helyiséget kell választani, amely légmentesen elzárható és nincs lakott épület közelében, tehát nincs kitéve annak, hogy esetleg a szénkéneg felrobbanásával szerencsétlenség történhessen. Leghelyesebb volna, ha ezt a fertőtlenítést az illetékes mezőgazdasági kamara bonyolítaná le, tekintettel a veszélyességre. A kamara hatóság jellegű intézmény. Megemlíteni kívánom röviden, hogy a fertőtlenítendő lencse vagy borsó zsákokban helyezendő el az illető helyiségben és csak a helyiség magasságának kétharmad részéig. A zsákok tetején helyezendő el egy edényben a szénkéneg és pedig a helyiség minden köbméterére 250 gramot számítva. Például 6 m. hosszú 3 m. széles $2\frac{1}{2}$ m. magas helyiség köbtartalma 45 köbméter. Tehát 45×250 gram szénkéneg szükséges, vagyis $11\frac{1}{4}$ kilógram. A fertőtlenítés időtartama 24 óra, mely után az ablakokat kinyitjuk és még 6 órát szellőztetünk. Ezután a zsákok kihordhatók.

Kedves Gazdatestvéreim!
Mielőtt leveletem befejezném, idéznem kell nagyra-
becsült és szeretett elnökünk sorait, melyet az ezévi
napitárunk előszavában írt:
„Mindnyájunkat hasson át az a tudat, hogy ősi hitünkhöz, nemzeti létünkhöz a végsőkig ragaszkodva a Krisztusi törvényeket követve, a testvéri szeretetet hirdelve egyek vagyunk és egyek is maradjunk!”

Ennek megisméltése mellett kívánok kedves mindnyájoknak boldog új esztendőt

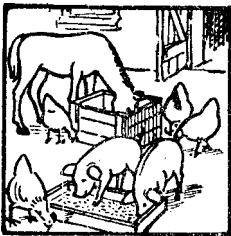
Berend, 1940 január hó 1.

magyar gazdatestvéri szeretettel:

BIKFALVY FERENC.

A tavaszi kalászosok termesztéséről.

Írta: Szász Ferenc, Pusztakamarás.

Utóbbi időben őszi búzával olyan sok földet vetettünk be, hogy kevés hely maradt tavaszi kalászosoknak. Az idén aztán úgy jártunk, hogy nincs sok hűzetés a kedvezőtlen időjárás miatt s így a tavaszi kalászosok vetése 1940-ben fontosabb, mint általában rendes körülmények között. Minél fontosabb egy növény termesztése, annál fontosabb, hogy megfelelő körülmények között kerüljön a földre s ebben a tekintetben is bajban vagyunk, mert ezideig sokkal kevesebb az őszi szántás, mint más rendes esztendőkből. Hála Istennek, még lehet szántani és folytassuk is minden erővel, amíg csak lehet, mert minden tavaszi vetemény termelésének s így a tavaszi szalmás gabonának termelésénél is, az alap az őszi szántás, ezen épül fel a jó termés. Nagyon fontos a megfelelő talajerő fenntartása, mert ha nincs elegendő tápanyag, akkor a termés sem lehet jó. Tápanyag tekintetében legigényesebb az árpa, utána a tavaszi búza és azután a zab. Senki se gondolja azonban, hogy a zab nem hálálja meg a jó földet, csak azért terjedt el róla ez a vélemény, mert erős, hatalmas gyökérzete lévén, rendkívül élelmes, szemben az éhietetlen árpával, mely csak a talaj kész tápanyagait tudja felhasználni.

A vetésforgóban rendszeren egy kapás után jönnek a tavaszi szalmások s ha a kapást meg-

trágyáztuk, annál jobb. Az árpa és tavaszi búza feltétlenül meg is kívánja. A foszforsavas trágyákat bármelyik tavaszi kalászos meghálálja, de ha nem szórtuk el ősszel, akkor tavasszal csakis sortrágyázó kombinált géppel vessük el a műtrágyát együtt a maggal, mert különben nem sokat ér. Ha messze esnek a trágyától, akkor nitrogénműtrágyáról is kell gondoskodnunk s e tekintetben kísérletezzünk a mézsnitrogénnel!

A termés sikerének érdekében nagyon fontos a vetés ideje és módja. Legkorábban vessük a tavaszi búzát, ha lehet még februárban, de legkésőbb márciusban. Ugyanezt mondhatjuk a zabról is. Az árpát feltétlenül vessük el márciusban. Áprilisban vetett tavaszi kalászosok termése sokkal kockázatosabb, mint a márciusban vetetteké. Az idén úgy a tavaszi búzámat, mint zabomat sikerült februárban elvetni és bizony nem bánthatam meg.

A talajelőkészítés az őszi szántás megboronálásából, esetleg tárcsázásából vagy extirpátózásából áll. Fő, hogy portanyós, rög- és gyommentes legyen a talaj.

Az idén mint fent is említettem valószínűleg sok föld marad szántatlan és sok szalmás gabonát fogunk jövő tavasszal tavaszi szántásba vetni. Ez esetben is vessünk lehetőleg géppel és a földet szántás után azonnal boronáljuk el. Ha kézzel vetünk, akkor természetesen boronálás előtt szórjuk el a magot. Megjegyzem, hogy ismerem egy gazdát itt a Mezőségen, aki semmiféle kalászos gabonát sem vet géppel, de azért a földjét vetés előtt megboronálja. Azután elveti

kézzel és rugósfogu kultivátorokkal alátakarja a magot. Így eléri, hogy az alátakarás és kikelés egyenletes. Én is szoktam a megboronált földön *duplatárcsás* boronával alátakarni a magot, mikor nagyon sürgős a vetés és mindig jó eredménnyel. Ugyanerre a célra, a szimplatárcsás boronát nem ajánlanám, mert középen mélyebben, esetleg igen mélyen takar.

Ami a vetőmagmennyiséget illeti, tavaszi vetéseknél búzánál szórva 130—160 liter, géppel 100—140 liter; zabnal szórva 110—150 liter, géppel 100—140 liter; árpánál szórva (többsoros és takarmányárpa valamivel bővebben vetendő) 120—150 liter, géppel 90—130 liter; zabnál szórva 160—220 liter, géppel 140—180 liter vetése ajánlatos. A vetőmagmennyiség függ a talaj-erőtől, a vetés idejétől és a fajta bokrosodóképességétől.

Sohase mulasszuk el tavaszi kalászosaink csiraképességét megvizsgálni. Tudok több esetet, amikor cséplés után felmelegedett tavaszbuza csiraképessége 50%-kal csökkent és az illető csak elvetés után jött rá. *Ez szolgáljon intő példaul.*

A vetőmag kellő megtisztítása természetesen szintén feltétlenül szükséges, mert „*aki gazt vet, gyomot arat.*”

Nagyon fontos a vetőmag fajtájának megválasztása.

Tavaszbúzák közül két nagyon jól bevált fajta a „Sieger 71”, melyet általában Stephani-félének nevezünk, mert tőle terjedt el, továbbá az Ember Géza által behozott „Bánkúti G.”, melyet Torda vidékén ma már nagyban termesztnek. Lehet tavaszi búzát csinálni bármely őszi búzából is csak meg kell öntözni és meg kell fagyasztani többször is. A fagyasztott búza tavaszi vetéssel is szárba hajt és termést ad, míg ellenben a nem fagyasztott csak leveleket hajt. Ezért vigyázzon mindenki, nehogy őszi búzát vessen el tavasszal. Ezzel, hogy most majdnem karácsony hetében is vetünk őszi búzát, tulajdonképpen természetes módon fagyasztjuk meg őszi búzákat.

Árpafeleségeink közül tavaszi árpa is van kétsoros és többsoros is. A hatsoros ősziárpa, ha nagyon korán tavasszal vetjük el, jobb termést is adhat, mintha ősszel vetjük. Ezt tapasztalatból tudom. Van egy többsoros Beszarábiából származó árpa, melyet egy Khirkorow nevű birtokos barátomtól kaptam. Ebből van kevés feleslegem is. Kétsoros tavaszi sörárpának nagy keletje lenne az idej tavaszi vetőmagkiállítás alkalmával. Kérem gazdatársaimat hozzanak minél több fajtát. Tudomásom szerint „Hanna”, „Hatvani”, „Izária”, „Abed-Opal” és „Bavaria” sörárpát több gazdaság termel nálunk. Jó volna magyarországi nemesítésekkel próbálkozni, hol a Hatvanin kívül *veszkényi* és *tormápusztai* is hirsek, úgy bő termésük mint jó minőségük révén. Az idén nagyon keresték nálunk is a jó sörárpát.

Zabból az E. M. G. E. szaporítótelepei révén

elterjedtek a „Csanád 2.”, „Csanád 78.” és „Hatvani 88.”, továbbá újabban a vastagszemű svédzab. Már korábban elterjedt a „Sieger” a „Duppau” és a Lochow-féle sárgazab. A nemesített zabok mind bőtermők és mind koránérők. Ezen utóbbi tulajdonságuk előnyük is, mert kevesebb ideig vannak veszedelemnek kitéve, de hátrány is, mert aratásuk sokszor egybeesik a búza aratásával és így munkatorlódást okoz néha. Jó volna, ha a kiállításra hozna valaki magyar fehér zabot, mely nem érik olyan korán, azért elég bő termést ad. Ez főleg azért volna fontos, mert a zab iránti kereslet évről-évre nő és azok a gazdaságok, melyek több zabot termesztnek, szívesen termelnének egy később érő fajtát is.

Még csak a vetések ápolásáról írok egy pár sort. Ha tavaszi kalászosok kikelését gyorsítani akarjuk, meg lehet hengerelni, de kikelés után feltétlenül kell fogasolnunk. A vetés és a fogasolás hosszufogu vetésfésűkkel (Sack-féle búzaborona) többször is megismétlendő. Más az eset, ha akár az árpa, akár más kalászos védőnövényül is szolgál, mert ez esetben a fogasolás árt a gyenge löherének vagy más védett növénynek. Megemlítem, — bár köztudomásu, hogy úgy a löherét, mint szarvaskerepet, s ha védő növényül vetjük a lucernát is, lehet sorvetőgéppel a védőnövény magjával egyszerre vetni.

A gyomirtás és a gyomlálás semmi körülmények között sem mulasztandó el. Az ápoláshoz tartozik a zab- és árpavetéseinken gyakran előforduló *vetésfehérítő bogár* (Lema melanopus L) álcájának írása. A megtámadott foltok azonnal körülkaszálandók és 2%-os dohánylúg-oldattal megpermetezendőek száraz időben. Ajánlják az oltatlan mézporral való behintést is kora reggel a harmaton de ennek eredményét nem ismerem. A tavaszi vetőmagvak csávázását külön cikkben ismertetjük majd.

GYÜMÖLCSFÁK

elsőrendű minőségben,
fajtaazonos példányokban
mérsékelt árak ellenében

kaphatók

VITYÉ KÁROLY

faiskola és szőlőoltványtelepén

CENADUL VECHIU

Județul Timiș-Torontal.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld.

Új esztendő – új növény.

Termesszünk-e mákot?

Irta: Nagy Miklós, E. M. G. E. segédtitkár.

Az olajos-növény a ma aranya! A szója ára egyre emelkedik; lenmagért, ricinus-olajért szinte húzzák ki a házból a gazdákat. A máknak is megnőtt a becsülete s hozzá olyan mértékben, amilyenre aligha volt példa.

Kétségtelen, hogy vetésforgónkat úgy kell beosztanunk, hogy mindig a legpiacosabb terményt állítsuk elő. Az úgynevezett kereskedelmi, vagy spekulatív gazdálkodási rendszer mellett ez nem is nehéz kérdés. Az elgondolás megvalósítása azonban nehezebb, az egyszerű négyes forgóval dolgozó s még nehezebb a nyomásos gazdaságokban. Ennek ellenére az idén mégis be kell iktatnunk forgónkba a mákot! Ezideig kevés olyan gazdával találkoztam, akinek panaszja lett volna a mákra. Ne feledjük el, ugyanis, hogy nemcsak jól számító gazdák, de földtulajdonosok is vagyunk! Márpedig, — aki egyszer máktábla mellett járt, az láthatta, hogy olyan tiszta, gyommentes, jól árnyékolt talajt talán egyik növényünk sem hagy maga után, mint épen a mák! S aki nemcsak fejével, de szívével is gazdálkodik, annak feledhetetlen látvány a teljes virágzásban levő máktábla. Ezért hagyjunk neki egy kis helyet, amit úgy sem tudunk az idén búzával bevetni

A jó őszi mélyszántást épen úgy meg kell neki adni, mint a szójának vagy répának. De ezenkívül aztán tavasszal még gondosabb munkát kíván a talaj, mert igen apró magot vetünk bele, s ahhoz, hogy az egyenletesen csirázhaszon, finom, porhanyó föld szükséges.

Általában jó munkát végezni, csak a nem túl kötött talajon tudunk. Ezért a máknak inkább a televényben gazdag, szelid, jól trágyázott homokos talajt válasszuk.

A műtrágyákat nagyon meghálálja. Ha módunkban van, szórjunk ki alája a tél folyamán 100—150 kg. szuperfoszfátot.

Tavasszal, amint a földre rá lehet menni, csusztatóval simítsuk el a tél folyamán szétfagyott rögöket. Ha a szükség kívánja, fogast, tövisboronát használunk, de arra mindig vigyázunk, hogy csak a kellően kiszikkadt talajra menjünk rá és soha nyers földet fel ne hozunk.

Ha a hólé összetömitette volna talajunkat, extirpátort, kultivátort, vagy grubbert használunk aszerint, hogy mivel rendelkezünk. Ha mégis rögök maradnának, gyűrűs vagy csillagos hengerekkel egyengetjük el a földet, gondoskodva

azonban arról, hogy a borona nyomon kövesse a hengert. Mikor tehát vetésre kerül a sor, talajunk teljesen gyom és rögmentes kell, hogy legyen.

Közvetlen vetés előtt újra hengerezünk. A vetés ideje március.

Vetőmagnak élénken kék, fejlettszemű „Hatvani zárttoku kék mákot” használunk. Katasztrális holdanként 2—3 kg-ot vetünk, de soha sem többet, mert a túl sűrű vetés növénykéi nyúrgák lesznek, életképtelenek s egyezésük is nehezen végezhető. A vetőgépet a lehető legszűkebb vetőnyílásra állítva s a magot kétszer annyi száraz homokkal vagy apróra tört köszén salakkal keverten vetjük el, 30—35 cm. sortávolságra.

Eleinte nehezen csirázik, ha azonban megkapta a vakkapálást vagy sarabolást, megindul. **Nincs még egy olyan gazdasági növényünk, amely növekedésével nagyobb örömet okozna a gazdának, mint a mák.** Mikor négy levélben van, 15—18 cm-re kiegyeljük. Lehetőleg gyermekekkel dolgozzunk, hogy a talajt ne tapossuk tulságosan le. Soha sem szabad harmatos, nedves máktáblában dolgozni, mert az ilyen mák levelei megsárgulnak, elfonnyadnak. **Egyelés után 5—6 nappal aztán hirtelen hihetetlen gyors fejlődésnek indul s rövid idő alatt előli maga alatt a gyomot és beárnyékolja a földet.** Egyeléskor a tövek körül a földet rövid nyelvű kapákkal sekélyen megkapáljuk.

Ezután több kapálásra nem is lesz szükség, hacsak nagy záporosó tulságosan össze nem tömné a talajt.

A mák fejének kihányása előtt ajánlatos lesz a nagyra növegyomokat kitépni.

Aratni kis területen úgy szoktunk, hogy a fejeket 10—15 cm-nyi szárral levágjuk, ha nagyobb területű vetésünk van, sarlóval, kaszával aratunk. Magas tarlót hagyunk, hogy az alsó földes levelek sara ne kerüljön csépléskor a szem közé.

3—4 napig kis kékébe állítva száradni hagyjuk, aztán behordjuk s kukorica morzsolóval, szecs kavágoval vagy cséplőgéppel kicsépeljük.

„Ez eddig szép és semmi nehézség nincs benne”, — mondják olvasó gazdatársaink, „de mi a hozam?” — Hát biztos, hogy több mint a búzáé.

Mert: a talaj előkészítési munkálatai ugyanazok, mint bármilyen tavaszi vetésnél. A vetőmag a búzánál 500 lej, a mák vetőmag 117 lej, (3 kg. á 39 lej.)

Többet munkánk lesz a kapálás, egyelés.

Mindkettőt elvégezzük 14 gyermek és 8 felnőtt napszámmal, aminek összes értéke 600 lej. Ke-restünk a vetőmagnál a búzával szemben 383 lej, tehát eddigi összes kiadástöbbletünk 217 lej.

Aralás, behordás, cséplés ugyanolyan költséggel jár, mint a gabonánál.

Most lássuk a hozamot.

A legalacsonyabb termést számítva is, megterem kat. holdanként három és fél mázsa szemünk. Ez a mai 39 lejes árak mellett (amit a vetőmagnál is számítottam) 13.650 lej. De ez oly csekély termés, hogy csak megnyugtató céljából vettem számításaim alapjául. Hiszen Magyarország több évi országos termésátlaga 422 kg. volt, azt pedig tudjuk mindnyájan, hogy mennyi körülmény rontja le az országos termésátlagokat.

Most a búzával összehasonlítva: terem azonos talaj és megmunkálási viszonyok mellett 12 mázsa búzánk, (mert ahol csak $3\frac{1}{2}$ q mákunk termett, ott 12 mázsa búzánál sem fog több teremni.) 12 q búza a mai árak mellett 5760 lej. Többlet kiadásunk volt a máknál 217 lej, a termés értékéből ezt levonva marad 13.433 lej.

Többletjövedelem mutatkozik a mák javára 7673 lej, tehát szinte 2000 lejjel több, mint a búzának egész nyershozama.

A számok tehát maguk helyett beszélnek. A mák termesztése egy hajszállal sem kíván körülményesebb eljárást, mint a kukorica vagy répa. Akinek arra alkalmas talaja van és a kevés munkát, amit a mák igényel szigorú gondossággal el tudja végezni, nyugodtan foghat hozzá ezen keresett növény termesztéséhez. Meg kell ragadnunk most a jó hasznot hozó lehetőséget, hogy az egész világon hirtelen felszökött áru ipari termékeket a gazda verejtékével és becsületes munkájával előállított terményeivel megszerezhesse. Nem maradhatunk le a versenyben a tudatlanság vagy a számítani nem akarás miatt. A kockázat úgyszólván semmi. Márpedig ez volt mindig az, ami miatt magyar gazdáink visszariadtak, új eljárások vagy ismeretlen növényeknek a gazdaságukba való bevezetésétől.

Erdély középbirtokai, amelyeken észszerű gazdálkodás folyik, régóta ismerik és termesztik a mákot. Most ez a hálás növény a kisgazdák közkinccsevé kell, hogy váljon.

A ricinus termesztése.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az olajos magvu növények termesztése manapság, — a gazdasági önellátás idején minden országban rendkívüli fontossággal bír. A finom olajok behozatala viszont szinte lehetetlenné vált, s így a belöldi piac ellátásáról magunknak kell gondoskodnunk. Az olajos növények közül ezuttal a ricinussal foglalkozunk.

Az olajos növények közül ezuttal a ricinussal foglalkozunk.

A tropikus éghajlat növénye. Főhazája India és Nyugat-Afrika. Európában nagyobb mérvű termelésével Sziciliában foglalkoznak. A dunai államokban termelésének elterjedését gátolta, hogy nem volt olyan fajtája, amely lehetőleg egyenlően és ne túl későn érjen be s a hűvös nyár ne befolyásolja károsan a beérést. Hosszas kísérlet után sikerült azt a magot megtalálni, amelyik a célnak megfelel és az a „Ricinus Sanguineus”, azaz a piros ricinus. Ennek magja vörösbarna márványozottságú és nem pereg. A növény szára és a levelzet erezete vörös színű. Különösen alacsony változata értékes, mert ez hamarabb érik be. A szár, levél, maga a mag és az olaj előállításánál visszamaradt pogácsa is, valamint a nem tisztított olaj mérgező hatása. A magból 2—3 szem elfogyasztása már mérgezési tüneteket okoz.

A ricinus a mélyrétegű, vízáteresztő, tápanyagban gazdag talajon ad megfelelő termést. Termelése oly vidéken jöhet számításba, ahol az őszi időjárás meleg és nem túlságosan esős és a fagypontra átlagosan nem száll november 1-e előtt —2 fok Celsius alá. Legjobban pillangós virágok után terem, de gondolom, egy kellően művelt szója is jó előveteménye lehet. Az őszi mély szántás sikeres termelésének alapköve. Ezt tavasszal a szokásos munkában részesítve előkészítjük a ricinus vetéséhez. A vetés legalkalmasabb ideje április hó második fele, ekkor már remélhető a 15—16 fok Celsius talaj-hőmérséklet. A fagy iránt érzékeny, ezért a legmegfelelőbb abban az időben vetni, amikor a vidék kialakult helyi szokása szerint a babot vetik. A vetés négyzetbe történik. Az előre megvonalozott 80×80 cm., esetleg 1×1 méter vonalak keresztezési pontjaiban elhelyezünk kapával 5 centiméter mélyen 2—3 magot. Így a kataszteri holdanként felhasználható vetőmag 10—17 kilogramot tesz ki. A kikelés 2—3 hét múlva következik be és ekkor keresztbe és hosszába Planet kapával megkapáljuk, a második szálát a fészkekből kihuzzuk. Junius hóban már látszanak a virágok és ekkor hajtjuk végre a csonkázást, amikor is a felesleges leveleket, hónajhajtásokat, bimbókat lecsipjük. Rendszerint csak a három legerősebb fürtöt (gyertya) hagyjuk meg és ismételt csonkázással

a többit eltávolítjuk. Ezzel a növény beérését szorgalmazzuk és meggátoljuk a felesleges tápanyag elvonását a talajból. Megjegyzem, kísérletem szerint a csomókázás nélküli ricinus beérése se volt sokkal későbbi és csupán a késői szeptemberi virágok kimetszését találtam érdemleges munkának a beérés gyorsítására. A talaj gyommentesítése fontos, ezért 3—4 lókapálás feltétel nélkül szükséges.

Az érése egyenletlen s így szedése is az. A ricinus sanguineus nem pereg, ezért szedésével várhatunk míg a fürtökön elég sok a barna tok, amely a vadgesztenyére emlékeztet. Nedves időjárás esetén azonban az érett tokokat szedjük mindig le, mert azok könnyen penészesednek és a penészes mag savas olajat ad, ami felhasználásánál érték-csökkenést jelent. A leszedett tokokat vékonyan a padláson kell kiteríteni. Tulnevesség esetén a szárítást fűtött helyiségben kell végezni.

A magnak a tokból való kifejtésére különleges gép van szerkesztve, amely lehetőleg nem sérti meg a magvakat s így elkerüljük a sérült magvak savasodását. Ez vagy két forgó bordázott henger avagy két gumitárcsa és ezek között szabadul meg a mag tokjától. A mag és tok aránya 70:30. Azaz 100 kilógram tokos áruból 70

kilógram mag jön ki. Kísérletem szerint ez az arány 75:25 volt.

A terméseredmények igen változatosak és függnnek az őszi időjárás mikéntjétől. Az irodalom 9—10 métermázsát mond kataszteri holdanként. Az én ezévi kísérletem szántóföldön iszapos vályog talajon létesített kísérleti parcellán 8 métermázsá volt az október 10-ig beért tokokból kifejtve. Előveteménye trágyázott burgonya. Kerti kísérleteim pedig olyan eredményt mutattak, hogy a várakozást és az irodalomban említett termés maximumát is túlhaladták. Igaz a talaj Szamos-menti gazdag televény volt. Kataszteri holdankénti mennyiségre számítva, ez is, mint fentebb, a szántóföldi termés kétszeresét, azaz 16 métermázsát termelt a november hó 15-ig beért tokokból kifejtve. Mindkét helyen a vetés április hó 27-én történt. Különösen szedése sok munkát igényelvén, nagycsaládu kisgazdák előnyösen foglalkozhatnának termelésével, mert a gyermeki munkát így igénybe véve, a termelés költségeit csökkentik. Olyan vidéken, ahol a késői érésű kukoricák is október elején törhetők, a ricinus eredményes termelésére lehet számítani. Így egy növényvel több termelhető, melynek termése biztosan értékesíthető.

Takarmányrépa (Beta Vulgaris).

Irta: Szilágyi Ferenc, az Állattenyésztési Szakosztály alelnöke.

Állataink takarmányozását a téli idő beálltával csak kizárólag széna, szalmafélékkel és abrak-takarmányokkal jövedelmezően nem tudjuk megoldani. Olcsón előállítható, nagy tömeget adó, alaptakarmányokra van tehát szükségünk, mint amilyen

a vermelt és döngölt hidegerjesztésű csöves csalamádé, gőzölt burgonya és a takarmányrépa. Bármelyik gazdaság arányilag kis területen állíthatja elő a kérdéses alaptakarmányokat. Otthon kéznél vannak, nem kell szállítani, kétszer annyi állatot lehet jövedelmezően eltartani, mint előzőleg, hozzá a trágyamennyiség nemcsak megkészszerződik, hanem jobb minőségűvé is válik. Ezáltal a szántóföldek jobban trágyázódnak, ami viszont, jól tudjuk, a belterjes gazdálkodás elsőrendű követelményeihez tartozik.

Állataink ezzel a takarmányozási étrenddel, nem terhelik túl gyomrukat, erejüket nem pazarolják a sok felesleges rágással, — mint a régi kukoricakóré — szalma magas nyers rost-tartalmú termékekkel. Minden erejük testük építésére szolgál.

Minél jobban megközelítjük a telelés alatt a nyári életfletételeket, a legelőt és a jó legelőn található természetes táplálékot, — annál jobban biztosíthatjuk állattartásunk jövedelmezőségét. Ha az a célunk, hogy *minél kevesebb befektetett igénylő* nagytömegű takarmánynövényvel rendelkezünk, elsősorban a *takarmányrépára* kell gondolnunk.

A takarmányrépát egy sós-tengerparti növényből termesztették ki, melynek gyökere még csak nem is husos, hanem rágós, szikár volt, de a céltudatos törekvés az okszerű tenyészkiválasztással, trágyázással és mély talajműveléssel ma már 10—15 kg-os példányokat tudott előállítani. Igen sokfélesége ismeretes és a gazdák gyakran tévesen ítélik meg, hogy sajtáságos helyzetükben mely fajtát érdemes és alkalmas természetnie. *Ha a répa hossza nagyobb, mint vastagsága, mint az általánosan használt vörös Mamuth-féleségnél, mely termőrétegű puha talajra való, ott nem szakad sok bele a kiszedéskor. Ha a termőréteg nem oly vastag és agyagosabb, tömődöttebb, akkor oly féleség a megfelelő, mely alul félgömb alakú és a földből erősen kinövő, mint az Obendorfi, vagy az Eckendorfi, Substancia, Olajbogyó, esetleg Ovári. Ha a répa vastagabb, mint amilyen hosszú a földbe alig ül*

bele, vékonyabb termőrégű talajon is sikerrel termesztethető. Ezek az úgynevezett lapos vagy lánýérrépák.

A továbbiakban az dönti el a répa használati értékét, hogy mennyi száraz anyagot és a száraz anyagban mennyi cukrot tartalmaz.

100 kg. takarmányrépában van:

	száraz anyag	fehérje	keményítő érték	cukor
1. Vörös Mammuth	9 kg.	0.4 kg.	52	30%
2. Obendorfi	10 kg.	0.3 kg.	53	40%
4. Eckendorfi	11 kg.	0.6 kg.	63	30%
4. Substancia	13 kg.	0.5 kg.	74	100%

A többi víz, ami az itatókutban fuvarkölttség nélkül ingyen áll bárkinek rendelkezésére. Most már az okos, számítani tudó gazdánál nem lesz kétséges, hogy vetéshez mindig a száraz anyagban gazdagabb fajta féleséget választja és ezennél nem vezeteti magát a reklámok szerint.

1 hold Obendorfi 18, 1 hold Eckendorfi 16.5, 1 hold Substancia 36 q. cukrot terem.

A répa legjobb talaja az öserejű televény, mélyrétegű agyag, kiszáritott tófenékek és a megszektett tözegtalaj. Eszterházán a Fertő-tó déli csücskénél 9 vagonos holdankénti terméshezarról hallottunk az EMGE 1930-as tanulmányki-rándulásán, de Torda megyében Záhon és Tóháton is tófenékben 6 vagonon felüli terméseket érték el. A Marosmenti áradásos területeken nem ritka a 4.5—5 vagonos termés.

A vetésforgóban friss törésben szereti legjobban a lucerna, lóhere, szarvaskerep vagy gyep után, de két szalmás közé is beosztható.

A tarlót bőven, —holdanként 25—30 szekér istállótrágyával, megrágyázzuk és mindjárt fogásonként alá is buktatjuk s ezzel a tarlószántást is elvégeztük. Novemberben, — lehetőleg keresztbe, egy mély, esetleg altalajturóval kb. 30—35 cm-es szántást adunk. Kora tavasszal, mihelyt reá lehet menni, fogatos erővel elboronáljuk és közvetlen vetés előtt rugós gruberrel, vagy extirpátorral megjárattjuk, majd újra elboronáljuk, vagy simítóval teljesen egyenletes apóra műveljük Szükség esetén könnyű hengerrel is megjárathatjuk. Március végén 40—45 cm. sortávolságra állított vetőgéppel, — lehetőleg kombináltan, holdanként 10 kg. magot és 50 kg. szuperfoszfátot vetünk és utólag hengereljük ie. A répát mindig tisztán vetjük, kukorica közé vetve eredményt nem lehet elérni vele. Ha rögmentesre sikerült talajművelésünk és a boronálást, hengerelést, vetést egy-egy órai időközzel száradási lehetőség nélkül tudtuk elvégezni, 10—14 nap mulva egyenletes kelésű soraink látszanak, mikor is azonnal, akár ló, akár kézi kapával a sorközöket sekélyen felkapáljuk. Ha már 3—4 levél-

ben elérte a gyufaszál vastagságot, a vetett féleség nagysága szerint 30—30 cm. távolságra ki-egyezzük. Azután, — míg a levélzet a talaj felületét el nem fedi, lókapával két-háromszor megjárattjuk. Később csak a felkorozó burjánokat kell kitépni.

A répát októberben szedjük ki. Karógyökérféleségűeknek répakiszedő villával is kell segíteni. Pld. a Vörös Mammuthnál a levélzetet a csomók egyik felére, a földet ellenkező oldalra letakarítjuk, a répát hosszú prizmákba rakjuk, hogy leföldelhető legyen. A levélrészeket földmentesen a silóba döngöljük, vagy feletetjük, esetleg széthengerelve alászántjuk.

A közepes termés — jó talajelőkészítés, bő trágyázás és gondos növényápolás mellett — rendszeren 300—400 mázsa. Ha a répát mázsánként csak 50 lejbe értékeljük, akkor is 300 mázsás termésnél holdanként 15.000 lejre számíthatunk. De ha tápértékét vesszük, szárazanyagtartalma 39 q., azaz 45 q. kukorica vagy zab, vagy pedig 39 q. tápcukor értékének felel meg.

Mi gazdák még jobban értékesíthetjük, mert polyváinkat a felszeletelt répával összerakjuk, 24 óra mulva, ha jól megtapossuk, enyhe, kellemes savanykás ízű, jó legelőpótló takarmányt adhatunk állatainknak. A kipuhított polyvát is jól értékesíthetjük.

Fiatal növendékállatnak, lónak, csak keveset adjunk. Felhótt ökröknek, tehéneknek azonban a végzendő munkateljesítés arányában adhatunk alaptakarmányul. A répa nem abrak, csak részben pótolja azt. Pontos felhasználási recepteket és élttanilag legjobb felhasználási módot nyújt Szeghó Dénes az E. M. G. E. állattenyésztési felügyelőjének könyve, az „Okszerű takarmányozás“.

Fajtiszta,
fajazonos, szavatolt csiraképeségű
eredeti erfurti, hollandiai és dániai

Fészék
Zöldcsér
Virág
Fű és
nemesített
takarmány
és répa

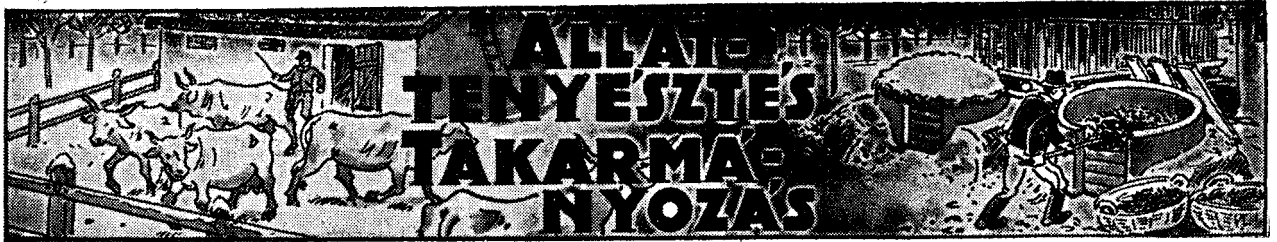
MAGVAK

TRIFOLINO

magtermelés és magkereskedésben kaphatók

Cluj, Piata Mihai Viteazul 38. sz. alatt.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk.
Arjegyzék ingyen.

Vemhes állatok téli takarmányozása.

Minden háziállatunk takarmányozásánál ügyelnünk kell az átmeneti időszakokra, de kétszeres gonddal kell vemhes állataink takarmányozására vigyázni, mert különlegesen érzékeny szervezetük a legkisebb hibára is erélyes visszahatással felel... A nyári-őszi takarmányozásról a téli takarmányozásra való átmeneten minden gazda hamarosan szeret túlesni és nem ritkán olyan étrendi hibákat követ el, ami elvetélésre, vagy huza-mosabb ideig fennmaradó emésztési zavarokra vezet. Az átmenet 8—10 napja alatt éppen úgy vegyíteni kell a zöldtakarmányt a szárazzallal, mint tavasszal szokás. A „rázottat“ 15—20 centiméterre szecskázott szálas takarmányból készítsük, mert így olyan jól össze lehet keverni a szárazzallat a zölddel, hogy szemniféle állat nem tudja kiválogatni. Nem szabad etetni a még erjedésben lévő szénát, vagy ha kénytelenek vagyunk vele, keverjük össze szalmával, éppen úgy, mint más rázottat. Gyök- és gumós növényeket a földtől jól meg kell tisztítani, de leghelyesebb megmosni. Az erjedő széna, a földes répa vagy burgonya súlyos gyomor- és bélhurutot okozhat.

Az átmeneti idő alatt vegye számba minden gazda takarmánykészletét és készítse el a téli takarmányozási előirányzatot, nehogyan tavasz nyitásával kellemetlen meglepetés érje. Nincs szomorúbb kép az idő előtt kiürült csürnél. A takarmány téli beosztását már azért is meg kell csinálni, hogy vemhes állatainkat a kívánalmak szerint tartsuk, mert bizonyára senki sem adja el istállójából a vemhes állatot.

Lássuk tehát miképpen kell vemhes állatainkat takarmányozni! Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a vemhes állatoknak nemesak saját szervezetét kell fenntartania, hanem a méhében fogant magzatot is ki kell fejlesztenie. Nem szabad vemhes állatnak penészes, vagy romlott takarmányt adni, velük túlságosan hideg vizet itatni. Szabadban tartózkodás ideje alatt kancát, tehenet le kell takarni, megázástól, megfázástól óvni kell. Kocának adott nyers burgonyát csíráitól meg kell tisztítani, répából a penészes, romlott részeket ki kell vágni. Igen fontos a vemhes állatok naponkénti rendszeres jár-

tatása, mert ezzel elejét vesszük a nehéz el-lésnek, ellési bénulásnak és a magzatburkok visszamaradásának.

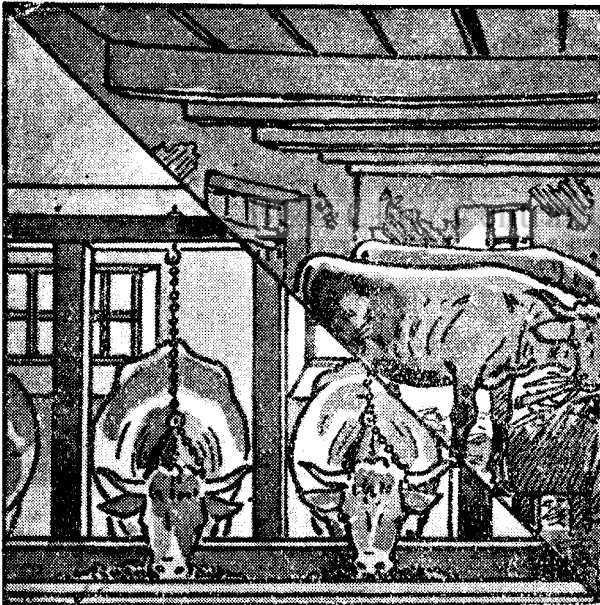
A vemhes kanca takarmányozása nem sokban tér el az igás lovak takarmányozásától. Legjobb, ha mindjárt a legdrágább takarmányozás is, a széna és zab, amit a teljes jóllakásig takarmányszalma etetése egészít ki. A kétféle szálastakarmányból a ló nagyságához és étvágyához mérten 8—10—12 kg. adagot kell számítani, amiből a takarmányszalmára az összsúly negyedrésze veendő. A zab adagja, nemcsak a ló nagyságától és étvágyától, de a kanca által végzett munkától is függ s ezért napi adagja 6—7 kilóig is fel-mehet. Jó hatása van még a takarmányrépának, de még inkább a murokrépának, melyből 20 kilóig terjedő mennyiség etethető. Nyers burgonyából a vemhes kanca 15 kilóig, míg párolt és silóburgonyából 20 kilóig terjedő mennyiséget is elfogyaszthat. Nagyon jó mennyiségben etetett répa, vagy burgonya nagy szénhidrát tartalmának ellensúlyozására a sok fehérjét tartalmazó here-, vagy lucernaszéna etetése kívánatos. Zab helyett árpa, kukorica és mint fehérjetakarmány az édes csillagfürt- és a lóbabdara is etethető. Az emésztésre állandóan ügyelni kell s ezért a bélsárt meg kell figyelni.

Vemhes tehenek takarmányozására különösen nagy gondot kell fordítani, az állatot pedig minden olyan káros hatástól óvni kell, ami elvetélést okozhatna. Fokozza a vemhes tehen étvágyát a rendszeres mozgás, vagy a mérsékelt igazás. Vemhes tehenet érdeme, vagyis tejtermelése szerint kell etetni, éppen ezért különbséget teszünk az alap-, pót- és abraktakarmány között. Így alaptakarmány lehet a jóminőségű rétiszéna és répa előbbiből 5—10, utóbbiból 15—20 kilót adunk a tejtermelés arányában és pedig szénából adni lehet a gyenge tejelőnek 5 kilót, 6—10 liter között 8, azon felül 10 kilót. Répából a kezdő adag 15 kiló és ez 3 liter tejtöbbletre 5 kilóval emelkedik, de 25 kilónál többet ne adjunk. Ezzel ellentétben a 9 liter tejet adó tehennek adunk pótlékként 5 kiló silótakarmányt, melynek adagját minden 3 liter tejtöbbletnél 5 kilóval emeljük, de 25 kilónál többet ne adjunk. Ilyen takarmányozásnál

abraktakarmányból csak 15 liter tejet adó tehén érdemel egy kilót s itt is 3 liter tej-többletnél emeljük az abrakot 1 kilóval. A gyengén tejelő tehenek adagja kisebb lévén, azokat a teljes jólakásig takarmányszalmával, szárral etetjük.

Az elapasztást takarmányozással segítjük elő, amennyiben 2 hónappal az ellés előtt az abrakot, majd a tejelést elősegítő póttakarmányt, sőt a répát is megvonjuk, szükség esetén a szénából is lecsipünk és ivóvizet is szűken mérjük addig, amíg a tehén teljesen szárazon áll. Most már ismét emelni lehet a takarmány adagját addig, amíg „húst szed magára“, mindazonáltal a borjúzás idején ne legyen kövér. Jobban kell táplálni a sovány, a még fejlődésben levő teheneket, de különösen az előhasú üszöket. A hizékonyság egyedi tulajdonság lévén, az elhízást mozgatással és az adag szabályozásával lehet megakadályozni.

Egészséges istállóban bőségesen takarmányozott vemhes állatok jól fejlett utódokat ellenek. Ezeket verőfényes kifutóban járattva, jól takarmányozva, értékes állományra tehetünk szert.

Tenyéskocát vemhessége idején nem szabad hízaló takarmányra fogni, már pedig a legtöbb gazda éppen azt a hibát követi el, hogy minden sertésének egyforma takarmányt ad. Ezt a hibát úgy lehet elkerülni, ha a takarmányt a termelés célja szerint mérjük és állítjuk össze.

Vemhes kocának kezdetben kitünő takarmány a marhakáposzta (takarmánykáposzta), amiből 15 kilóig terjedő mennyiséget is elfogyaszt, később ugyanannyi nyers takarmányrépát, vagy 6—8 kiló burgonyát (nyersen, párolva, vagy savanyítva). Mindezekhez természetesen füllesztett búza- vagy

zabpolvát, esetleg hereszecskát keverünk. Ehez még 0.5 kg abraktakarmány is járulhat. Természetes, hogy jóminőségű hereszecska etetésekor az alaptakarmány, vagy az abrak is némileg csökkenthető. Leszoptatott kocát, vagy előhasú süldőt bővebben kell etetni. A vemhesség utolsó négy hetében legalább egy kiló abrakkal kell pótolni az imént ajánlottakat. Az abrak lehet árpa és zabdara egyenlő arányú keveréke, amihez 10% borsódarát, vagy más fehérjeleeséget adunk.

Anyajuhok takarmányozása nagyon sokféle lehet és olyan szabályokat hozni, mint a többi fajú állatnál, nem is lehet. Legbiztosabb irányadó a tapasztalt gazda, vagy juhász. Ott, ahol kevés a juhok száma, takarmányozásuk nem okoz gondot, mert 2—4 juh a marhák mellett bőségesen hozzájuthat elegendőhez. Nagyobb számú vemhes anya tartásánál már számolni kell a juhok fogyasztásával is. Vemhes anyának napi adagja lehet

2—3 kiló répa, 0.5 kiló széna és a teljes jólakásig búza- vagy zabszalma, avagy pillangósok szalmái, amivel a szénának egy része is helyettesíthető. Répa helyett fele annyi burgonyát is lehet adni.

Tartsuk szem előtt, hogy az abraktakarmányhoz 1—2% takarmánymeszet okvetlenül adni kell. El nem maradhat az állatok elől a nyalósó sem. Az etetési idők között tiszta, friss ivóvizet adni, senki el ne mullassza.

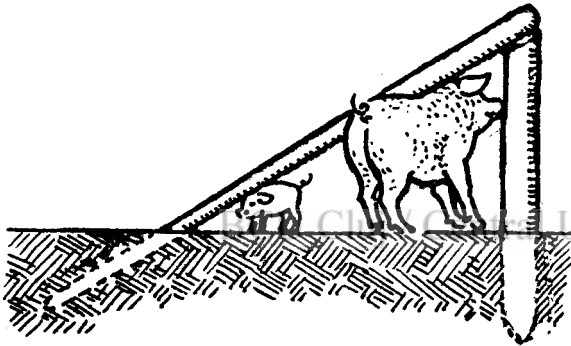
Részletesebb felvilágosítás olvasható az EMGE „Okszerű takarmányozás“ című ki-

Sz. D.

ból, széldeszakából ideiglenes fedelet ajánlatos beépíteni, hogy a sertéseket a hidegtől óvjuk. Egyébként is célszerű, hogy az istálló fölött mennezet, illetve padlás legyen, amelyek takarmányfélék, esetleg csak eszközök elraktározására lehet felhasználni.

Az istálló padlózata ugyancsak befolyásolja a benne elhelyezett állatok egészségét. Éppen ezért ajánlatos, hogy a környezet színvonalánál 20 cm-rel magasabbra készüljön s a talaj nedvessége, valamint hidege ellen jól el legyen szigetelve. A sertés valamennyi háziállatunk közül a legérzékenyebb a hideg iránt s azért kell óvni a hideg padlózattól. Leghidegebb a beton, amelyet csak akkor szabad készíteni, ha fölibe deszkaburkolatot tesznek. A deszkaburkolat legyen elég sűrűn átlukgatva, vagy rovátkolva, hogy az ürülék hig részei lefolyhassanak. A faburkolat csak kétharmad részét fedje a rekesznek, vagyis a sertés tulajdonképpeni fekvőhelyét s legyen a falra felhajtható, vagy teljesen kiemelhető. Nagyon jól bevált a lapjára fektetett téglák, melynek közeit aszfalttal vagy cementhabarccsal kell kitölteni, hogy teljesen vízátlan legyen.

Vakarózó-ív.

A sertésistálló belső berendezésének alapon dolata ugyancsak az állatok egészségének megóvása legyen. Ehez képest hibás lenne a rekeszek közti választófalakat téglából, vagy más szilárd építőanyagból építeni, különösen ha az épület külső falai is ilyenből készültek, mert a hideg közfalak úgy hatnának a sertésre, mint ha kőből készült szekrénybe lennének rekesztve, aminek bizony az egészségre ártalmas hatása nem maradna el. Legcélszerűbb pallódeszkából vagy rúdból készíteni a válaszfalat, még pedig úgy, hogy könnyen kiszedhetők s a rekeszek megnagyobbíthatók legyenek. Ezenkívül minden két deszka vagy rúd között legyen a levegő átjárását biztosító 4–6 mm-nyi rés. Sűrű fonatú, erős sodronyháló, vagy vasrács sem lenne rossz, de először az egymást figyelő kocák nyugtalanokdnának és egymást zavarnák. Elöl azonban nagyon célszerű, ha a gyors áttekintést elősegítő vasrácsból készült ajtó van. A közfal és a rekesz magassága legfeljebb 1,20, szélessége 0,50–0,60 m legyen. A rekeszeket az alábbi méretek szerint tanácsos megépíteni: tenyészkannak 3,5–4 m², malacos kocának legalább 4 m², kis malacnak 0,3–0,5 m², süldőnek 0,6–0,8 m² helyet kell számítani, míg 1–2 hizónak fejenként 1,5–2 m² terület számítható. Élősúlyra vonatkoztatva 60

kg-ig 0,5–0,6 m², 60–80 kg-nál 0,7 m², 80–100 kg-nál 0,8 m². 100 kg-on felül 1–1,2 m² területet igényel minden sertés.

Az ablakok elhelyezésére, méreteikre és szerkezetére ugyanazok vonatkoznak, mint amilyeneket a marhaistállónál említettünk. Sertésistállónál célszerű a minimummal bevont vaskeretes ablak, de lehet fakeretes ablakot is készíteni, de ezt kátránnyal vagy olajos festékekkel kell bemázolni.

Figyelem fordítandó az etető és itató berendezésre is. Gőzt, vagy más nedvesség lecsapódását előidéző kazánt, üstöt közvetlenül az istállóba beállítani nem szabad. Káros az állandóan vízzel telt vályuk elhelyezése is, mert a folytonos párolgás ugyanolyan hatást fejt ki, mint a vízgőz, tehát a legnagyobb mértékben egészségtelen. Általánosan elhanyagolják az etetővályuk jelentőségét is. Az ólba épített vályuk megtöltése könnyű ugyan, de tisztítása annál nehezebben keresztülvihető. A kő- és betonvályuk törekenyek, a favályukat az állatok összerágják, de valamennyi nehezen tisztítható. Az eddig ismert vályuk közül legcélszerűbbnek bizonyult a félköralakúra hengerelt, vaslemezből készült, vastalpra szerelt vályu, melynek mélysége legyen 12–15 cm, szélessége 30–40 cm, hogy bármilyen kora és fejlettségű sertés könnyen táplálkozassék belőle. A vaslemez természetesen igen könnyen tisztítható és fertőtleníthető. Az etetésre való alkalmasságon kívül jó tudni azt is, hogy 60 kg. testsúlyig 25 cm, 60–68 kg-ig 30 cm., 80–100 kg-ig 35 cm, 100 kg-on felül 40–50 cm. hosszú vályurészt igényel minden sertés. A vályu és padlózat között legyen 2–3 cm. szellőző rés. Etetésre legjobb a morzsalékosra kevert daraaleség, itatásra a friss, kifo gástanal ivóvíz.

Füüdő.

Sertésistálló építésénél különbséget kellene tenni a hizalásra és a tenyésztésre szánt sertések elhelyezésére szánt épület között különösen ott, ahol a tenyészcél nagyobb arányú tenyésztésben, avagy hizalásban nyilvánul meg. A hizóba állított sertések rendszerint már túl vannak a legveszedelmesebb betegségeken és itt aránylag rövid időt töltenek el, úgy, hogy az egészségre ártalmas hatások (hideg, nedvesség, fojtott levegő) a hizó istállóban nem érvényesülnek oly kifejezetten, mint a tenyészállatok istállójában. Ha nagyobb arányú tenyésztésnél meg is valósítható az előnyös elkülönítés, a kisgazda érdekeinek az olesó és hasznos építkezés felel meg, tehát az olyan, ahol ugyyszólván egyszerre áttekintheti és kevesebb idővesztéssel meg fáradsággal elláthatja egész sertésállományát.

Ezt a célt szolgálja a képen bemutatott alaprajzu sertésistálló, melyben egy fedél alatt elfér 1 kan és 5 koca kismalacokkal, 6–7 hizó és ezenkívül 14–16 drb fiatalabb és 8–10 idősebb, már beállításra alkalmas süldő.

A sertésistállót a közepén haladó 1,5 m. széles etető és trágyázó folyosó két részre osztja. A déli homlokzaton helyeződnek el a tenyészállatok rekeszei, még pedig úgy, hogy egymástól pallódeszkák választják el, ajtóval a folyosóra és a kifutóra is. A vályu a kifutóra nyíló ajtóval szemközt a folyosó felé eső rövid oldalra merőlegesen helyeződik. Ugyanezen oldalon nyílik a folyosóra vezető ajtó is. Egy rekesz $2 \times 2,5$ m. területű. Az északi homlokzaton találjuk a hizók és növendékek rekeszeit és pedig egy $2,5 \times 3,4$ m. rekeszt a hizóknak és kettő egyenként $2,5 \times 4$ m. rekeszt a süldőknek; vályuk a közbülső folyosóval párhuzamosan helyeződnek. Az első rekesz mellett 60

cm. széles folyosó vezet az északi fal mentén húzódó 1,10 m. széles hátulsó trágyázó folyosóhoz, melyre a rekeszek ajtajai is nyílnak. A hűgycsatorna mindenütt be van rajzolva 15–20 cm. széles V-alaku és 10–12 cm. mély, esése pedig 1–2 méteres szakaszon 1 cm. Az épület készülhet fából vagy téglából, de padlózata lapjára fektetett téglá, közeli cementhabarccsal kitöltve. A kifutók egymástól el vannak választva; hosszúságuk legyen 5–8 méter. A jó kifutónak talaját 50 cm-re ajánlatos kiemelni és a kiemelt föld helyett 30 cm. rétegben szénsalaktot vagy apró kavicsot, 20 cm. rétegben pedig finom homokot hordani.

(Folyt. köv.)

—ős.

Állatforgó.

Irta: Seyfried Ferenc.

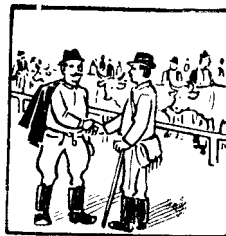
A *tanfolyamokról* és az *Erdélyi Gazda* hasábjairól mindnyájan ismerjük a *vetésforgót*. Ezalatt az ekével művelt földeknek évről-évre történő tervszerű beosztását értjük. Ismerjük a *Norfolki négyest*, amikor nálunk az első évben bő-

ven trágyázott kapásnövényt, répát, szóját, kukoricát, burgonyát stb. vetünk. A következő évben tavaszi gabona jön lóherével, a harmadikban őszi megmarad a lóhere, majd búza kerül a táblába. A búza nyomán, az ötödik évben bő istállótrágyázás után előlről kezdődik a négy éves vetésforgó.

A vetésforgót tehát ismerjük, de „állatforgóról“ valljuk be, a mai napig még nem hallottunk. Ez a körülmény azonban egyáltalán nem képezheti akadályát annak, hogy valamilyen nevet ajándékozhatunk az állattenyésztés és állattartás célszerű beosztására.

Jól tudjuk azt is, hogy a helyes vetésforgó bevezetésével földjeink termése megnövekedik, az egész gazdálkodás biztosabbá válik, a többféle növény közül valamelyik minden évben sikerül. A növényi kártevők és betegségek viszont elmaradnak. A tervszerű vetésforgó azonban más hasznokat is hozhat.

Az az elgondolás, amit „állatforgó“ alatt óhajtanék kifejezni, hasonló a vetésforgóhoz. Az állattenyésztés olyan több éves tervezetét érthetjük alatta, hogy az évente minél több állati terméket, hizott vagy tenyészállatot adjon. S hozzá lehetőleg abban az időben kerüljön piacra, amikor rendszerint a legmagasabbak az árak. Természetesen gondosan kell vigyáznunk arra, hogy a kiöregedő állatok pótlására a megfelelő származású, fajtaazonos állatok tenyésztésükben maradjanak.

Ha végig tekintünk a különböző vidékek állattenyésztési szokásai fölött, háromféle állatgazdálkodási rendszert állapíthatunk meg. Az első csoportba főleg a székely gazdákat sorolhatjuk. *Állatállományukat állandóan cserélik*. A legtöbb környékbeli vásáron ott láthatjuk őket, ahova gyakran felhajtják az előző vásáron beszerzett állatokat és ott, szerintük 3–500 lejes „haszonnal“ igyekeznek tuladni rajtuk. Ha komolyan megvizsgáljuk ezt a hasznot és levonjuk belőle a marhalevél kiállítási költségeit, a felhajtással járó idővesztéssel és becsületesen felszámítjuk az „áldomás“ költségeit is, — a vásár többnyire ráfizetéssel végződik.

A második csoport gazdája teljesen ellentétes az előbbivel. Az állatai a gazdaságban vénülnek meg és sok esetben ráfizetéssel kegyelemből tartja. Sok gazdaságban láthatunk „nyugdíjazott“ lovat, sőt tehenet és ökröt is. Az ilyen gazdaság főjövedelmi forrása alig ha lehet az állattenyésztés, hanem inkább a gabona.

Az említett példákon kívül azonban, bár elenyésző számban, ismerünk olyan gazdát is, aki okosan osztja be állatforgalmát. Nagy tejesítőképességű fajtaazonos tenyészállatokat tart, de azért nem hagyja gazdaságában megvélni, hanem megfelelő időben kicseréli, — tehát helyes „állatforgó“ szerint gazdálkodik.

Az említett csoportba tartozó gazdák állattartási rendszerét kíséreljük egy példával megvilágítani:

László Ferenc gazdatársunk egy olyan székelvföldi faluban gazdálkodik, ahol tejszövetkezet is van. Birtoka 29 kat. hold, nehezen művelhető, agyagos föld s hozzá vagy 12 táblában van elszórva. Mielőtt az okszerű „állatforgó“-t bevezette volna, — két ökröt, három lovat és két tehenet tartott. Karácsonyra viszont két sertést hízlalt. Az állatállomány igen kicsiny jövedelmet hozott, a legtöbb pénzt a három lóval való fuvarozásért kapta. Többnyire soha sem volt ott-hon, állandóan az utakat járta, ami a gazdaságán ugyancsak meglátszott. Egy nehéz emelésből kifolyólag súlyosan megbetegedett s az orvos megtiltotta a további szekerezést. Cselédet fogadott, de a lovai, a gondtalan kezelés folytán hamar tönkre mentek. Három évvel ezelőtt azt a tanácsot adtuk neki, hogy változtasson gazdálkodási rendszerén, s vezessen be egy tészerű „állatforgó“-t.

Számításaink szerint a 29 kt. hold belterjesen művelt birtok, — jó községi legelőt is figyelembe véve, eltarthat 8—12 számos állatot. Mivel a községben tejszövetkezet is van, — a főszület a tehéntartásra kell helyezni, viszont a főlőzött tej értékesítésére a mangalica sertés helyett az angol sertést tanácsos bevezetni. A birtok legnagyobb állatszámát 6 fejőstehén, két igászó, 4 növendékállat, 3 koca, 1 süldőkoca és 8 hizósertés. Ilyen állatlétszám mellett természetes, hogy az abrak egy része piacon kerül beszerzésre.

László Ferenc kisczarda tanácsainkra a lovait eladta s a 25.000 lejes árból 12.000 lejért két tinót és két üszőt vásárolt. A megmaradt összegből 10 számos állat részére egy négytagból álló takarmányerjesztővermet épített és az E. M. G. E.-től feles tartásra egy tenyészkocát kapott. Mindez 1937. év tavaszán történt. Az állatállomány további változásait az itt közölt képen tüntetjük fel.

Amint a kép is mutatja, kezdetben vásárolt növendékállatok nevelésével foglalkozott, 1938 tavaszán azonban úgy gondolta, hogy a jó tejárak miatt elsősorban a tehénállományt fontosabb szaporítani. A kiadós vermelt csövescsalamádén annyira meghíztak az ökrök, hogy tavasszal jó áron értékesíthette. A pénzzel egy tehenet kicserélt, egyet pedig vásárolt. A vásáron beszerzett tehen természetesen nem minden esetben felel meg a követelményeknek. Ez esetben is az egyiket feljavítva el kellett adnia. Időközben az 1937-ben vásárolt növendéküszök előhasúvá fejlődtek. 1938 év tavaszán újabb két ellős tehenet vett és így elérte a hatos tehénlétszámot. Ugyanezt kevesebb pénzzel is elérhette volna, igaz hosszabb idő alatt, ha csak növendékállatokat vásárolt.

A továbbiakban már szabályul állította fel, hogy a gazdaságban születet borjúkat felneveli. A jó származású bikaborjúkat tenyészállatokként értékesítette, — másfél-két éves korukban, az üszőborjúkkal pedig a kiöregedő és selejtes tehe-

netet pótolta. A teheneket gondosan kiválasztotta és amelyik nem adta meg az egész fejési idő alatt a napi 10 literes átlagot, kijavítva, esetleg szopósborjúval abban az évben eladta, 8—10 éves korig csak a kítűnő tenyészállatokat tartotta. A fejősteheneknél tehát 8 éves forgót állított be.

1937 tavasz		
Eladva 25000 lej Véve: 4 sziló,		1 EMGE koca
1937 ősz		
Állomány:		
Eladva: 10.000		EMGE-nek
1938 tavasz		
Állomány:		
Eladva:	1 drb. 7000 lej Hízalva 24.000 lej	levágva választott mata 7400 lej
Véve:		18.000 lej
1938 ősz		
Állomány:		
Eladva:	15000 lej 1 drb. javítva 8500 lej	19 drb. választott 5700 lej
Véve:		16.000 lej
1939 tavasz		
Állomány:		
Eladva:	1 drb. 5000 lej 22.000 lej	választott 7800 levágva üjvekor
Véve:		19.000 lej
1939 ősz		
Állomány:		
Eladva:	javitva 10.000 lej	20 drb. val. 8 drb. hizó 38.000 lej levágva mata csongó
Véve:		19.000 lej

A nehezen munkálható agyagos föld miatt kénytelen volt két igászókröt is tartani azonban itt is a jövedelem gyarapításra rendes forgót állított be. A nyár végén vásárolt ökrökkel, miután elvégezte az őszi szántást, rétművelést, a tűzifa szállítását és más nehezebb munkát, a tél folyamán erjesztett csövescsalamádén kihízaltta és tavasszal jó áron értékesítette. A pénzzel fiatal állatokat vásárolt, vagy teheneket, míg a megmaradó részét elköltötte. Itt a termelt takarmánymennyiség szerint 1/2 vagy 1 1/2 éves forgót állított be.

A sertésenyésztésnél már rövidebb járattal forgót tervezett. A gyorsfejlődésű kocákat három év után kimiskaroltatta és meghízaltta. A kocákat évenként kétszer malacoztatta. A tava-

szí malacokat elválasztásuk után jó áron eladta, előbb azonban kiválasztotta azt az egy-két darabot, amennyi szükséges volt magkocának. Az őszi malacok egyrészt szintén eladta, 8—10 heréltet azonban a hízekonyabbak közül megtartott vizslásra. *A hízlalást úgy állította be, hogy ősszel volt kövér sertése, mint mondani szokás, akkor, amikor a káposzta annyira fejlődik, hogy a húsos fazékba kerülhet. Ilyenkor ugyanis a legrágább a sertés.*

A fentiekben csak nagy vonalakban vázoltam egy kiscgazda „állatforgó“-ját, állattenyésztési rendszerét. Elnevezése bár újszerűnek tűnik fel, de azért meg vagyok győződve arról, hogy szükséges a köztudatba átvinni, *Erdély különö-*

sen alkalmas állattenyésztésre. de egy pontosan kidolgozott és számításokon alapuló beosztás nélkül a jövedelem elmarad. A nyugati gazdák óriási előnye, hogy jövedelmükre előre számíthatnak. Nálunk is az okszerű állatforgó bevezetésével elérhetjük ezt. Kérem azokat a gazdatestvéreinket, akik ezen a téren már eredményt értek el, szóljanak hozzá a kérdéshez, írják le pontosan állatforgójukat, hogy a téli esteken a többi gazdatestvéreink is okuljanak, s a példák nyomán gondos számításokat végezhesenek.

A magyar nép kiváló állattenyésztő volt és reméljük, hogy a példa nyomán elindulva, Erdély állattenyésztése újból felvirágzik.

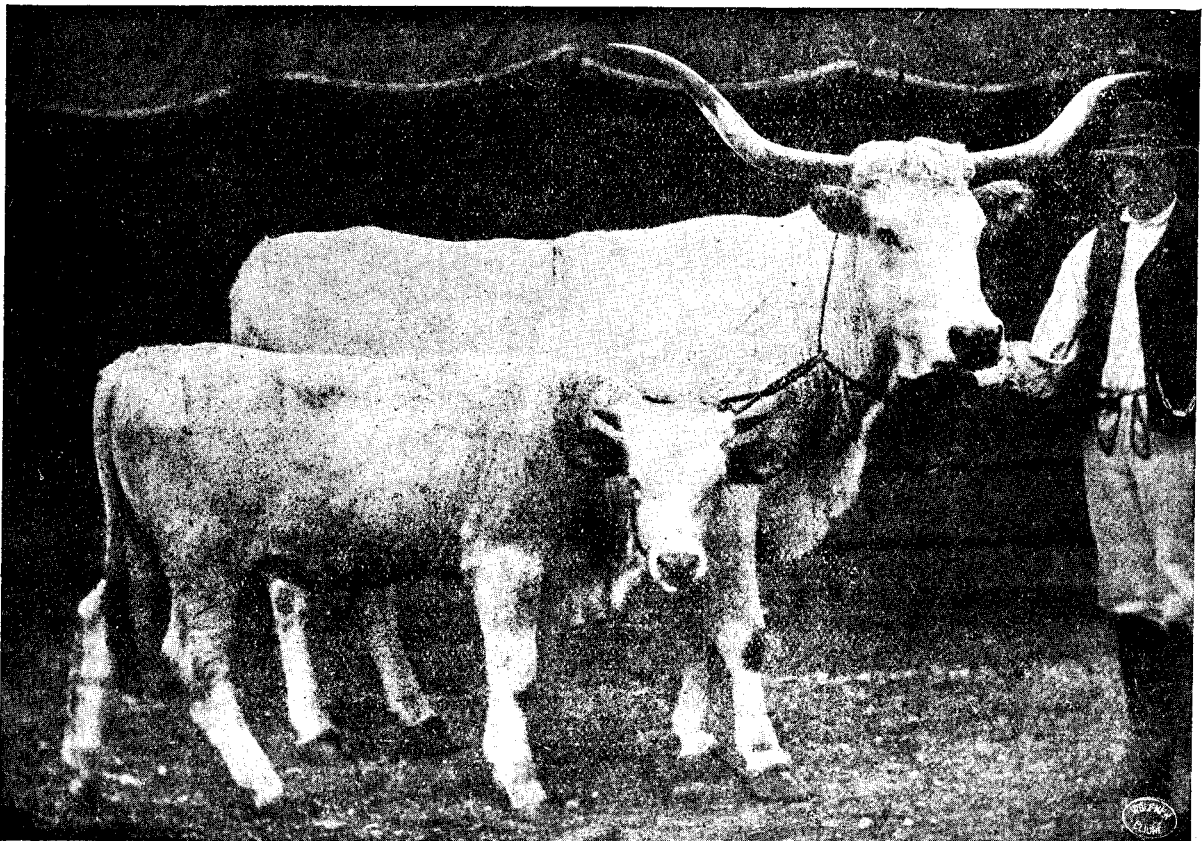
Mentsük meg a magyar-erdélyi szarvasmarhát.

Írta: Szász Ferenc.

A magyar-erdélyi szarvasmarha a podoliai szarvasmarhák csoportjába tartozik. Rokonai a moldovai, olasz- és oroszországi (podoliai) fehér marha.

A múlt század végén s a jelenlegi elején még nagyon sok magyar-erdélyi szarvasmarha volt Erdélyben, mely a nagy magyar alföldi testvérétől abban különbözött, hogy nemcsak erőt termelt, vagyis nemcsak *igáz-*

tuk, hanem fejtük is, továbbá, hogy megfelelhessen a fenti követelménynek, jobban is tartottuk, tehát a hústermelést sem hanyagoltuk el. Bizonyítja ezt a körülményt az is, hogy az erdélyi jellegű magyar marhának fara szélesebb, és combjai teltebbek, izmosabbak voltak, mint az alföldi jellegűének. Ilyenformán kialakult egy általánosan használható marha, a *főtehetsége* azonban az *erőtermelés* maradt s ez ért-

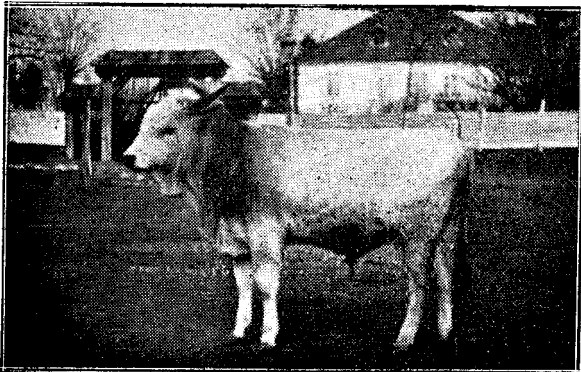

Erdélyi jellegű kisborjas magyar tehén.

hető is, mert az erdélyi fehér ökröt akkor nemcsak itthon, hanem az alföldi és dunántúli uradalmak is keresték, sőt még *külföldre is vitték*. Erdély akkori nagyobb tenyésztői közül sokan olyan szeretettel és elsősorban kiváló szakértelemmel foglalkoztak a magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztésével, hogy céltudatos tenyész-kiválasztással nemcsak az erőtermelés terén, hanem a tej- és hústermelés terén is kiváló eredményeket értek el.

És milyen volt az akkori köztenyésztés? Nyugodt lelkiismerettel állítom, hogy sokkal jobb, egyöntetűbb, szebb, jövedelmezőbb, mint most! Nagyon téves dolog ugyanis azt hinni, hogy egy bizonyos fajta szarvasmarha bevezetésével megváltoztathatjuk egy vidék szarvasmarha tenyésztését, mert a fajta jog módosulni a körülmények szerint, különösen akkor, ha az újabb fajta tenyésztésére nem tisztavérű bikákat használnak, amint ez a Mezőségen megtörtént. Ezt a tételt mi sem bizonyítja jobban, mint azon körülmény, hogy itt a Mezőségen a nem vérszilárd szimmentáli bikák csak össze-vissza tarkították a szép magyar-erdélyi köztenyésztést, de egy lépéssel sem vitték előre, sőt ellenkezőleg. Ezzel szemben Udvarhely megye egyes községeiben, ahol szintén nagyon szép magyar-erdélyi volt a köztenyésztés, a jó tejelő képességű családokból származó tisztavérű és vérszilárd szimmentáli bikákkal 20 év alatt annyira átalakították a tenyészetet, hogy ma már országos viszonylatban is figyelemreméltó szimentáli anyagra tettek szert.

Szász Ferenc lándori gazdaságában nevelt bikaborjú.

A tejtermelésre irányuló fejlődést bizonyítja a sok tejszővetkezet, amelyeknek központja Székelykeresztúron működik.

Legelőször az 1936-ban újjáalakult E. M. G. E. ismerte fel azt a veszélyt, ami ősi szarvasmarha-fajtánkat kipusztulással fenyegette. Ezért már 1937 tavaszán 2 darab, 1938 tavaszán 3 darab, 1939-ben 4 darab alföldi jellegű magyar bikát hozott Erdélybe a budapesti tenyészállat vásárról. Ezek közül 2 darab magántenyésztőké volt, 7 darabot pedig különböző gazdaköröknek juttatott.

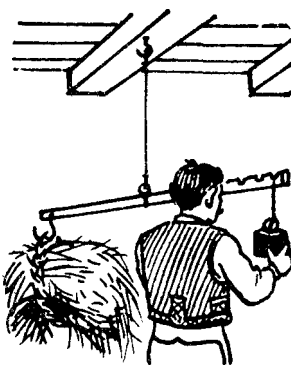
Az E. M. G. E. tevékenysége alapján a magyar-erdélyi szarvasmarha kiváló tulajdonságait ma már a hivatalos körök is kellően értékelik. Ennek tulajdonítható, hogy Torda-Aranyos megye gazdasági kamarája Gerendkeresztúron és Mezőnagycsányban 40 tehenes tenyészetet tart fent. Ennek a két tehenészetnek bikáit, valamint az ismert származású vásárolt jó bikákat a me-

Torzskönyvezett 3 éves, az E. M. G. E. által Szék község részére behozott bika.

gye mezőségi járásaiban köztenyésztésre osztja szét. Ámde a magyar fajtájú marhatenyésztés felkarolásának nemcsak a Mezőségre kell szorítkoznia, mert Erdélynek még nagyon sok olyan vidéke van, amelyiken más marhával boldogulni nem is lehet. Csatlakozásra szólítom fel a magyar-marha megmentése érdekében az érdekelt vidékek tenyésztőit. Indítsunk mozgalmat kiváló és pótolhatatlan igásmarhánk további tenyésztése érdekében, hogy a még meglévő szigetekben fenntarthatassuk és fejleszthessük, de mindenekfelett megmenthessük, ami menthető.

Takarékoskodjunk a takarmánnyal.

Ahoz, hogy a drága szálastakarmányt se pazaroljuk szemre vett kiméretlen adagokban, szükség van azok lemérésére. Az Erdélyi Gazdában egyszer már foglalkoztunk a kérdéssel, ajánlottuk az egyszerű szénamérleg elkészítését. E célra készítünk fából egy egyenlő karu mérleget, amint az a képen is látható s szalma vagy kenderkötéllal átkötve reáakasztjuk a kampóra. A mérleget készíthetjük úgy, hogy a mennyezetről függjön alá egy vastag dróton, vagy fordított T alakú lábakon álljon a földön.

Zöldmezőgazdálkodás

Minden gazda annyi zöldtakarmányt termeljen, amennyiből állatait nyáron eltarthatja és télire is vermelhet belőle.

Irta: Seyfried Ferenc

Az állattenyésztő gazda előtt a korlátlan kiterjedésű legelőterület derékig érő selymes füve mindig csak álomkép maradt. Tudósaink szerint a népvándorlás egyik indító oka is újabb legelőterületek felkutatása volt. Az Ázsiában kezdődő nagy út alatt sokat szenvedtek a vándorlók. Az orosz puszták csupán tavasszal viruló, aztán aszályba fuló növényzete továbbhajtotta őseinket az igazi haza felé. A nagy Pannon síkság s az azt körülölelő hegykoszorú lankái — kiegyensúlyozott éghajlatukkal — kiválóan alkalmasak voltak a letelepülésre. A maroknyi állatállomány hamar elszaporodott s a gazdag legelőkön és virágzó állattenyésztés vette kezdetét.

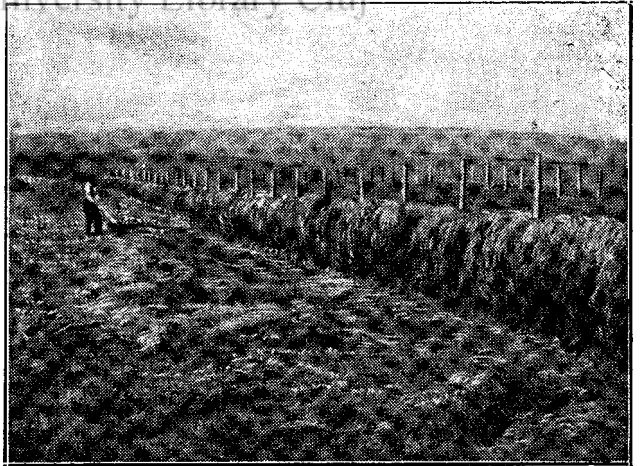
Ha összehasonlítjuk a multat a jelennel, nagy változást látunk. Az óriási kiterjedésű legelőterületek nagy részét feltörték. Ami megmaradt, túlszufolt és rosszul van kezelve. Ez a szomorú tény állattenyésztésünkön is meglátszik. Gazdáink valósággal „futottak” a gabonagazdálkodás után. Elfelejtették, hogy az állattenyésztés állandó és zökkenésmentes jövedelmet biztosít. A szomszéd- és távolabbi országok helyzetét bírálva is azt látjuk, hogy ott a legnagyobb és legbiztosabb a jövedelem, ahol állattenyésztésre alapítják gazdálkodásukat. Természetesen, az új idők gyökeresen megváltoztatták a régi gazdálkodási rendszer tételeit.

Az állattenyésztés és állattartás alapja a megfelelő takarmány. Ha kiszámítjuk, hogy mennyibe kerül egy állat, azt látjuk, hogy a kiadásoknak több mint 70%-a takarmányozásra ment. Érthető tehát, hogy ezen üzemág jövedelmezősége elsősorban a takarmány árártól függ.

Haladó gazdáink — a gabonaárak végzeteszerű zuhanása után — a belterjes állattenyésztésen alapuló üzemformát vezették be. Erdélyi viszonylatban ez a legmegfelelőbb és legjövedelmezőbb gazdálkodási rendszer.

A belterjes állattenyésztés nagymennyiségű és ami szintén igen fontos, olcsó, jó minőségű takarmány nélkül nem hoz jövedelmet. Az Erdélyi Gazda által beindított „Zöldmező mozgalom”, számos takarmánytermesztésről szóló cikk, mind ezt a célt szolgálja: nagymennyiségű és jó takarmány olcsó előállítására.

Még a nyár folyamán közzétük Redanz Pál németországi kisgazda érdekes cikkét az erjesztett takarmány szerepéről a kisgazdaságban. Több gazdatársunk felfigyelt a cikkre, mert nehezen képzeltek el, hogyan tarthat 26,5 kat. holdon 22, kitűnő termelőerőben levő számosállatot. A júliusi számban közzétük a cikkirő vetésforgóját is. A közlemények során több gazdatársunk rendelt vetőmagot, s még a nyár folyamán kipróbálták az időközben nagyobb cikk keretében is ismertetett másodtermésű takarmánynövényeket. Sokan ellenzik a külföldi példa követését, pedig az erdélyi viszonyok sokszor még kedvezőbbek a belterjes állattenyésztés bevezetésére, mint a külföldiek. Földünk jobb és gazdagabb, a kézimunkaerő olcsóbb és az — uőbbi időben — nem panszkodhatunk az állatárak miatt sem.

Svéd lucernaszárító berendezés.

Igy gazdaságunk főfeladatát kell kezelje a nagyhozamu, jóminőségű, olcsó takarmánynövények termesztése. Szántóföldi takarmánynövénytermesztésünket úgy állítsuk be, hogy egész nyáron és ősszel kiadósan takarmányozhassuk állatainkat, télire meg tavaszra pedig annyit tehessünk el, hogy állatállományunkat jó termelőerőben tarthassuk. Magyar gazdáink körében még ma is kevés szántóföldi takarmánynövény ismeretes. A lóhere, lucerna, csalamádé és — egyes vidéken — a szarvaskerep felsorolásával, gondo-

lom, be is fejeztem a sorozatot. A többi, jóminőségű és nagy tömegeket adó takarmánynövényeket, az őszi és tavaszi bükkönykeveréket, biborherét, tarlórépát és — a téli takarmánynövények királynőjét — a csöves csalamádét csak ritkán, haladó gazdáknál láthatjuk. A kettőstermelést pedig egyenesen istenkisértésnek tekintik, annak ellenére, hogy:

Több takarmány — több állat,
több állat = több trágya,
több trágya = több termés.

Ezek szerint, nem kell félni a kettőstermeléstől. Alább közöljük az alkalmas zöldtakarmányokat kaszálási idejük sorrendjében. A későn lekerülő zöldtakarmányokat takarmányterjesztő verembe — szilóba — teszük el télire.

Legkoraibb őszi vetésű tavaszi zöldtakarmányok:

	<i>kaszálható:</i>	<i>terem zölden kat. holdanként:</i>	<i>szénát:</i>
Korai Szent-István rozs	áprilisban	130—180 q.	30—40 q.
Késői takarmányrozs ...	április-május	140—200 „	32—46 „
Pannon, vagy szöszös-bükköny rozssal ...	május-június	150—200 „	20—35 „
Biborhere	május-június	60—100 „	14—25 „

A csalamádéig való átmenetet biztosító zöldtakarmányok:

Egyéves somkoró	május-június 15	40—160 q.	12—40 q.
Lucerna	május-október	120—150 „	30—45 „
Vöröshere	június	100—140 „	25—40 „
Baltacim	június	60—90 „	15—20 „
Zabosbükköny	június-július	50—80 „	15—20 „

A nyári alaptakarmány:

Főterménynek vetett csalamádé	júl.-decemberig	200—300 „	45—80 „
--------------------------------------	-----------------	-----------	---------

A csalamádét kiegészítő és pótló másodtermésű zöldtakarmányok:

Másodtermésű csalamádé	október	100—150 „	
Mohar	vetéstől 70—80 napra	25—30 „	17—28 „
Szudáni fű	július	100—120 q.	35—80 q.
Fehér mustár	vetéstől 60 napra	40—50 q.	
Cukorcirok	júniustól-októberig	120—300 q.	45—80 q.
Őszi borsos árpa	május	150—200 q.	20—35 q.
Közönséges csibehúr ...	vetéstől 60—80 napra	50—80 q.	10—12 q.
Tarlórépa	októberig	200—250 q.	
Takarmánykáposzta ...	augusztustól-decemberig	80—140 q.	

Téli alaptakarmány:

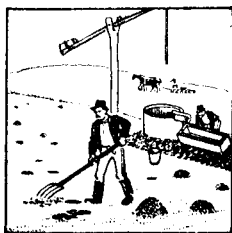
Csőves csalamádé	szeptember	150—305 q.
-------------------------	------------	------------

A téli takarmányok királynőjével befejeztük a sorozatot és gazdáinkon múlik, mennyit, hogyan termelnek belőlük.

Itt az újesztendő. Az erkölcsi javak megszerzéséhez anyagi erő kell. Minden gazda siessen 60 lejes tagdíja befizetésével az EMGE segítségére.

Legelőügyeink.

Írta: Szőke Mihály.

Jó lesz, ha a legelőkre vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel foglalkozunk a hosszú téli estéken. Különösen fontos, hogy a gazdákörök és közbirtokossági elnökök megismerjék ezeket.

Az idevonatkozó törvények és rendeletek ismeretének hiánya igen sok kellemetlenség okozója volt. Az *Erdélyi Gazda* Jogi Melléklete-ként megjelent 1938. I. 1-én a legelőtörvény és végrehajtási utasítása magyar fordításban. Ugyancsak lefordította magyarra az EMGE a mezőgazdaság szervezéséről és serkentéséről szóló törvényt, valamint az ezekre vonatkozó végrehajtási utasítást. Így semmi akadályja annak, hogy gazdáink ezeket olvashassák. Késő akkor, mikor — *nyár derekán*, a legjobb legeltetési időben — *a vadászatok miatt* kergetik el a csordát a havasi legelőkről, igen nagy károkat okozva ezzel.

A törvény — törvény, a rendelet — rendelet. Ha idejekorán nem gondoskodunk ezek megfelelő módosításáról, soha meg nem szabadulunk az évről-évre nyakunkba szakadó bajoktól. Hiába — elmúltak azok az idők, amikor ott járhatott a csorda, ahol akart, s a pásztor csak sétálgatott a csorda után. Értsük meg, az idők megváltoztak! Nekünk ahhoz kell alkalmazkodnunk.

Fenthivatkozott törvények világosan megmondják mit kell tenni. A végrehajtási utasítás 43. szakasza világosan kimondja, hogy minden legelőtulajdonos, a legelőire vonatkozólag — 1940. I. 1-ig — köteles szabályszerű üzemtervről gondoskodni.

Vajjon közbirtokosságaink eleget tettek-e ezen kötelezettségüknek? S ha nem, az ebből károkért ki viseli a felelősséget?

Az utasítások világosan megmondják hogyan kell elkészíteni ezen üzemterveket. Ha a törvény nem volna, úgyis érdekünkben állana tüzetesen foglalkozni ezen kérdéssel és véglegesen tisztázni ezt az erdészeti hatóságokkal. Minden községnek, illetve közbirtokosságnak olyan legelőre van szüksége, mely felett ők, mint gazdák, szabadon és függetlenül rendelkezhetnek a törvény keretén belül.

Hogy van most sok helyen: üzemterv — vagy van, vagy nincs. Ahol van, az sem felel meg

a tényleges gyakorlatnak és a kívánalmaknak, ami szükséges egy jó legelő karbantartásához.

Sok helyen igen távol — a községektől 15—20 km-re — vannak a legelők. Ezek az új. n. havasi legelők, amelyeken istállókra volna szükség, ahol zord időben, elhelyezhetnék az állatokat. Gyakran megtörténi, — még májusban is — hogy havas, ólmos eső lepi meg a csordát. Ilyenkor sokat szenvednek, különösen a borjak. Őszel is hasonló az eset. Haza nem hajthatják a nagy távolság miatt. A gazdák építenének istállót, itatókat, stb., de hova, mikor nem rendelkeznek szabadon a legelőterület felett. Egyik évben ide, másik évben oda kergetik, mert hiába legeltettek régen az erdőknek minősített területen, ma ott tilos a legeltetés — hol vadászat, hol egyéb okok miatt.

Első sorban tisztázni kell tehát a legelőterületek helyzetét. De ezzel nem szabad megelégednünk! A meglévő és szabadon használható legelőterületeket kell olyan karban tartani, hogy azok nagyobb számú állatot tarthassanak el. A legelők vízellátása, boronálása, bokorirtás, vízmosások megkötése, hegyek kihordása mind növelik a használható legelőterület teherbíró képességét. S nem utolsósorban jön a pásztor. *Sokat beszélünk már a szakaszos legeltetésről, mert csak ezzel biztosítható a legelők füállományának fokozatos és állandó felújulása. Tehát szorítsuk rá pásztorainkat, hogy a legelőt osszák fel pászmákkal szakaszokra s míg egyik szakaszt legeltetik, addig a többi részek füállománya háborítatlanul fejlődhetik.*

Tekintettel arra, hogy egyes vidékeken a megélhetés legfontosabb forrása a legeltetés, mert aránylag igen kevés szántóföld van és a havasi erdős területek aránylag elég terjedelműek, — nincs legyőzhetetlen akadálya annak, hogy kölcsönös jóakarattal, az erdészek a gazdákkal karöltve — olyan legelőket létesítsenek, amelyeken nyugodtan, szakszerűen eszközölhető a legeltetés.

Nemzetgazdasági szempontból bármennyire is fontos az erdők védelme, mégis módot kell arra találni, hogy a gazdák el ne pusztuljanak a létért való küzdelem harcában. Lehetnének ligetes legelők, ahol bizonyos mennyiségű fa még jól is tenne a legelőknél. Ezenkívül, a gazdák — a legelő kedvéért áldozatul esett fákért másutt fákat ültetnének, a szélvédett völgyekben gyümölcsfákat stb.

Rétek és kaszálók ápolásáról.

Irta: Bikfalvy Ferenc.

A zöldmező gazdálkodás keretén belül a legfontosabb probléma a jó, olesó és megfelelő mennyiségbeni takarmány előállítás, mert állattenyésztésünk és tartásunk csak így lesz olesó és jövedelmező. A rét és a kaszáló a befektetésébe jövő ápolást meghálálja.

A jól művelt, jól megtrágyázott mező jobban ellentáll a szárazságnak, tehát több és jobb minőségű füvet terem. A rét és kaszáló szolgáltatja a legtermészetesebb és legeszegebb takarmányt, különösen növényállataink számára, éppen ezért ápolása minden gazdának elsőrendű kötelessége.

A rétek és kaszálók ápolására régen kizárólag a fogast használták, de ezt mereven alkalmazni nem lehet. A fogas használata jó hatással van, ha a rét összeiszapolódott, összetömődött, összefolyt, elmosódott, avagy elgazosodott. Helyénvaló a fogas használata akkor is, ha nem vagyunk megelégedve a rét vagy kaszáló füvével és azt felülvetéssel javítani kívánjuk. A nedves időben legeltetett réten az állatok lábnyomai által okozott összevágást a talaj szikkadása után orvosolhatjuk a fogas alkalmazásával.

Azokon a réteken és kaszálókon, ahol sok a hereféle, a pillangós a fogasolás mindig káros, utána feltűnően ritkul a növényzet zártsága. Ugyanezt tapasztalni fogasolás után a laza, összeszenetődő porhanyó talaju réteken. Néha előfordul, hogy ezeket is meg kell bizonyos ok, pl. felülvetés miatt fogasolni, de ekkor ne feledkezzünk el arról, hogy az ily talajokon a fogast mindig kévesse a henger. A henger segítségét vegyük igénybe mindig a felfagyott, avagy túl laza talaju réteken és kaszálókon.

Pár szóban megemlítem, hogy a rétek és kaszálók meghálálják a trágyázást is és a legtermészetesebb trágya erre a célra a jól készült komposzt, mert ebben a rét által igényelt összes tápanyagok jelen vannak. Különösen indokolt a műtrágyák alkalmazása, mert ezekkel azt a tápanyagot juttatjuk a talajba, melyre a legnagyobb szükség van és a fuvarozási költségek a mai fogathiány mellett javára billentik a mérleget. Nagy előnye a műtrágyázásnak, hogy nem szükséges a fogas alkalmazása, mert a könnyen oldódó műtrágyák, pl. a chilei salétrom, mészsalétrom, 40%-os kálisó, szuperfoszfát, kénsavas ammóniák a csapadéktól is bemosatnak a talajba.

A fogasolás keresztülvitelének legalkalmasabb ideje a tavasz és pedig igen korán, amikor már a föld kiengedett, de a fű növése még nem indult meg. A fogas borona jó munkát csak akkor végez, ha hosszú és éles fogai vannak és járása egyenletes és lassú, ezért a legmegfelelőbb az ökörvontatás. Ma különösen elterjedtek és igen

jó munkaeredményt adnak réteken a nehezebb kiviteli Sack-féle gyomirtó fésűk.

A rétek ápolási munkája a gyomirtás és ennek eszköze a kasza. Természetesen a gyomot akkor kell levágni, mielőtt ezek magot érlelnének. Az elgyomosodott réteket nagyon célszerű egykét éven át, — évente ha lehetőség van rá, — három, esetleg négyszeri kaszálásban részesíteni, ez a gyomirtás legsikeresebb módja.

Meg kell emlékezni mint rét és kaszálók ápolásáról annak egyik mellékhasznaként alkalmazott legeltetésről. Ez az egy rókáról két bőrt elmeleten alapuló hasznosítás az igazán jó rétet csakhamar tönkretesz. A legbővebben termő legértékesebb elsőrendű füveink javarészt nem bírják a lerágást és tiprást, azok tehát a rendszeres legeltetés következtében csakhamar kipusztulnak, — még akkor is, ha a trágyázás avagy öntözés jó fejlődésüket biztosítaná. Néha indokolt a legeltetés, ha a nem öntözött réteken a sarju oly kicsi, hogy azt lekaszálni nem érdemes, de a fentiekkel számolni kell.

Igyekezzünk a rétet gondos ápolással, trágyázással esetleg felülvetéssel oly állapotban tartani, hogy ne legyünk kénytelenek azt kiszántani, mert az új rét létesítése különösen szárazságra hajló éghajlatu vidékeken mindig kétes és kérdés az, hogy sikerül-e új vetéssel a réginél jobb, sűrűbb gyepet teremteni. Mindig forduljunk rét- és kaszáló felújítás kérdésében tanácsért az Erdélyi Magyar Gazdasági Együlethez, amely feladatául tűzte ki a zöldmező mozgalom támogatását.

VÁRADI ÁRPÁD R.T.

Építőipari és Kereskedelmi telepén,
Târgu-Mureș, Strada Cuza Vodă No. 90.
Telefon: 231.

állandóan raktáron tartjuk az alábbi anyagokat: Cement, mész, gipsz, nád, cserép, eternit, téglák, kútgyűrű, hídcso, itatóvályú, beton-kéményajtó, határjelző kő, kátrány, kátránypapír, szigetelőlemez, épületalátét-kövek, műkölépcsők, színes cementlapok és homlokzatburkoló kövek, chamott-tégla és hamottliszt, „CITAN” nedvesfalak elleni szigetelő anyag.

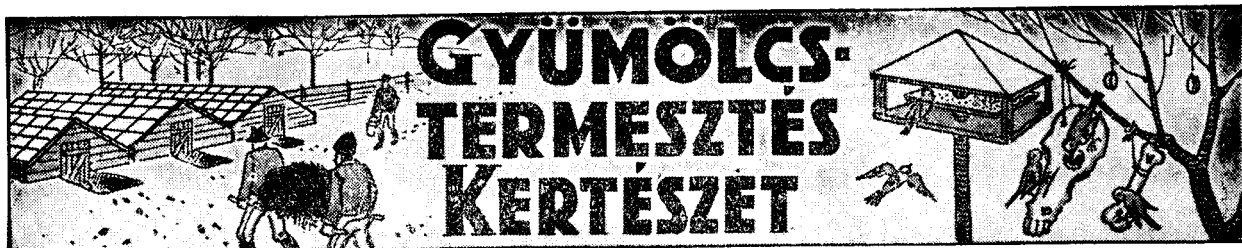
Faragott és fűrészelt fenyőanyag és deszka minden méretben és minőségben, tölgyfák, oszlopok és sasfák, asztalos áruk, talicskák, kútosztorok, szöllőkarók, Nut-Federes padló-deszkák.

Tűzifa és tűziléc detailban és engros tételben. „Terrovarit” csillámos művakolati anyag minden színben.

FAHASÍTÓ, FAMEGMUNKALÓ, ASZTALOS-IPARI GÉPEK.

A faanyagokat kívánságra gépeinken meggyaluljuk és szükséges méretekre kiszabjuk.

Olesó, előzékeny és pontos kiszolgálás. GAZDAKÖRI TAGOKNAK VÁSÁRLÁSNAK TRKEDVEZMÉNYT ADUNK!

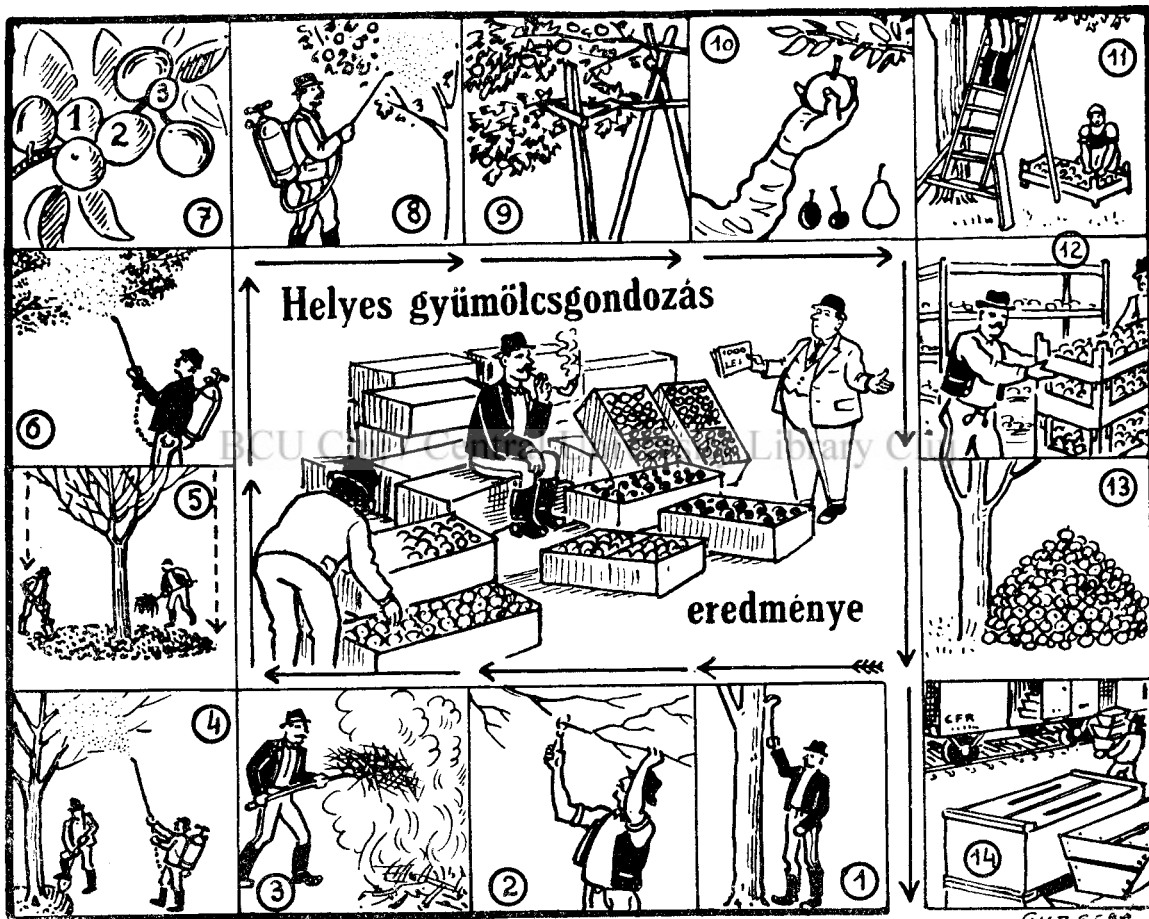

A helyes gyümölcs gondozás.

Irta: Török Bálint.

Gyermeknek és felnőtteknek, beteg és egészséges emernek egyaránt fontos tápláléka és csemegéje a természetes, vagy feldolgozott állapotban lévő gyümölcs. A fogyasztó azonban csak az ép, egészséges minőségű, jó fajtájú gyü-

várunk az apró, férges, értéktelen termésre. Ma ezt már csak a tudatlan, elmaradt gyümölcsös tulajdonosok tehetik és teszik is sajnos, de remélhetőleg egyre ritkul már ezeknek száma. A gyümölcsstermelő éppen olyan nagy gond-

1 Kéregkaparás. 2. Száraz ág vágás. 3. Hulladékok égetése. 4. Téli permetezés. 5. Trágyázás, tápanyozás csorgóig. 6. Sziromhullás utáni permetezés. 7. Gyümölcsritkítás. 8. Nyári permetezés. 9. Termő fa alátámasztása. 10. Érett gyümölcs szedése. 11. Gyümölcszedés. 12. Gyümölcsraktározás. 13. 15 éves fa átlagtermése. 14. Csomagolás és szállítás.

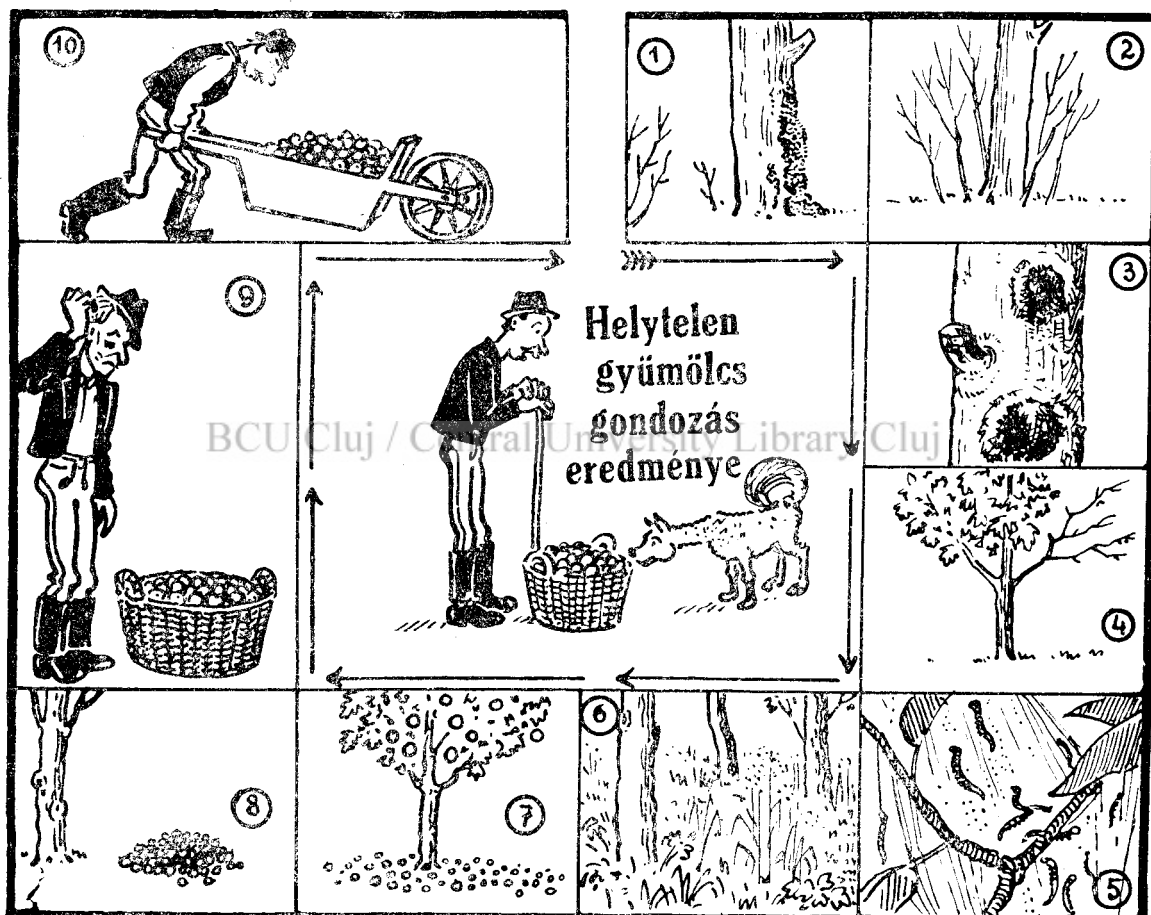
mölcsöt kedveli és vásárolja. Értéke tehát csak az ép, egészséges, jó gyümölcsnek van! A gazda azt mondja, hogy a rossz ló sem kutya, csak kutyának való. A gyenge minőségű gyümölcsért is adnak pénzt, csak nem annyit, hogy azért érdemes legyen termelni, fáradni és tőkét befektetni.

Mindnyájunk előtt közismert, hogy a tudomány mai állása mellett — az elemi csapások kivételével, — csak a gazdán mulik, hogy elsőosztályú jó gyümölcsöt termeljen. Ma már nem nyugtathatjuk meg lelkiismeretünket azzal, hogy „az Isten a gazda“ és ölbe tett kezekkel

dal, áldozattal kell gyümölcsfáit nevelje és művelje, mint azt ma a szőlősgazda teszi a szőlővel. Már a telepítésnél kellő szakértelemmel számolni kell a talaj, éghajlati viszonyokkal, a termelendő fajták helyes megválasztásával, nehogy később csalódás érhesen. A termelendő fajták megválasztásának az éghajlati és talajviszonyok mellett figyelembe kell venni a fogyasztóközönség, a kereskedelem igényeit, hogy ne csak jó, hanem a kezelést, csomagolást, szállítást jól bíró fajtákat válasszunk. Házi kertekbe a családi szükségletnek megfelelő változatos

fajtákat ültethetünk. A tömegtermelésnél minél kevesebb fajtát telepítsünk. *Ha állandó jó termést akarunk, akkor, mint a szőlőben, a gyümölcsösben is rendszeresen kell művelnünk és trágyáznunk a talajt* Ahogy a szőlőt metszük, rendszeren korona nevelésben, ritkításban, termőre metszésben kell részesítenünk fáinkat is. A kártevők ellen pedig kellő időben, megfelelő szerrel és százalékos arányban kell rendszeresen védekeznünk. A helyesen eszközölt szüretelés, a gyümölcs szabályszerű raklározása és a raktárhelyiség alkalmas volta mind egyenrangú és egyforma jelentőségű tényezők a jóminőségű és értékes gyümölcs termelésének.

rébe vágó szakkérdéseket maguk között megvitatathatják. A szakosztály díjtalanul áll szakkérdésekben az összes E. M. G. E. tagok rendelkezésére. A gyümölcstermelők között való szellemi kapcsolattal megteremtése céljából külön gyümölcsészeti rovatot nyitott az Erdélyi Gazdában. A gyümölcsfák kártevő rovarai ellen való védekezésről magyarázó képekkel gazdagon díszített szakkönyvet adott ki. Gyümölcsészeti előadásokat rendezett és a két hetes téli gazdasági tanfolyamokon külön tárgyként szerepel a gyümölcsészet vidékenként, annak jelentőségéhez mért óraszámmal. Az Erdélyi Gazda naptárában is évenként külön fejezetet szentelt a gyümöl-

1. Zuzmós, kórges, rovarfészkes fitörzs. 2. Vadhajtások. 3. Korhadó csonkok. 4. Száradó, fiatal fa. 5. Hernyótanya. 6. Elhanyagolt gyümölcsös. 7. Hullott, férges almák. 8. 15 éves fa átlagtermése. 9. Fele apró, fele férges, — a gazdája azért mérges. 10. Tehernek sok, jövedelemnek kevés.

Természetesen gazdasági szempontból nem mindegy az E. M. G. E. tagjai számára, hogy mennyi az átlag termésük és azt milyen áron értékesíthetik. Az E. M. G. E. értékelve a jó és rossz minőségű gyümölcs közötti nagy különbséget, évek óta felhasznál minden akalmat és módot, hogy lépten, nyomon rámutassunk írásban, szóban és képen a helyes gyümölcstermelés és gondozás szabályaira és oktassa, tájékoztassa az érdekelteket.

Gyümölcsészeti szakosztályt szervezett az egyesület, amelyben a tagok agyümölcsészet kö-

csészeti ismeretek népszerűsítésének. Így pld. az Erdélyi Gazda 1940. évi naptárából mutatványul közöljük a helyes és helytelen gyümölcs-gondozás eredményeiről készített szemléltető képet.

Minden haladni vágyó erdélyi magyar gyümölcstermelőnek — kicsinynek és nagynak egyaránt, — az E. M. G. E.-ben van a helye egyrészt azért, hogy tudását közkinccsé tegye, másrészt azért, hogy a tudományok mezején menettelen a haladni vágyó tömegekkel együtt, egy vonalban az E. M. G. E. gazdalobogója alatt.

Falusi gazdaasszonyok művelődése.

Irta BORBÁTHNÉ VAJNA ÉVA.

Nagy az adó, drága a lábbeli, elfogyott a zsir, vagy a búza, beteg a gyermek. Ilyen és száz hasonló beszéddel állítja meg egyik ember a másikat. És egyetértenek az élet sokszínű nyomorúságán való panaszkodásban.

Aztán politikáról esik szó, a gazdaság ügyeit tárgyalják, az újságok is hoznak hajmeresztő híreket. Jó mindenről tudni, mert minél többet tud az ember annál okosabb, annál nagyobbra tartják mások is. Ez pedig fontos, mert bíró is lehet az okos ember. Persze csak hogyha férfi. Mert hát az tudott dolog, hogy a legbutább férfi ember is okosabb, mint a legnagyobb szájú fehérszép, aki azt hiszi ő is ért hozzá és mindenbe beleszól.

Mert hát az asszonynak csak a háztáját kell rendben tartani, csak a gyermekeket kell a világra hozni, csak azoknak gondozásáról kell gondoskodnia, csak vigasztalnia kell, ha bánat borul a házra, ápolni ha betegség adódik, túrni, ha itt is ott is fáj, mert ha ő lefekszik, nincs ki elvégezze azt a lebecsmérelt munkát, amihez se okosság se ész nem kell, mégkevésbé műveltség.

Pedig itt most a műveltségről lesz szó. A műveltségről, amelyet egymagában se tartunk nagy értéknek. Nem igen panaszoljuk fel ha nincs, nem is vesszük észre, nem fáj érte a fejünk. Hogy pedig asszonyok, falusi asszonyok műveltségéről beszéljünk ez mindennél hiábavalóbb. Minek a műveltség? Minek a falusi asszonyoknak műveltség? Igazán semmire, szól a felelet s ha valaki mégis ezekkel a kérdésekkel foglalkozik, úgy annak esze nincs mi egyébbel eltöltse az időt.

Pedig mégis tölti az időt, mert arról van meggyőződve, hogy nem hiába és nem haszontalanul rója a sorokat. Nem arra a műveltségre gondol, ami azt kívánja, hogy zongorázni tudjon a kisasszony, hogy idegen nyelveket beszéljen, hogy regényeket ismerjen. Ilyesmit ajánlani nincs is szándékunkban.

Mi a műveltség? Senki jobban mint a falusi ember nem tudhatja, mit jelent ha megműveli a földet és mit, ha műveletlenül hagyja. Ilyen műveletlen föld lehet az ember lelke, esze is, ha nem foglalkozik vele, hogy művelté tegye.

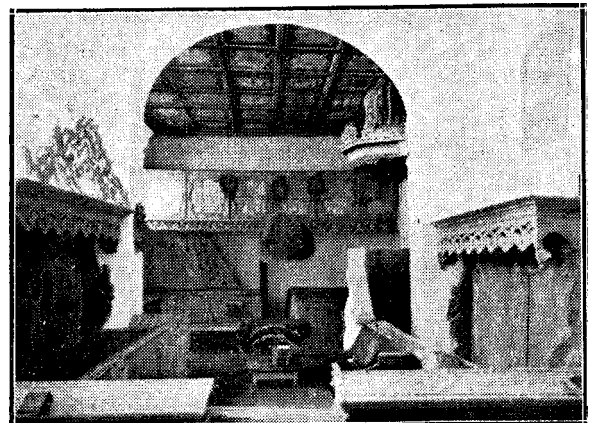
Minek az asszonynak a műveltség? Mondják az amúgy is okosnak született férfiak. De azt ész-

reveszik, ha ocsmány beszéd ömlik a fehérszép szájából, utálkoznak ha pletykánál egyebet nem hallanak az asszonyneptől és felháborodnak, ha tudatlan butaságukban kárt okoznak a gazdaságnak. Pedig természetes minden ilyen dolog, ha műveletlen, gondozatlan az asszony lelke, ha nem szoktatta gondolkozásra magát, ha nem akar többet vagy legalább annyit tudni, mint az öreganyja. Mert műveltség kell ahhoz, hogy valaki önfeláldozó legyen, hogy túrni tudjon panasz nélkül szenvedéseket, hogy segítő társ és igazán védő, gondozó édesunya lehessen.

Mennyi bosszúságot és gondot okoz a férfinak, ha felesége félős, babonákkal teli, ha minden bolondságot elhisz, ha mindent keltezővel tovább adva végül maga is borzadva fél a boszorkánytól, a csukától, a lüderctől, pedig ha jobban meggondolná rájönne, hogy csak képzelete üzött játékot vele. Vagy valami tréfás leány ijesztett alá.

A gyermek beteg lesz. Megigézték mondják. Szenet kell rá vetni. Megvetik a szenet s a gyermek mégis meghal. Vagy nyitott sebet kap az ember, pókhálót, agyagot s mit tudom én még mit nem tesznek rá. Amíg el nem mérgesedik, amíg az egész kar vagy láb fájni nem kezd, vagy el nem üszkösödik, nem gondolnak igazi orvoslásra.

Tudom, hogy drága a doktor és a patika. Épen ezért kellene néha tanulni valamit, elolvasni egy cikket, vagy füzetet, aminek a segít-

A nagyercsei ref. templom belseje.

ségével házilag is sokat segíthetünk magunkon. Nem tudományosságra van szükségünk, de gyakorlati jó tanácsra. Az égett bőrre cserefa kéreg jözetbe vagy erős frissen főzött teába mártott boroogatást teszünk. A lázas tüdőgyulladásos betegek hátára, mellére jó savós tehéntúrót, két vékony ruha között, a sebet nem vízzel, de pálinkával mossuk ki, akárhogy fájjon és tiszta rongygyal kötjük be. És így tovább. Mennyi újat, mennyi hasznosat tanulhat az asszony, ha érdeklődik, ha a babona és pletyka helyett ilyenek után kérdezősködik. Ha néha el is olvassa, ami kezébe kerül, vagy meghallgat egy-egy előadást. Ha ilyenekben van műveltsége ez senkinek terhére nem lesz, senki nem kifogásolhatja.

Aztán ott van a gyermek. Egy, kettő vagy több. Megszületnek, élnek, betegek fel is nőnek, ha az Isten úgy akarja. Fontos, hogy minél előbb dolgozni, segíteni tudjanak, azért amit megessenek. — Azt megtanulja minden háziasszony, hogyan kell csirkét ültetni, mi árt a pulykafiaknak és mitől hízik a disznó. De vajjon hányan törődnek a gyermekkel? Vajjon tudnak-e valamit velük születtől állati ösztönükön kívül kedves magzatjaikról? Felelnek-e a gyermek sok-sok kérdésére, van-e olyan gyakran vigasztaló szavuk símogató mozdulatuk, mint amennyiszor pofot vagy nyaklevest mérnek a lábatlankodó, mindig éhes és hasznót nem hajtó kicsinyeknek?! Tudják-e az édesanyák kellőképpen gondozni őket, amíg gondozni őket, amíg járni nem tudnak és ápolni ha betegek? Testük, lelkük gondviselésére van-e elég józan eszük, elég ismeretük elég műveltségük? Mert lám itt is csak kell a műveltség.

Az anyától tanulja a gyermek a beszédet, az el nem felejthető édes anyanyelvet. Az iskolában sok munkát kap, más nyelvet is tudnia kell, ott nincs idő arra, hogy az igazi, az ősi, a zamatos nyelvet tegye a magáévá. Ha tud az anya szépen beszélni, idegen kiejtés, idegen szavak, divatos szölamok nélkül, akkor a gyermeke se lesz felemás, egy nyelvet se beszélő, ismerő korcs.

Kiskapusi magyar asszonyok és leányok a templom előtt.

A gyermek várja, hogy mesét mondjanak neki. Kétszer, tízszer is elhallgatja ugyanazt a történetet, amíg minden szavát kívülről nem tudja. Beissza a lelke, amit így meghallgat és kevésbé felejt el, mint azt, amit az iskolában tanul.

Mennyi gyönyörű mesénk van, — székely-mesék-népmesék — annyi nemzeti mondánk, annyi vers, amit a gyermekünk áhítózza les el a szánról. Tudjuk-e ezeket a hagyományokat, ismerjük-e meséinket s versmondással tudjuk-e gazdagítani, felvidítani gyermekeink lelkét? Lehet, hogy sokat elfelejtettünk belőlük. Szomorú volna azonban, ha ezt be kellene vallanunk mesét váró gyermekünknek, ha nem volna honnan, újra megtanuljuk ezeket, ha lemondanánk arról, hogy tőlünk kapja ifjúságának legszebb élményeit.

Jut-e eszünkbe, hogy egymástól, vagy egy-könyvből felolvasva újra megtanulják az elfelejtett történeteket? Ha nem jutott, úgy jusson most eszünkbe. Akarják ezt a műveltséget, hogy ezáltal is gazdagabbá, értékesebbé lehessen népünk.

A leányok elkerülnek otthonról és ha nem hozzák magukkal azt a műveltséget, amely megbecsülni, megőrizni és megtartani tanítja, ősi népi szokásainkat, művészetünk, viseletünk, akkor felemás, se városi, se falusi, semmilyen nemzeti vonást nem mutató senkikké válnak. Olyan is hallottam, aki otthoni viseletével együtt, erkölcsét, nemzeti művoltát is levetette az idegen nagy város forgatagában. De olyan dícséretre méltó faluról is beszélnek, amely az ilyen leányt nem fogadja többé vissza.

Nem tudom más szóval megjelölni: műveltség kell mindehez, sajátos asszonyi műveltség, a lélek nemessége és ereje, amely által ragaszkodunk ahhoz, ami szép, ahhoz, ami a miénk, ahhoz, ami megkülönböztet, ami megmutatja mindenkinek első pillantásra, hogy nem akármik vagyunk, hanem egy nagy élő közösség tagjai.

Az édesanyáknak kell mindezen faji érzéseket, sajátosságokat kifejlesztenie, hogy gyermekének nemes lelki származása mindenki előtt nyilvánvalóvá legyen. Neki kell megbecsülésre, szeretetre tanítani, megértésre, segíteni akarásra szoktatni gyermekeit, mert csak a művelt anyáknak lehet reménykedő, életrevaló, keménykötésű, jövődőt váró új nemzedése.

Az asszony lebecsült házi munkája közben, gazdasszony, orvos, ápoló, tanító, nevelő kell, hogy legyen. Ennyiféle feladathoz kevés az a tudomány, amit pár esztendő alatt, pár téli hónap alatt az iskolában tanult. Állandóan keresnie kell az alkalmakat, ahol műveltségre asszonyoknak való műveltségre, falusi asszonyoknak szükséges és hasznos műveltségre tehet szert.

Háztartásvezetés — jövedelembeosztás.

Írta: Orbán Iulia, okl. háztartás-tanárnő.

A családban az asszony az, akire az életnek egyik legnehezebb, de egyben szép és magasztos feladata vár: boldog családi otthont teremteni. Az élet legnagyobb csapásai között a családi otthon az egyedüli hely, ahol bárki az élettel megbékélt, nyugalmat, vigasztalást talál.

A családi boldogságot biztosítja a rend, a tisztaság, a célszerűen megválasztott és jóízű ételmeztetés, a rendszeres munka, a pénznek a helyes beosztása és mindezek mellett a kölcsönös szeretet.

A *rend és tisztaság* szükséges tényezői boldogságunknak, mert ahol rend uralkodik a házbán, kezdve az udvartól a ház legkisebb zugáig, ott nincs idővesztés, ott nincs kapkodás, ott rendszeresen dolgozik a család apraja és nagyja.

A tisztaság egészség. Ahol a szemét és por eltakarításáról nem gondoskodunk, ahol a levegőtől a szobát elzárjuk, ott betegség üti fel a tanyáját. A piszkos és rendetlen otthon, az egyébként nem iszákos családapákat is a korcsmába kergeti. A falusi asszonynak bizony nehéz a sorsa. A tisztaságot és rendet nem mindig képes példásan fenntartani. Nyáron a mezei munkák az asszonyt is kiszálják az ő birodalmából, az otthonból. Ha ilyenkor férje mellett is kell dolgozzon, ne felejtse el azt, hogy az asszonyé a házimunka gondja, a férfi pedig a kenyérkereset.

Családunk boldogulásához nagyban hozzájárul még a célszerűen megválasztott és jóízű ételmeztetés. Nagyanyáink idejében, a család ételmeztetése nem okozott olyan nagy gondot, mint ma. Éppen azért az asszonynak máma tudnia kell, hogyan használja fel azokat az ételmiszereket, amik rendelkezésére állnak, hogy a család táplálása kielégítő legyen. Tudnia kell, hogyan ételmezze a kisgyermekét, hogyan ételmezze a fejlődő korban levő gyermekét, milyen táplálékot adjon a betegnek. Az anya felelős a gyermek testi fejlődéséért. Csak az egészséges, munkabíró gyermek boldogul az életben. Ezért szükséges, hogy olyan táplálékot nyujtsunk neki, amely testét minél fejlettebbé és ellenállóbbá teszi a betegségekkel szemben. Hiszen a közmondás is azt mondja: „ép testben ép lélek“.

A család rendes tiszta ruházatáról szintén az asszony gondoskodik. Ezért a takarékos gazdaasszony otthon készíti el a szőtteket családja számára, mert így sok pénzt takarít meg vele, mint hogyha a boltból venné meg azokat drága pénzen, amelyek pár évi használat után elszakadnak.

Az asszony az, aki az otthon berendezéséről is gondoskodik és az elhasznált régi butorokat újjakkal pótolja, a lakást kézimunkával disziti és csinosítja.

Az otthon megteremtése mellett ugyancsak az asszony az, aki a kenyérkereset nagy munkájában is segítségére siet az urának. A pár holdas gazdá-

nak bizony nehéz az élete, ha nem gazdálkodik okszerűen, akkor sem rendes lakást, sem egészséges táplálékot nem tud övének biztosítani. Máma a gazdának tudnia kell, hogyan termeljen kevés területen sokat és jót, hogyan javítsa meg állatállományát. Így nemcsak a családja számára fog termelni, hanem a piac részére is. Eképpen a család jövedelmét gyarapítani fogja. Éppen így az asszony is nagyban hozzájárulhat a jövedelem gyarapításához: okszerű baromfitenyésztéssel, helyes kertészkedéssel, sertésenyésztéssel, szőttek készítésével és még sok mással is.

Hogy háztartásunkat rendszeren tudjuk vezetni, szükségünk van tehát bizonyos jövedelmi forrásra. Ez a jövedelem legyen bár termények, állatok eladásából, vagy kezünk munkája után kapott jövedelem, be kell tudjuk osztani.

Szükséges-e a jövedelmet beosztani és miért?

Hogy a kiadás bevételünket ne haladja meg, sőt bizonyos megtakarításokat is csináljunk. Ezeket a megtakarításokat aztán gyermekeink iskoláztatására, örökségük biztosítására fogjuk fordítani. Annyira fontos ez a munkálat, hogy itt úgy a gazda, mint a gazdaasszony tapasztalatára szükség van, ezért a jövedelmet legjobb, ha közmegegyezéssel osztják be.

Tehát ezért célszerű, ha a jövedelmet több részre osztjuk: 1. élelem, 2. állandó kiadások (fűtés, világítás, lakás javítás), 3. gazdasághoz és háztartáshoz

Lövetei székely gyermekek csoportja.

szükséges dolgok beszerzése (gazdasági gépek, tenyészállatok, stb.), 4. ruházat, 5. előre nem látott kiadások (betegség, hirtelen tüzeset, állatpusztulás, stb.)

Minden családnak más a jövedelme, ezért a költségvetését minden család saját jövedelméhez mérten fogja beosztani. Azonban ne feledjük azt, hogy az élelmezésből semmit sem szabad elvonni, mert tudjuk, hogy a család egészsége az élelmezéstől függ! A kis jövedelemmel bíró gazdacsalád számoljon továbbá azzal is, hogy egyszerű, takarékos életet éljen, mert a túlságos költségek, vendégeskedés könnyen a romlásba viheti.

Hogy át ne lépjük előre megtervezett kiadásainkat, szükségünk van egy kis füzetre, amit háztartási naplónak nevezünk. Mint a mellékelt képen látható, az első oldal marad a jövedelem, a bevétel részére. Ezután jön a kiadás oldal.

Háztartási napló.

Sorsz.	T á r g y	Bevétel	Kiadás
1			
2			
stb.			

Hónap végén a kiadási tételeket összeadjuk és kivonjuk a bevételből. Ebben a naplóban csak kizárólag a háztartás szükségleteire előirányzott kiadásokat írjuk be. A gazdasági tételeket, melyekről a gazda vezet magának külön könyvet — külön kell levonni a bevételből. Ami marad, az a megtakarított pénz.

Hogyan takaríthatunk meg pénzt?

A gazdaasszonynak sok alkalma van takarékoskodni és pazarolni. Hány gazdaasszony gondol arra, hogy a húst kiszámítva vegye, hogy ne pazaroljon? Hányszor nyulunk mélyebben a zsirbödönbe, mint ahogy kellene? Pedig, ha egy kis fáradtsággal, fejadag szerint kiszámítanánk, semmi sem menne kárba. Hányszor tüzelünk kelletlenül tovább, hányszor gyújtjuk meg korábban a lámpát? Mennyi érték vész el baromfiaink körül és a kertekben a munkák halogatásával.

Ha ezeket a mulasztásokat egy évre felszámítanánk, nagy összeget tenne ki. Ezt a sok elpazarolt fillért hány csésze tejre lehetne átváltoztatni és odanyújtani a község szegény gyermekeinek. Talán akkor a temetőben sem sorakozna fel annyi apró sír és nem tekintenének olykor oy szemrehányóan mi reánk, mintha azt mondanák: nem vigyáztatok eléggé rám.

Egy heti étlap kisjövedelemmel bíró gazda-család részére.

Hetfő: Káposztaleves husgomboccal. Diós- vagy ízes-laska.

Kedd: Husleves. Húsos laska (sóbaftóttal elkészítve).

Szerda: Faszulyleves. Paradicsomos tojás főzelék.

Csütörtök: Tarhonyaleves. Káposztafőzelék paradicsomosan, disznókarajjal.

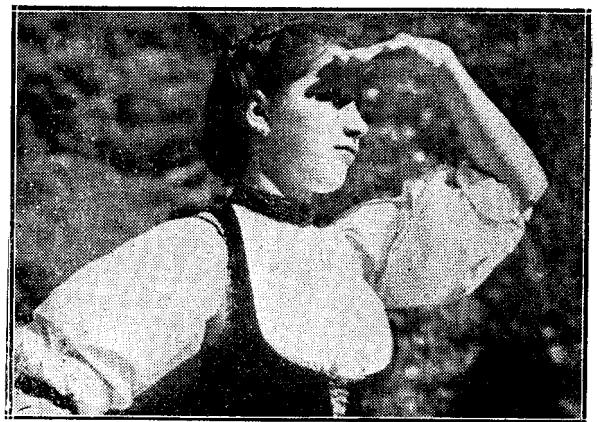
Péntek: Paradicsomleves galuskával. Zöldségszelet, krumplipiré és kapormártással.

Szombat: Savanyu laskaleves. Borsófőzelék szalonnával.

Vasárnap: Murokpiré leves, Rakott káposzta. Turósrétes.

Sóbaftóból készült étel. 1 személyre: 20 deka krumplit, deci tejet, 15 deka húst, 3 deka zsirt számítunk. Burgonyát főzünk. Áttörjük burgonyatörőn. Egy lábosban zsirt forrósítunk, hozzáadjuk az áttört burgonyát kevés tejjel feleresztjük és néhány percig főzzük. A megfőtt marhahúst megdaráljuk. Zsirban hagymát piritunk, hozzáadjuk a darált húst és pároljuk kevés husleves hozzáadásával, míg puha. Egy lábost kizsírurk, teszünk bele egy sor krumplit, egy sor örölt húst, felváltva addig, míg a lábos megtelik, vigyázva, hogy az utolsó sorban krumplit rakjunk. Tetejére zsirt teszünk, a sütőben pirosra sütjük. Melléje paradicsomszósz készitünk, de készíthetünk bármely más mártást is.

Húsos laska. Egy személyre: 20 deka lisztet, 15 deka húst, 2 deka szalonnát, $\frac{1}{4}$ fő hagymát számítunk. Laska tésztát készitünk, felvágjuk nem túl széles metéltre és kifőzzük sósvízben. A húst (lehet maradék sültus, vagy sonka is), megőröljük és megsózzuk. Szalonnát vágunk apróra, megolvastjuk, apróravágott hagymát dobunk bele, s ha megpuhult hozzákeverjük a darált húst is és ezzel együtt pároljuk. Ha a hús megpuhult a kifőtt laskához keverjük. Tej-fellel jól meglocsoljuk és a sütőbe egy pár percre betesszük.

Lövétei székely leány.

Téli táplálkozási betegségek.

Irta: dr. Parádi Kálmán.

A disznóölések és a téli ünnepek bő és zsíros étkezései következtében számos megbetegedést tapasztalhatunk. Ezen betegségeknek javát tévesen gyomorrontásnak minősítik. Ideje tehát, hogy egy kis rendet teremtsünk közöttük.

A dus táplálkozás következtében keletkezett hirtelen rosszulletek legtöbbször már régen lappangó betegségek heveny kitörését jelenti. Vagyis: a betegség már hetek, hónapok, sőt évek óta a testben rejtőzik, s a betegnek nincs tudomása róla. A lappangó, „idült“ betegségekről azért nem lehet mindig tudomásunk, mert alig valamelyes jelek: „tünetek“ mutatkoznak. Egy kis „reumás“ fájdalommal, vagy csekély fejfájással nem nagyon szoktak törődni az emberek. Nem is képzelik, hogy ezek a bizonytalan tünetek egy régebben keletkezett és kitörésre váró betegségnek előjelei.

Az idült vesegyulladását régebben lezajlott fertőzések, vagy rossz fogak, mandulák okozzák. Nagyon ritkán van tudomása a betegnek arról, hogy már hónapok, évek óta beteg. Az orvosi vizsgálatnál észébe juttatja az orvos, hogy a többéves fáradékonysága, szédülései, fejfájásai, szívdobogásai és reumás fájdalmai egyaránt veséjének következményei. Jellemző, hogy az idült vesegyulladásnál nem szoktak vesetáji fájdalmak lenni.

Az idült vesegyulladásnak egyik következménye a vesezsugorodás szokott lenni, s a vérnyomás magasra felemelkedik. Később látási zavarok is jöhetnek. A szívnek a munkája ezáltal annyira megterhelődik, hogy csak nagy bajjal tud eleget tenni a követelményeknek. A szervezetet nem szabad megterhelni sem folyadékkal, sem pedig fehérjékkel. Előbbi a szívnek ad tulzott többletmunkát, utóbbi pedig a veséknek. A veséknek az a szerepük, hogy a vérben keringő fehérjéket visszatartsák. Ha a vesék betegek, akkor a fehérjéket átszűrjük a vizeletbe, s ezt az orvos nagyon könnyen kimutathatja próbák segítségével.

Könnyen elképzelhetjük, hogy a téli ünnepek és disznótorok milyen pusztítást végezhetnek egy idült vesebetegségben szenvedő emberben. A kiadós fehérjetartalmu húсок és a hozzá elfogyasztott borok mennyisége erősen megterhelik a szív és a vesék teherbíróképességét. Már néhány óra, vagy nap után súlyos tünetek mutatkozhatnak: agyvérzés, elvizenyősödés, vagy legtöbbször ételmérgezés-szerű emésztési zavarok (hányással, nagy fejfájással, stb.)

Elkerülhetjük mindezeket a bajokat, ha idejekorán fordulunk orvoshoz. Tehát nem csak akkor, amikor már kitört a betegség, hanem már hónapokkal azelőtt: amikor a legelső kitartó reumás fájdalmak, fejfájások jelentkeznek.

A lappangó májgyulladások és májzsugorodások a legkülönbözőbb más betegségek, fertőzések és mérgezéses állapotok következtében keletkezhetnek. Bővebb ismertetésre, sajnos, nincsen itt hely. Elég gyakran megelőző sárgaság, vagy más máj- és epebetegség következtében vannak.

Már hónapok, évek óta panaszkodik a beteg kedvetlenségről, néha gyengeségről. Néha „gyomorrontásai“ vannak. Sokszor étvágytalan a beteg, lefogy, fejfájásai, reumás fájdalmai, szomjazási érzései vannak. A puffadások, émelygések mind gyakrabban ismétlődnek és mindinkább a kiadós, zsíros ételek után. Emiatt a beteg önmagától is kerülni igyekszik a zsíros ételeket.

Jön azonban a tél, a maga apró örömeivel, amelyek között a gyomor jóókarbantartása egyik fő célja a gondos háziasszonynak. Nem lehet megállni tehát egy kis kóstolót a finom kolbászfélékből, hát még a jó borból. Így aztán másnapra „gyomorrontás“ van újból, még hozzá sokkal kifejezettebben, mint eddig is valaha. Az orvos fejét csóválja, az ő megállapítása valamivel több, mint egy gyomorrontás. Alapos vizsgálatra kéri a beteget és nagyon szigorú étrendet ír elő. Szinte előre sejtik ezt a betegek, hiszen ezért vonakodnak sokan idejekorán megvizsgáltatni magukat. Az orvosi vizsgálat után bizony jó darabig igen egyszerű kosztot kell élni a beteg. s nem csoda, ha megállapítja: „azóta vagyok beteg, amióta az orvos megvizsgált“. Hát ezt bizony elkerülhette volna, ha néhány hónappal azelőtt megvizsgáltatta volna magát. Sok költséget és fájdalmat takaríthatott volna meg magának.

A magas vérnyomás és a cukorbetegség két egészen különböző betegség, s csak abban egyeznek, hogy mindhét idősebb korban jelentkeznek. Cukorbetegség nálunk kevés van, inkább csak a zsidók közt fordul elő. Mindkét betegség évekig készülődik, amíg rajtaütés-szerűen kibontakozik. Természetesen a téli hónapok alatt vesszük észre ezeket is, a jó kiadós étkezések nyomán. Mert mindkettőnél igen-igen fontos, hogy mit eszik a beteg. A magas vérnyomással alig szabad húst enni, a cukorbetegséggel pedig cukrot és tésztaféléket. Már pedig karácsonykor tésztafélék is szép számmal kerülnek az asztalra.

Ne várjunk a vizsgálattal tehát januárig, ha nem érezzük tökéletesen jól magunkat. Vizsgálattassuk meg magunkat mielőbb, mert guttaütéstől és más kellemetlen következményektől szabadíthatjuk meg magunkat egy egyszerű orvosi vizsgálat és egyszerű kezelés által.

Célszerűbb tanácsokat az új esztendőre nem is tudok elképzelni, mint ezeket az orvosi tanácsokat, hiszen jó egészség nélkül az ünnepeknek sem tudunk örülni. Kivánok tehát olvasóimnak sem egészségét egy boldogabb új esztendőre.

Vetőmagkiállítás és gazdahét Kolozsváron.

Gazdag és tartalmas programmal várja az E. M. G. E. Erdélyi gazdaközönségét az 1940. évi február 17—21 napjain rendezendő gazdahétre, amelynek egyik kiemelkedő pontja lesz a február 17—21 napjain tartandó vetőmagkiállítás és vásár. Ez a legkedvezőbb alkalom a gazdák vetőmag és vetőgumó feleslegének értékesítésére és szükségletének közvetlenül a termelőtől való beszerzésére. A kiállításon a gazdaközönség birtokkategóriákra való tekintet nélkül mutatja be termelvényeinek legjavát. A kiállításon az E. M. G. E. és gazdaköri fiókjainak kiscgazda tagjai nem fizetnek helydíjat. Kiváratra az E. M. G. E. díjtalanul vállalja a beküldendő anyag izléses elrendezését és a két nyelvű feliratok elkészítését. A kiállításon való részvétel megkönnyítése érdekében az E. M. G. E. utazási és áruszállítási kedvezmény engedélyezését kérte a C. F. R. igazgatóságától, amelynek feltételeit idejében közölni fogja a napi sajtó útján.

Az E. M. G. E. gazdaköri fiókjai ezuttal társas tanulmányi kirándulásokat rendeznek, vagy az engedélyezendő vasuti kedvezmények vagy a csoportos utazásokra külön engedély nélkül is érvényes állandó vasuti kedvezmények mellett. Ha a csoportok a kiinduló állomásra térnek vissza és fizetik a menettérítési jegyet, a C. F. R. a következő kedvezményeket adja: legkevesebb 20 személynek 50%, legkevesebb 48 személynek 60% engedmény a rendes árból.

A kiállítás, amely egyúttal vásár is, a legkedvezőbb alkalom a vetőmagforgalom első kézből való lebonyolítására. Ehhez készséggel nyújt segédkezet az E. M. G. E., a kereslet és a kínálat nyilvántartásával és közvetítésével. A kiállításon és vásáron több bel- és külföldi vetőmag-nemesítő és utántermelő gazdaság vesz részt.

A vetőmagkiállítás és vásár tudnivalóit egyébként az alábbiakban közöljük:

A kiállítás és vásár csoportjai:

I. csoport: Vetőmagvak és gumók. E csoport keretén belül elkülönítve kerülnek bemutatásra az eladásra és kiállításra szánt vetőmagvak és gumók.

II. csoport: Növényvédelmi szerek, műtrágyák és egyéb vegyipari cikkek stb.

A kiállítás és vásár ideje: 1940 február 17—21. napjai.

A kiállítás és vásár tárgyai: Gabona-, kapás-, takarmány, konyhakerti vetemény-, virág-,

gyógynövénymagvak, erdei és gyümölcsfagyvak, vetőgumók. Gazdasági gépek, eszközök, anyagok, műtrágyák, növényvédelmi szerek, stb.

A kiállítás kitüntetettjei számára érme és oklevelek állanak a bírálóbizottság rendelkezésére.

Helydíjak: Fedett, zárt helyen, alap- vagy falterület m²-ként 300 lej, fedett, nyitott helyen 200 lej, nyitott helyen a szabadban 100 lej. A helyigények a bejelentés sorrendjében elégtétlenek ki. Az E. M. G. E. és gazdaköri fiókjainak kiscgazda tagjai helydíjat nem fizetnek, csupán a 7. pontban jelzett kiállítási igazolványt váltják ki.

Kiállítási igazolványok: Minden kiállító köteles megváltani a kiállítási igazolványt, amelynek ára 50 lej. Az igazolvány tulajdonosai az alábbi kedvezményekben részesülnek:

a) Az E. M. G. E. és gazdaköri fiókjainak tagjai az igazolvány birtokában helydíjat nem fizetnek.

b) Az igazolvány tulajdonosai a gazdanapok előadásait és gyűléseit látogathatják és élvezik mindazon kedvezményeket és előnyöket, amelyeket a rendezőség részükre szállodákban, cégek-nél, a C. F. R.-nél utazási és szállítási kedvezményben stb. nyújt.

A beküldendő gabonavetőmag minimuma gabonanemüeknél 5 kg. Az egyes növények gyökereitől, tövestől is beküldhetők. *Bejelentések:* 1940. évi január 15-ig a hely-, igazolvány, stb. díjakkal együtt az E. M. G. E. címére küldendők be: Cluj-Kolozsvár, Regală (volt Majális) u. 16. szám.

A kiállítási tárgyak beküldésének határideje február 15.

A katalógusban a kiállító címének közlése és a bejelentett tárgyak felsorolása díjtalan. A hirdetések díja a katalógusban: Egész oldal 600, féloldal 300, negyedoldal 150 lej.

Vasuti kedvezmények: Minthogy az E. M. G. E. a C. F. R.-től szállítási és utazási kedvezmények engedélyezését kérte, úgy a fuvarlevelek, mint a személyjegyek megőrzendők, mivel az áruk visszaszállításánál, illetve a visszautazásnál azok igazolásul felmutatandók.

Belépőjegy ára: 14 lej.

A kiállítás napirendjét lapunk következő számában közöljük részletesen.

Részlet a mihkeházi Ferencrendi templomból.
A keresztelő szék.

A székelyvéczei gazdakör közgyűlése.

A tavasz folyamán megalakult székelyvéczei Gazdakör december 3-án tartotta közgyűlést. A község gazdái nagy számban vettek részt. A gyűlésen megjelent Orosz Károly E. M. G. E. felügyelő, továbbá Cerbu György körjegyző és Căplăseu István, az állami elemi iskola igazgatója is.

Csiszér G. András üdvözlő szavai után Orosz Károly válaszbeszédében ismertette az E. M. G. E. tevékenységét és azt a munkát, amit Szász Pál országos elnök kifejt, aki az ország magyar gazdái ügyeinek intézésében nem ismer fáradtságot. Egyben felhívta a hallgatóság figyelmét, hogy az E. M. G. E.-el szemben mindig legyünk bizalommal, hisz ez az egyetlen szervezetünk, amely hivatva van a magyar gazdákat tömöríteni ügyeinek megvédésére s segítséget nyújtani a lehetőségek szerint. Ugyancsak a szeretet hangján emlékezett meg a nagy székely Főpapról Márton Áron szeretett Püspök Atyánkról, aki egészen közülünk való és egészen a miénk.

A közgyűlés a további tárgyalás folyamán határozatot hozott egy két hetes gazdasági tanfolyam megtartására, a második pontban egy

cséplőgép garnitúra megvételének lehetőségeit vitatták meg. Az előterjesztett ügyek megtárgyalásakor tapasztalattal szözlöttak hozzá: Cerbu György jegyző, Boér István és Trucza Károly gazdák. A közgyűlés teljes bizalmat szavazva a Vezetőségnek, felhatalmazta, hogy minden lehetőt tegyenek meg és kezdjék meg a tárgyalást egy cséplőgép garnitúra megvételére. A gyűlés végén a község plebánosa mondott köszönetet az E. M. G. E. kiküldöttjének.

Most időszerű, január 1-én a gazdakörök számára a gazdaköri ügyvitelhez szükséges nyomtatványok beszerzése.

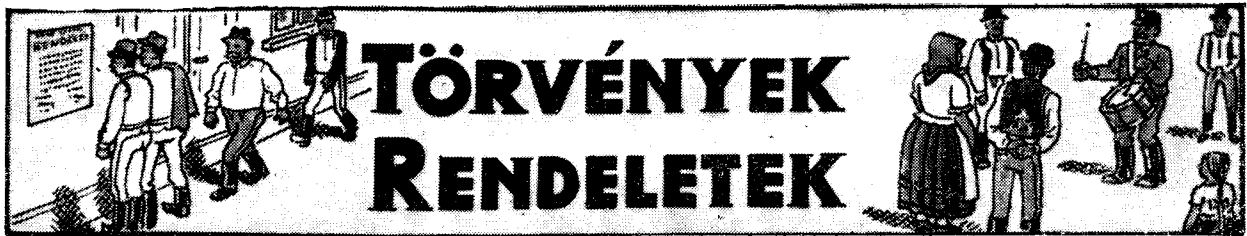
1. Tagsági kötelezvény 50 db. egy füzetbe kötve	— — — — —	6 Lei
2. Taglőrzkönyv	— — — — —	14 „
3. Pénztárnapló	— — — — —	11 „
4. Kiadási utalvány 50 db. egy füzetbe kötve	— — — — —	6 „
5. Bevételi utalvány 50 db. egy füzetbe kötve	— — — — —	6 „
6. Elismervény 50 db. egy füzetbe kötve	— — — — —	6 „
7. Leltárkönyv	— — — — —	10 „
8. Könyvtári leltár	— — — — —	14 „
9. Gép, könyv, stb. kölcsönzési napló	— — — — —	11 „
10. Jegyzőkönyv	— — — — —	16 „

Összesen: 100 Lei

Gyümölcsfa tisztogatás a radnóti földművesiskolában.

TÖRVÉNYEK RENDELETEK

Fontos tudnivalók a legelőtörvény intézkedéseiről.

Az 1937 március 22-én megjelent mezőgazdasági törvény és annak 1937 október 12-i végrehajtási utasítása részletesen foglalkozik a közös legelők és községi legelők kihasználásának módozataival és olyan kötelező munkákat ír elő, amelyek biztosítják a legelő megfelelő állapotban való fenntartását és okszerű kihasználását. A hivatkozott törvény intézkedései kizárólag az u. n. „közérdekű legelők” kezelésére vonatkoznak, tehát nem alkalmazandók a magán legelőkre. A törvény közérdekű legelő alatt érti a községi-, a közös-, az állami-, megyei- és egyéb közérdekű intézmények legelőit. Ezeknek a legelő kategóriáknak a meghatározását a végrehajtási utasítás 42. szakasza adja meg.

A közérdekű legelők kezelésére vonatkozólag a törvény két tervnek az elkészítését írja elő: A) a kezelésre vonatkozó általános üzemterv és B) évenkénti terv.

A) Az **üzemtervet** a közérdekű legelők tulajdonosai kötelesek 1940 január hó 1-ig elkészíttetni. Az üzemterv azoknak a munkálatoknak a szakszerű terve, amelyeket a legelők okszerű kezelése és kihasználása érdekében kell elvégezni. Az üzemterv legalább öt és legfeljebb tíz évre szól és azt a Földművelésügyi Minisztérium által erre felhatalmazott vagy az állami alkalmazásban lévő gazdamérnökök készítik el.

Az üzemterv a következő adatokat tartalmazza:

1. a legelő jogi-, közigazgatási- és pénzügyi helyzete,
2. a legelő általános leírása,
3. a felépítmények és a legelő esetleges tartozékai,
4. a legelő-, a felépítmények- és a tartozékok leltára és értéke,
5. annak a községnek a földrajzi, mezőgazdasági, földtani, éghajlati és gazdasági helyzete, amelyben a legelő fekszik,
6. a legelőtulajdonos község vagy magán-személyek anyagi helyzete,
7. annak a megjelölése, hogy a legelőt az üzemterv elkészítése előtt milyen módon használták, és hogy ennek a használatnak a következtében helyi viszonylatban az állattenyésztés szempontjából milyen eredményeket értek el,
8. a jövő lehetőségek az állattenyésztés és annak feljavítása tekintetében,

9. a legelőnek a jövőben követendő legtermészetesebb és leghelyesebb kezelési és kihasználási módja,

10. azoknak a munkálatoknak a részletezése, amelyek a 9. pontban írt kezelési és kihasználási rendszer megkezdéséhez szükségesek,

11. a megelőző pontban írt munkálatok következtében feljavult legelők jövő kihasználási módja,

12. az üzemterv végrehajtási időtartama és azok a munkák, amelyek az egymásután következő években elvégzendők,

13. az erdősített legelőknél a fák sűrűsége, életkora, fajtája, stb.

Az üzemterv elkészítésének díját a legelő tulajdonosa viseli. A kész üzemterveket a megyei mezőgazdasági hivatalhoz kell benyújtani, amely azt felterjeszti a Földművelésügyi Minisztériumhoz jóváhagyás végett. Az üzemtervet jóváhagyó miniszteri végzést közzé kell tenni a hivatalos lapban.

B) Az általános üzemterv keretén belül és az abban részletezett munkálatok, valamint a legelő használatának módja tekintetében **évenkénti tervet** kell készíteni, amely a következő adatokat tartalmazza:

1. az üzemterv értelmében az illető évben elvégzendő munkálatok,
2. az illető évben szükségessé váló fenntartási és vetési munkák,
3. a legeltetés rendje, időszaka és szabályai,
4. a legelőre engedhető állatok száma,
5. a legeltetési díj és fizetésének módja,
6. legeltetési és fennartási szabályok,
7. az esetleges takarmánynövények betakarításának módja,
8. a legelő fenntartása érdekében szükséges közigazgatási, állategészségügyi és őrzési intézkedések,
9. a legelő helyes kezeléséhez és kihasználásához szükséges bármely más intézkedés.

Az évenkénti tervet a mezőgazdasági kerület főnöke állítja össze és azt jóváhagyás végett minden év január elseje előtt, benyújtja a megyei mezőgazdasági hivatalhoz. Az erdősített legelők és hegyi tisztások évenkénti kihasználási tervét ugyancsak január hó 1-ig az erdészeti felügyelőséghez kell benyújtani. Az emlí-

tett szervek által jóváhagyott évenkénti tervet a tulajdonosnak kell átadni végrehajtás végett.

Az évenkénti tervvel egyidejűleg készül el a legelő költségvetése is.

Ugy az üzemtervben, mint az évenkénti tervben írt munkálatokat a tulajdonos köteles saját költségén elvégeztetni és az ott írt szabályokat betartani. Amennyiben ezt elmulasztaná, a munkálatokat a Földművelésügyi Minisztérium végezteti el a tulajdonos terhére.

A közérdekű legelők kizárólag legeltetésre, takarmánynövények termelésére és végül a legelő védelmét szolgáló erdei ültetvények céljaira használhatók. A végrehajtási utasítás 47. szakasza megnevezi azokat a takarmánynövényeket, amelyek a legelőkön termelhetők.

A községi előljáróság kötelezheti mindazokat a gazdákat, akik a legelőre állatokat küldenek, hogy a legelők karbantartásához szükséges munkálatokat elvégezzék. Amennyiben ezt megtagadják, úgy kötelesek a rájuk kirott munka ellenértékét készpénzben kifizetni.

A közös legelőket eredeti rendeltetésük alól kivonni csak a társtulajdonosok kétharmad részének beleegyezésével, a Földművelésügyi Minisztérium jóváhagyásával és csak a következő 3 kivételes esetben lehet:

a) ha a terület legelő céljára többé nem használható,

b) ha a legelő meghaladja a társtulajdonosok szükségletét,

c) ha a terület új rendeltetése más természetű közszükséglet kielégítését fogja szolgálni.

Ilyen esetekben a legelő új rendeltetését a Földművelésügyi Minisztérium írja elő.

A legelőtörvény és végrehajtási utasítás értelmében a legeltetést május hó 1-e előtt csak abban az esetben lehet megkezdeni, hogyha ki vételesen száraz a tavasz, de akkor sem április 15-e előtt. A téli elgelletést február 15-én be kell fejezni. Amennyiben a legelő talaja nagy esőzés idején süppedékessé vált, az állatokat tilos a legelőre hajtani. Az állatok külön csoportokban legelnek. Sertéseket és szárnyasokat csak ott lehet a legelőre engedni, ahol ez szokásos. Juhokat pedig külön elkerített helyen és csak akkor, hogy ha az összes nagy állatok kielégítése után erre megfelelő terület marad.

A legelőre engedhető nagy állatok száma hektáronként hegyes vidéken rendszerint 2, sík és dombos vidéken 3, árterületeken 4. Nagy állatnak számít 1 tehén, 1 bika, 1 ökör, 1 tinó, a két évesnél kisebb üsző, 1 évnél fiatalabb elválasztott csikó, 1 öszvér vagy 1 szamár, 5 juh, vagy 5 sertés. Fél nagy állatnak felel meg: 6 hónap és 2 év közötti borju és a 6 hónapnál idősebb sertés. Másfél nagy állatnak számít az 1 évnél idősebb ló.

A mezőgazdasági választói névjegyzékek.

A szakkamarák szervezetéről szóló 1936. június 27-én megjelent törvény értelmében minden községben egy községi mezőgazdasági bizottság alakul, mint a helyi mezőgazdasági érdekek képviselője és az illetékes Mezőgazdasági Kamara végrehajtó szerve. Ennek tagjait a községi mezőgazdasági választók választják.

Mezőgazdasági választói jogosultsággal bírnak azok a földműves férfiak, akik földadót fizetnek, 25-ik életévüket betöltötték és a választói törvény szerint nem alkalmatlanok vagy méltatlanok.

A községi mezőgazdasági választók névjegyzékét az illetékes járásbíró állítja össze. E célból minden községi bíró köteles kimutatást készíteni a községben lévő választói jogosultsággal bíró lakosokról és azt beküldeni a járásbíróhoz. Az egyes községi bírók által elkészített kimutatásokat 15 napra kifüggesztik úgy az illetékes járásbírósnál, mint az illető községben. Az érdekeltek ez alatt az idő alatt előterjesztést nyújthatnak be a járásbíróhoz a kimutatások ellen. Az előterjesztések felett a járásbíró határoz és ennek megtörténte után elkészíti a végleges névjegyzéket. A járás-

bíróságnak az előterjesztésre hozott határozata ellen a kihirdetéstől számított 15 napon belül lehet felfolyamodással élni az illetékes törvényszékhez.

A mezőgazdasági községi választói névjegyzékeket minden év január havában kell módosítani az időközben beállott változásoknak megfelelően. Ez alkalommal be kell jegyezni azokat, akik időközben választókká váltak és törölni kell azokat, akik meghaltak, elköltöztek, vagy elvesztették választói jogosultságukat. A módosításokat a járásbíró az érdekeltek bejegyzési kérvényei, továbbá a községi bíró felterjesztései, végül bármely más érdekelt által benyújtott előterjesztés alapján végzi.

A községi bíró köteles a kimutatásokat és felterjesztéseket lelkiismeretesen elkészíteni, mert amennyiben rosszhiszeműen, bármely módon törvényellenes adatot küld fel, 6 hónapig terjedő fogházbüntetésre ítélhető. Ugyanez a büntetés jár azoknak is, akik a végleges névjegyzéket módosítják vagy meghamisítják.

A törvény követelményeinek megfelelő magyar gazdák gondoskodjanak arról, hogy felveszék a választói névjegyzékbe.

Buza. A kivétel a nemzetközi események, illetve szállítási nehézségek miatt már jó ideje szünetel. A spekuláció sem végez komolyabb vásárlásokat. Mindezek ellenére a buza ára további szilárduló irányzatot képvisel. A termelőknél még elég komoly tételek várnak eladásra. A körülmények ismeretében áremelkedésre számíthatunk. A buza ára Kolozsváron 520 lej.

Rozs. Változatlan, gyenge a kereslet, de kínálatlaltal is alig találkozunk. Az ára hetek óta változatlan. Ára Kolozsváron 440—450 lej.

Kukorica. Ebben a cikkben is szünetel a kivétel. A kereslet főleg belföldi jellegű és az ország fogyasztását szolgálja. Az árak ennek ellenére egészséges irányban alakulnak. Megjegyezhetjük, hogy az állatkivitel is késlekedik, ami viszont csak nagyobb szükségleteket jelent. A termés értékesítése elé kedvező kilátásokkal tekinthetünk. Kolozsváron a kukorica ára 420 lej.

Zab. Ennél a terménynél már már szinte megszokott élénk és fokozódó keresletről beszélhetünk. Ezzel szemben egyre kevesebb árú kerül a piacra, ami az eladásra váró készletek rohamos csökkenését jelentik. A kereskedők, akik kedvezőbb áralakulásra nagyobb mennyiségeket szoktak raktáraikon tartalékolni, az árszínvonal miatt nem mernek kockázatokat vállalni, de amúgy sem tudnák ilyen célra megfelelő mennyiségű zabbal ellátni magukat. A kikötőkben sem található. A zab ára 530 lej.

Árpa. Csak kisebb áreltolódás állott elő, az állatkivitel szünetelése miatt a piacot kisebb mérvű lanyhaság jellemzi. Ez azonban aligha lesz tartós. Az árpa Kolozsváron 500 lej.

Fehérbab. Kínálatról alig beszélhetünk, de a kereslet sem túlélénk, ami egyrészt a komoly áraknak, másfelől annak a körülménynek tulajdonítható, hogy a kereskedelem látja a helyzetet s tudja, hogy már alig kerülhet

árú a piacra. Ára hetek óta változatlan. 1450 lejű fizetnek érte feladóállomásokon.

Napraforgópogácsa. Gyenge kereslet, a kivétel rövid ideje szünetel. Ára vagonként mintegy 1500 lejjel esett. Kolozsváron 440 lejű fizetnek érte.

Mák. Nincs kínálat és nincs kereslet. Az ára névleges. 42—44 lejű ígérnek érte.

Lóhere. További szilárduló irányzatot képvisel. Ára 37—39 lej.

Lucerna. Állandóan szilárd, ára 57—59 lej.

Állatárak Kolozsváron.
Sertés élősúly, teljesen hizott 37 lej, exportanyag 38 lej. Teljesen hizott sertés belföldi fogyasztásra 36 lej, hizott sertés 35 lej, hussertés 33 lej, rüdeg, beállítani való 29 lej. Teljesen hizott exportökör 20 lej, teljesen hizott exporttehén 19 lej. Vágni való hizott ökör kg-ja ú. oszt. 17 lej, II. oszt. 15 lej. Fejős tehén napi 20 liter tejjel, szavatolással 12.000 lej, jármos ökör párja 24.000 lej, **Lóarak:** nehéz igásló párja 36.000 lej, kicsoló párja 24.000 lej.

Kiviteli állatárak december hó folyamán. Az Argus a kiviteli célokra vásárolt állatok dec.-i áráról a következő jelentést közli: Az árak kg-ként értendők: Brassó: Jármásokör 13.50—16.50 lej, exportökör 18—21 lej, gyárakban hizalt ökrök 16—19 lej, borju 18—24 lej, 120 kg-on aluli süldő 25—28.50 lej, hizalt sertés 25—30 lej, mangalica 29—32 lej, zsirsertés 40—41 lej. Hat hónapon felüli juhok 350—400 lej darabja.

Kolozsvár: Jármásokörök 14—17 lej, kivitelre vásárolt ökör 17—20 lej, gyárakban hizalt ökör 21—22 lej, 120 kg-on aluli süldők 26—29 lej, hizalt sertés 30—31 lej, mangalica sertés 34—36 lej, zsirsertés 40—42 lej. Vágó ló 7—8 lej kg-ja.

Bánság. Jármásokör 17—19 lej, kivitelre vásárolt ökör 21—22 lej, gyárakban hizalt ökör 22—24 lej, borju 26—28 lej, 120 kg-on aluli süldők 28—30 lej, hizalt sertés 30—32 lej, mangalica sertés 37—39 lej, bánsági angol sertés 37—39 lej, zsirsertés 38—42 lej. Hat hónapon felüli juhok 10—12 lej.

Állati termékek. Brassó: zsirnak való szalonna 56 lej, Kolozsváron 52 lej, Bánságban 54—55 lej.

Január havi országos vásárok.

2. Farkasazó, Felek, Mármaros-sziget.
3. Kápolnás, Kisapold, Margitta.
4. Bályok, Csíkszépvíz, Tornova, Turterebes.
5. Facsád, Lupsa, Terego.
6. Nagylak.
8. Csúcsa, Felsőszilvágy, Felvinc, Marosváradja, Omlás.
9. Borgóprund, Hadad, Háromalmás, Nagybánya, Nagyszeben, Nyarádtó.
10. Kolozsvár, Köhalom, Magyarcséka, Sülelmed.
11. Karánsebes, Kézdivásárhely, Kiszető, Szilágynagyfalva.
12. Borosjenő, Sárosmagyarberkesz, Szászkezd, Zerénd.
13. Boncida, Déva.
15. Körösfeketető, Lövete, Magyar-nemegye, Nagysajó.
16. Kraszna, Szamoskrassó, Zám.
17. Marosvásárhely.
18. Batiz, Korond, Magyarlápós, Pusztahidegkút, Segesvár, Vajdarece.
16. Buziásfürdő, Szatmár.
- Csermő, Gyimesbükk, Nagysármás, Székudvar, Világos.
22. Dragomérfalva, Mezőméhes, Nagykároly.
23. Krasznabélték, Siklód, Telcs.
25. Gyulakuta, Nagyenyed, Nagyilva, Szászkeresztur, Székelyhódos, Turc.
26. Batos, Kürtös, Ópécska, Talpas.
29. Bánffyhunad, Erzsébetváros, Halmi, Maroshévíz, Mezőszentmihály, Székula, Szakállasdombó, Szászsebes.
30. Arnyosmedgyes, Barlafalu, Kürpöd, Repszeg.
31. Teke.

Ha a vásár ünnepnapra esik, rend szerint a következő nap tartják meg.

Tőzsdei árak

December hó harmadik hetéből. — Árak tőzsdei helységekben értendők.

Tőzsde helysége	Búza	Roza	Árpa idei	Kukorica	Zab	Mák	Napraforgó	Fehérbab	Lóheremag	Lucernamag	Lóhere és lucerna széna	Széna	Megjegyzések
Kolozsvár	520	440	500	420	530	42-44	440	1450	37-39	57-59	185	170	
Nagyvárad	510	410	500	400	520	—	—	—	—	—	—	—	
Temesvár	525	415	490	400	530	—	—	—	—	—	—	—	
Bukarest	500	440	500	420	520	—	—	—	—	—	—	—	
Szatmár	510	425	500	400	510	—	—	—	—	—	—	—	
Arad	520	430	500	410	520	—	—	—	—	—	—	—	

HIREK.

Olvasóinknak kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kíván az Erdélyi Gazda szerkesztősége.

Az Erdélyi Gazda címlapját és eredeti képeit Guncser Nándor rajzolta.

A földművelésügyi miniszter szerint az őszi folyamán nem vettek elég búzát. Ionescu Sisești földművelésügyi miniszter a napokban egy gazda-értekezleten elnökölt. Ez alkalommal a következő nyilatkozatot tette: Nem történt annyi buzavetés, mint amennyi kellene. Mindent el kell követnünk, hogy, ha az idő lehetővé teszi, tovább folytassuk ezt a munkát. Kértem, mozgósítsák az összes munkaerőket, hogy nagyobb földterület legyen bevetve. Ezen kívül különös erőfeszítéseket kell tenni a szántásokra való tekintettel. Összesen 2 millió 700.000 hektár van bevetve. Ugy hiszem 2,300.000 hektáron végeztek őszi szántásokat. A tavasz folyamán mindent el kell követnünk 9,000.000 hektár bevetésére, illetve megművelésére. Azt óhajtjuk, hogy az őszi buzavetések tavaszival egészítsük ki.

Kisebbségi törvényjavaslatot terjesztenek a parlament elé. Tatarescu-kormány egyik legutóbbi minisztertanácsi üléséről kiadott jelentés arról ad hírt, hogy a

kormány nem sokára a következő törvényjavaslatokat terjeszti a parlament elé: Az ipar és a mezőgazdaság 5 éves tervgazdaságá váló megszervezéséről, a gyapot, a len és a jutatermesztés támogatásáról, a közszolgálat egyetítéséről és a fizetések összeegyeztetéséről, a közjótékonyág megszervezéséről, az ipari és kereskedelmi oktatás átszervezéséről, az anya- és csecsemővédelemről, végül pedig a kisebbség, céh- és sajtótörvény tervezetekről szóló. A kisebbségi törvényjavaslatokról bővebb részletek ezideig hiányzanak.

Február 1. az állampolgársági névjegyzékbe való jelentkezés utolsó határideje. Lapunk előző számaiban felhívtuk a figyelmet arra, hogy egy nemrégiben megjelent törvény értelmében mindazok a magyar etnikai származású polgárok, akik valamilyen okból kimaradtak az 1924-es állampolgársági névjegyzékből, — a községi előjárásnál utólag kérhetik felvételüket. A jelentkezés határideje 1940 február 1-e. Felhívjuk tehát mindazoknak a figyelmét, akik a rendelkezés érint, hogy ne mulasszák el az alkalmat, mert az időpont lejártá után a hatóságok minden jelentkezést elutasítanak.

December hónapban egészítik ki a közigazgatási választók névjegyzékét. Az új közigazgatási törvény szerint a községi választói

névjegyzékeket a községi előjáróságok minden év decemberében készítik el. Választói jogosultságuk van azoknak a férfiaknak és nőknek, akik román állampolgárok, 1939 december 31-ig betöltötték, vagy betöltik 30-ik életévüket, ténylegesen gyakorolják a következő foglalkozások egyikét: 1. Mezőgazdasági és testi munka, 2. kereskedelem és ipar, 3. szabad foglalkozás, továbbá nem méltatlanok és nincsenek olyan helyzetben, hogy ez összeférhetetlen legyen a választói jogosultsággal és végül legalább egy évig hozzájárultak a községi terhek viseléséhez. Ezen utóbbi feltétel alól kivételt képeznek azok a férjezett nők, akiknek férje községi adót fizet. A választói névjegyzéket a községi bíró állítja össze személyes felelősségre a községi jegyző segítségével. A választói névjegyzékbe való bejegyzés hivatalból történik, a községi tagok főkönyve vagy bármely más felvilágosítás alapján, végül az érdekelt fél kérésére. A választói névjegyzékek összeállításának kezdetét hirdetmény útján kell a községi lakosság tudomására hozni. A fentiek előrebocsátásával felhívjuk a falu lakosságának figyelmét, hogy feltétlenül nézzenek ctána, — fel vannak-e véve a választói névjegyzékbe s amennyiben nem volnának, úgy január 1-ig kérjék a névjegyzékbe való bejegyzésüket.

Gyönyörű munkatervezet dolgozott ki a csikszentgyörgyi gazdakör. A csikszentgyörgyi gazdakör Balássy Lajos elnök, Márton György titkár és Miklós Gergely pénztárnok vezetésével példamutató tevékenységet fejt ki. A falu határa kitünően alkalmas ugyanis a gyümölcstermesztésre. Ebből a lehetőségből indult ki a gazdakör, amikor a község egyik tizesének tulajdonát képező 6 holdas területét 30 évre bérbevette, 10 éves forgóra parcellázta és a szaktudomány követelményeinek minden tekintetben megfelelő esemetekert létesített rajta. A gazdakörnek az a terve, hogy a falu közelében fekvő több ezer holdra terjedő nagyszerű fekvésű, szélvédett, de elhanyagolt területet gyümölcsfával ülteti be. Évente legalább 15.000 az éghajlati viszonyoknak megfelelő gyümölcsfát fognak ültetni és ezzel megteremtik Csik-

vármegye első gyümölcsös erdejét. Az eddigi próbálkozások igen jó eredményt hoztak. A gazdakör vezetősége felszólította Csikszentgyörgy és Csikbánkfalva közbirtokosságait, hogy költségvetési lehetőségeik szerint vegyenek részt ebben a munkában.

A magyar földműves iskolák munkássága. Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsának jelentésében olvassuk, hogy az 1938—39. tanévben a dr. Nagy Endre által vezetett csombordi földműves iskolának 69 tanulója volt. „E helyt is el kell ismernünk, — írja a jelentés — hogy az iskola ügyeinek intézésében a Bethlen-kollégium főgondnoka, — dr. Szász Pál az oroszlánrészt vette ki. — első-sorban is neki köszönhető, hogy az iskola működése elől minden akadály elhárult s az iskola bezárását kimondó Földművelésügyi Minisztériumi rendeletet hamarosan hatályon kívül he-

lyezték.” A katolikus egyház által fenntartott radnóti földműves iskola 75 gazdaifjút tanított, míg a kézdivásárhelyi összesen 49-et. A földműves iskolák tanárai lelkiismeretes, komoly munkájukkal nevelik a gazdaifjakat.

Józseffalvi tüzkárosultak javára az alábbi összegek érkeztek be: Gagyí gazdakör gyűjtése 478, Galsai gazdakör gyűjtése 520, Magyarlónai gazdakör gyűjtése 848, Bodofalvai gazdakör gyűjtése 500, Csomakőrösi gazdakör gyűjtése 1621, Ujszentesi gazdakör gyűjtése 1000, Vizaknai gazdakör gyűjtése 4700, Horváth Tibor Mezőkőbölkut 50, Vér György Drágánesti 100, Soós Mihály gyűjtése Zimándujfalu 240, Baptista hitközség Érszöllös 700, Szilágyzoványi Hanga szöv. gyűjtése 2274, Herskovits Sándor Batiz 100 lej.

APRÓHIRDETÉSEK

Házi mézestészták készítése című, Kremnitzkyné Fröhlich Iona EME igazgatóválasztmányi tag tollából bővített kiadásban megjelent füzet kapható az EME titkári hivatalában (Cluj, Str. Regalá 16.). A füzet ára darabonként 25 lej. Póstán való küldés esetén hozzászámítva 1 lej postai portó is. Ajánlva küldve 36 lej.

Minden méhésznél használja fel a szabad idejét tudása gyarapítására. El ne mulassza beszerezni a **Gyakorló méhészek könyvét.** Küldjön **116 lej Blénessy Károly Covasna, jud. Treiscaune** címre, hogy a szerző ajánlott bérmentes küldéssel haladéktalanul kézhez juttathassa azt.

Eladó I. osztályú egy és két-éves szőlőoltvány Berlandieri alanyon, szokásos és különleges csemege és borfajtákból nagyobb mennyiségben, hatóság által blombálva. Bémer Andrei pepinierist, Săuceeni, jud. Bihor. **Fajtisztaság garantálva és mérsékelt árak.** 161

Eladó angora-nyulak, 3 fiatal pár és egy darab egy évet betöltött bak. Cím a kiadóban. 6

Eladó Kolozsvárt, a Donát-uton, az autóbusz végállomás közelében 3 és fél hold fiatal gyümölcsös, kerti házzal, kamarákkal, a Szamoshoz külön lejáróval és 10 méter kiépített Szamosparti fürdővel. Érdeklődni lehet dr. Asztalos Sándor ügyvédnél, Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand 7., II. em. Telefon 14-84.

Eladó nagyon előnyös árban alma-vadone, Myrabolan, Prunusz, Mahaleb, keserúmandulavadone és paradicsom-homlitványok, Pyramidalis nyárfa, nagy olasz mogoró, óriásgyümölcsű őszibarack és Duránci fák, mindenféle szilva és ringlófa, nagyon korán érő kajszifa és igen szép dupla orgonák és 2—3 éves Mahonia csemeték, különleges csemege, desszert és borszőllőoltványok két éves gyökérzettel, megrendelhető Vityé Miklós telepén, Cenadul-Vechiu, jud. Timis-Torontal. 158

Állást keresők

Ispáni állást keres gazdasági iskolát végzett, nőtlen, ref. válású, 28 éves gyakorlott gazda. Cím: Oena-Dejului, jud. Someș. Láposi Árpád. 158

Keresek azonnali belépésre nőtlen gazdasági ispánt, ki a szőlőkezelésben és méhészetben jártas. Bemutatkozás csak meghívásra. Cím: Lărgatanyai gazdaság, Ferma Larga, pu. Cojoena, jud. Cluj. 164

Keresek nős, szerény igényű ambiciózus segéd tisztet, aki a disznóhizlalás és tehenészetben jártas. Cím a kiadóban. 162

Ispáni állást keres gazdasági szakiskolát végzett, jó bizonyítványokkal rendelkező, gazdaság minden ágában jártas, úgyszintén szőlőművelésben és gyümölcstermesztésben is kellő gyakorlattal bíró 40 éves, nős, kis-családu, szerény igényű, józan életű, szorgalmas, komoly, románul is jól beszélő egyén. Cím: Szatmáry Pál, Acățari, județul Mureș. 8

Volt nagyenyedi magyar királyi vincellériskola, hároméves, utána budafoki magyar királyi pincemesteri iskola egyéves tanfolyamait végzett egyén, több évi gyakorlattal, bármikori belépésre pincemesteri, szőlőkezelői vagy együttesen szőlőkezelő-pincemesteri állást keres. Joó Ferenc, Chişineu Criş, jud. Arad. 57

Erdészeti munkában, területmérésben, erdőkezelésben, erdőüzemtervek kidolgozásában, fa-termelési üzemben, erdőfelújításban és az erdészet összes ágazataiban jártas tisztviselő állást keres. Cím a kiadóban. 56

Regáti nagybirtokra segédtsízt keresztetik alsóbbfokú földműves iskolai végzettséggel. Nős, a román nyelvtudása szükséges. Bukaresttől 40 km.-re. Cím: Balázs András intéző. Com. Corbii-Ciungi, jud. Vlaşca. 1

Tavasziak vetésére feles gazdát keresek, kb. 40—50 hold területre. Lakást, istállót adok. 6 hold szőlőhöz vincellérre van szükségem. Ajánlatok: Teleki, Vinţul de jos. 2

Szakképzett gazda, nagy gyakorlattal, úgy a mező, mint a kertgazdaságban és állattenyésztésben megfelelő állást keres. Cím: Joó Sándor, Târgu-Lăpuşului, jud. Someş. 3

Gazdasági felügyelői, kulcsári vagy raktárnoki állást keres 50 éves gazdasági iskolát végzett, ref. vallású, nős gada, azonnali belépésre. Cím: Nagy Miklós, Câmpia-Turzii, judeţul Turda. 4

Házvezetőnőt keres egy 150 holdas gazdálkodó, 45 évesig lehet. Jó bizonyítvány szükséges. Cím a kiadóban. 7

Okleveles gazda intézői vagy gazdasági állásra ajánlkozik, nagy gyakorlattal és a mai modern gazdálkodásnak megfelelő tapasztalatokkal. Lehetőleg önálló munkakörrel. Ajánlatok: Földműves Szövetség, Târgu-Mureş, Piaţa Regele Ferdinand 60. küldendők. 153

FŐMUNKATÁRSÁK:

Dr. Asztalos Sándor, Bartha Gyula, Dr. gróf Bethlen László, Gróf Bethlen Gábor, Bodor K., Bikfalvy Ferenc, Csomós János, Dániel Elemér, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Gyalui Sándor, Gyarmathy Piroska, Haáz Rezső, Hirsch Ernő, Kovács Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kós Károly, Kamarási Szász

Ferenc, Dr. Konopi Kálmán, Br. Kemény János, Klözel Oszkár, Mikó László, Dr. Nagy Endre, Nagy Miklós, Nagy Sándor, Dr. Oberding József, Dr. Parádi Kálmán, Szekes Dénes, Szilágyi Ferenc, Schöppner Sámuel, Seufried Ferenc, Stief Ottó, Tauffer Ferenc, Teleady László, Templi János, Veress István, Vita Sándor.

Mik a szárazcsávázás előnyei:

1. Munka- és időmegtakarítás.
2. A csávázás nincs meghatározott időhöz kötve, tehát bármikor eszközölhető.
3. A vetőmag csiraképessége nem csökken, hanem ellenkezőleg jelentékenyen emelkedik. Ez vetőmag megtakarítást hoz, ami fedi a csávázás költségeit.
4. A vetés gyors és erőteljes fejlődése, jobb és egyenletesebb bokrosodás, ezáltal nagyobb termés.
5. A gombabetegségek biztos leküzdése és egészséges, bő termés.

Ezen előnyök biztosítására használjuk az

ARZOPOL-C porcsávázószer.

200 gr. ARZOPOL-C. 100 kg. vetőmaghoz hivatalosan engedélyezve.

Gyártja a

Vegy- és Élelmiszeripari R.-T., Növényvédelmi osztálya

Oradea, C. Victoriei 62.

Kapható a „Mezőgazdák” Kereskedelmi R.-t. Cluj, Str. Regală 16. sz. alatti lerakatában és minden jobb szaküzletben.

152

A gyümölcsfák téli permetezése.

A TÉLI KEZELÉS ALTALÁNOS MUNKALATAI.

Alma és körte.

Faápolás: A hernyófészkek összeszedése és elégetése. Törzspolálás, a száradt lombok, ágak, galyak eltávolítása. A korona ritkítása. A fakéreg takarítása. A talaj felásása és trágyázása. Legalább minden három évben istállótrágyával trágyázzuk meg a fákat.

Védekezés állati kártevők ellen: Permetezés 10% Dendrin vagy 5% Neodendrin oldattal. Kemény vízben a karbolineum nehezen oldódik, ezért 100 liter ilyen vízhez 1-2 maréknyi mosószódat adunk. Ha a vér- és pazstevek rendkívül nagy mértékben vannak elterjedve, akkor egy megfelelően erősebb oldattal permetezzünk.

Védekezés gomba-kártevők ellen: Ez egy 2%-os rézgalic-mész keverékkel történik, 2% Amonil-oldattal hozzáadásával. E célból 50 liter vízben 2 kg kék-követ oldunk fel, egy másik hordóban pedig szintén 50 liter vízben 1 kg égetett vagy 2 kg oltott meszet. Folytonos kavarással közben, a kék-követ oldatot a mészkeverékhez öntjük. Ezzel elkészítjük a mész és galic keveréket, melyhez 2% Amonil adunk a következőképpen: Az Amonil kevés vízzel péppé keverjük és folytonos keveréssel a már előbb elkészített rézmész keverékhez hozzáöntjük. Az Amonil egy két-kétszázalékos, amit különféle állati kártevők ellen is előnyösen használhatunk.

Fontos! Először a réz-mész-Amonil keverékkel permetezzünk és csak azután Dendrinnel vagy Neodendrinnel. Mivel a kén megtámadja a vörösrizet, a permetezéshez lehetőleg sárgaréz lemezéből készült permetezőket használjunk.

Szilva és Ringlót.

Fakezelés mint az almánál. — Vértetű ezeket a fákat nem támadja meg. Egyéb védekezés, mint az almánál.

Őszibarack.

Fakezelés mint az almánál. Erős koncentrációjú karbolineumot ez a fa nem tud elviselni, ezért 6-8%-os Dendrin, vagy 3-4%-os Neodendrin-oldattal erősebbel ne permetezzünk.

Sárgabarack.

Fakezelés és trágyázás mint az őszibaracknál. A vértetű ezt a fát sem támadja meg. A pajzstetű csak az olyan barackot támadja meg,

mely szilvaalanyra lett oltva. Ezeknél a törzset 20%-os Dendrin, vagy 10%-os Neodendrin-oldattal mossuk le.

Cseresznye.

Faápolás és trágyázás mint a baracknál. A permetezés Dendrinnel vagy Neodendrinnel itt nem alkalmazható.

Dió.

Faápolás: Az elszáradt ágak és galyak eltávolítása csak augusztus hónapban történhet. Trágyázás mint az almánál.

Állati kártevők a dióban kárt nem tesznek. A többi mint az almánál.

Köszméte.

A száraz ágak eltávolítandók. A bokrok kitesztítandók. Trágyázás ugyanugy, mint az almánál.

Állati kártevők a köszmétében kárt nem tesznek. A többi mint az almánál.

Megjegyzések: Csak gombakártevők ellen. Permetezés-bordói 2%-os Amonil-oldattal.

Fontos! A Sotor hernyóenygyűrűk elhelyezése a fák törzsén, megakadályozza az Araszoló nöstényének a fára jutását. Az ország különböző részeiben fellépő kaliforniai pajzstetű (San José) ellen permetezzünk 6%-os Neodendrin oldattal mert ez a leghatásosabb védőszer ezen rendkívül gyorsan szaporodó és óriási károkat okozó élősködő ellen.

A gyümölcsfák tavaszi és nyári permetezése.

ELSŐ PERMETEZÉS.

Alma.

Gomba- és rovarölő permetezés: Közvetlen a virágzás után, de legkésőbb az elvirágzást követő 8 napon belül réz-kén-arszen tartalmú permittel. (100 liter 1%-os bordóiléhez 1/2 kg Amonil és 30 deka Darsin). Kőszerüen permetezendő!

Körte és birs.

Gomba- és rovarölő permetezés (l. almánál).

Szilva és ringlót.

Gombaölő permetezés: Közvetlen virágzás után kén- és réztartalmú permittel (100 liter 1%-os bordóiléhez 1/2 kg. Amonil). Kőszerüen permetezendő!

Cseresznye, meggy.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Kajszin.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Őszibarack és mandula.

Gombaölő permetezés: Közvetlen virágzás után 1%-os Amonil oldattal. Kőszerüen permetezendő!

Fontos! Őszibarackot és mandulát réz- és arzéntartalmú permittel lombos állapotban permetezni tilos!

Dió.

Gombaölő permetezés: Lombosodáskor 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Köszméte (egres).

Gombaölő permetezés: Virágzás után 1%-os Amonil. Kőszerüen permetezendő!

Ribizli.

Gombaölő permetezés: Elvirágzás után 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Málna.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

Eper.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

A fent közölt szereket készíti: MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T., ORADEA.

MASODIK PERMETEZÉS.

Alma.

Rovarölő permetezés: Az első permetezés után 10 napra csak arzéntartalmú permittel. (100 liter víz, 30 deka Darsin). Kőszerüen permetezendő!

Körte és birs.

Rovarölő permetezés (l. almánál).

Szilva és ringlót.

Gombaölő permetezés: Három héttel az első permetezés után kén- és réztartalmú permittel. (100 liter 1%-os bordóiléhez 1/2 kg. Amonil. Kőszerüen permetezendő!

Cseresznye, meggy.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Kajszin.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Őszibarack és mandula.

Gombaölő permetezés: Az első permetezés után 3 hétre 1%-os Amonil oldattal. Kőszerüen permetezendő!

Fontos! Őszibarackot és mandulát réz- és arzéntartalmú permittel lombos állapotban permetezni tilos!

Dió.

Gombaölő permetezés után 3 hétre 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Köszméte (egres).

Gombaölő permetezés: Három héttel az első permetezés után 1%-os Amonil. Kőszerüen permetezendő!

Ribizli.

Gombaölő permetezés: Az első permetezés után 3 hétre 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Málna.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

Eper.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

A fent közölt szereket készíti: MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T., ORADEA.

HARMADIK PERMETEZÉS.

Alma.

Gomba- és rovarölő permetezés: Az első permetezés után 3-4 hétre réz-kén-arszen tartalmú permittel (100 liter 1%-os bordóiléhez 1/2 kg. Amonil és 30 dk. Darsin). Kőszerüen permetezendő!

Körte és birs.

Gomba- és rovarölő permetezés (l. almánál).

Szilva és ringlót.

Gombaölő permetezés: A második permetezés után 3 héttel ugyanolyan permittel, mint a második permetezés. Kőszerüen permetezendő!

Cseresznye, meggy.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Kajszin.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Őszibarack és mandula.

Gombaölő permetezés: A második permetezés után 3 héttel ugyanolyan permittel. Kőszerüen permetezendő!

Fontos! Őszibarackot és mandulát réz- és arzéntartalmú permittel lombos állapotban permetezni tilos!

Dió.

Gombaölő permetezés: A második permetezés után 3 héttel ugyanolyan permittel. Kőszerüen permetezendő!

Köszméte (egres).

Gombaölő permetezés: A második permetezés követően három hét múlva ugyanolyan oldatokkal. Kőszerüen permetezendő!

Ribizli.

Gombaölő permetezés: A második permetezés után 2-3 héttel 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Málna.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

Eper.

Gombaölő permetezés (l. ribizlinél).

A fent közölt szereket készíti: MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T., ORADEA.

TOVABBI PERMETEZÉSEK.

Alma.

Gomba- és rovarölő permetezések: Folytatandók száraz időjárás esetén június közepéig, esős időjárás esetén július közepéig ugyanolyan réz-kén-arszen tartalmú permittel, mint a harmadik permetezés. — Fontos! Korai érő gyümölcsnél az eres előtt hégy héttel szabad utoljára permetezni. Kőszerüen permetezendő!

Körte és birs.

Gomba- és rovarölő permetezés (l. almánál).

Szilva és ringlót.

Gombaölő permetezés: Háromhetenként június közepéig, esős időjárás esetén július végéig ugyanolyan permittel, mint a második permetezés. Kőszerüen permetezendő!

Cseresznye, meggy.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Kajszin.

Gombaölő permetezés (l. szilvánál).

Őszibarack és mandula.

Gombaölő permetezés: Háromhetenként június közepéig, esős időjárás esetén július végéig ugyanolyan permittel, mint a második permetezés. Kőszerüen permetezendő!

Fontos! Őszibarackot és mandulát réz- és arzéntartalmú permittel lombos állapotban permetezni tilos!

Dió.

Gombaölő permetezés: Erősen esős időjárás esetén június közepén vagy végén 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Köszméte (egres).

Gombaölő permetezés: A gyümölcs leszedése után őszig egyszer-kétszer megismétlendő, ha az amerikai lisztharmat erősen megtámadta. Kőszerüen permetezendő!

Ribizli.

Gombaölő permetezés: A gyümölcs leszedése után is megakadályozzuk a ribizli időelőtti levélhullását 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Málna.

Gombaölő permetezés: Szükség esetén a harmadik permetezés után 1%-os bordóilével. Kőszerüen permetezendő!

Eper.

Gombaölő permetezés: Az eper leszedése után az év végéig szükség szerint 1%-os bordóilével.

A fent közölt szereket készíti: MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T., ORADEA.

KÜLÖNLEGES PERMETEZÉSEK.

Alma.

Levéltevők ellen: Permetezés 0.4%-os Toxilin vagy 2%-os Poksin oldattal azonnal, ahogy az első tetvek megjelennek. Ha a tetvek elszaporodtak, még többszöri permetezés esetén is bizonytalan az eredmény! Kőszerüen permetezendő!

Körte és birs.

Levéltevők ellen (l. almánál).

Szilva és ringlót.

Levéltevők ellen: A hernyók megjelenése esetén azonnal permetezni arzénpermetezőszerekkel. (100 liter víz, 30 dg. Darsin). Kőszerüen permetezendő!

Cseresznye, meggy.

Levéltevők ellen (l. almánál).

Rágókártevők ellen (l. szilvánál).

Kajszin.

Levéltevők ellen (l. almánál).

Rágókártevők ellen (l. szilvánál).

Őszibarack és mandula.

Levéltevők ellen (l. almánál).

Rágókártevők ellen: A hernyók megjelenése esetén 1%-os Toxilin oldattal. Locsolásszerüen permetezendő!

Fontos! Őszibarackot és mandulát réz- és arzéntartalmú permittel lombos állapotban permetezni tilos!

Dió.

Levéltevők ellen: A dió levéltevei ellen nagy fáknál a védekezés nem kifizetendő. Egyéb-ként lásd almánál.

Köszméte (egres).

Levéltevők rágókártevők ellen: Toxilin 0.50% oldattal, gyümölcsleszedés előtt 2 héttel ezzel a szerrel permetezni nem szabad. Locsolásszerüen permetezendő!

Ribizli.

Lásd köszméte.

Málna.

Levéltevők: l. köszméte. A korompenész a levéltevek követője. Permetezés ellen 1%-os bordóilével.

Eper.

Védekezés a gyümölcsöt dézsmáló szálábuaak és csigák ellen.

A fent közölt szereket készíti: MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T., ORADEA.

Kaliforniai pajzstetű ellen a permetezés július hó 1-től kezdve eszközözendő 1% Toxilin oldattal.

A fentiekben ismertetett növényvédelmi szereket készíti:

MOSKOVITS IPARTELEPEK R.-T. ORADEA

Képviseletek: *Arad:* Ilangya Központ és özszes vidéki fiókja, Winkler János utóda, Marx & Co. *Brasov:* Burzenländer Landw. Verkaufshalle, Strada M. Weiss. *Cluj:* Blasini Sándor Utóda, dr. Mórász Béla. *Dej:* Szijgyártó Sámuel. *Carei:* Sathurár László, Mandl Ferenc, Weiss Lajos.

Târnab: Frenkel Ignác és Fla. *Salmar:* Mezőgazdák Rt. *Sighet:* Keszner Izidor és Fla. *Băia-Mare:* Harasnek Vilmos Ut. és Neumann és Markovits. *Seini:* Markovits László. *Somcuta:* Bocsányó Tivadár és Fla. *Zalău:* Gazdasági Ércyél és Eder Géza. *Șimleu-Silvaniei:* Militzer Ferenc.

Fuzel Sámuel, Salonta: Guttman Miklós, Róth Árpád, Sipos Imre. *Arad:* Mezőgazdák Kereskedelmi Rt. *Timisoara:* „Gara”-Knyer Rt. Mezőgazdák Ker. Rt. *Flókja, Lugoj:* Ignatie Siesinszky. *Derna:* Coop. Regională Hunedoara. *Alba-Iulia:* I. B. Misselbacher sen. Rt. *Orăștie:* M. Breckner.

Odorhei: Zöld János. *Sf.-Gheorghe:* Dr. Barabás és Sipos, Harghita Iránztól raktár. *Ta-Săucești:* Beno Albert. *Sighisoara:* I. B. Misselbacher sen. *A.G. Medias:* Johann Schmidt, Fried. Oberth-Wilb. *Oberth. Huedin:* Mátys János. *Torda:* Gogomán János. *Târgu-Mures:* Harmath Béláné. *Gherla:* Zabulák Jenő.